

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและ
ทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี

ปริญญานิพนธ์
ของ
ฐิยาพร กันตารณวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาจิตลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและ
ทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

บทคัดย่อ

ของ

ฐิยาพร กันตารณวัฒน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2546

๒๒๔๘๕๙

ฐิยาพร กันตารณวัฒน์. (2546). การศึกษาจิตลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด และเพื่อหาว่าน้ำหนักความสำคัญของจิตลักษณะบางประการที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 328 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ แบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง แบบสอบถามการควบคุมตนเอง แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน และแบบสอบถามการมุ่งอนาคต ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.843, 0.901, 0.847, 0.803, 0.777 และ 0.891 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์, การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ (Multivariate Multiple Regression Analysis), การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Univariate Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าสหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุระหว่างกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะบางประการอันได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน และการมุ่งอนาคต กับกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยง อันได้แก่ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (MMR = 0.662)

2. จิตลักษณะบางประการมีสหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศเท่ากับ .293 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจิตลักษณะบางประการมีสหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณกับการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดเท่ากับ .281 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าน้ำหนักความสำคัญของจิตลักษณะบางประการที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การควบคุมตนเอง ($\beta = .206$) และการมุ่งอนาคต ($\beta = .417$) ส่วนความภาคภูมิใจในตนเอง และมโนภาพแห่งตนนั้น ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าน้ำหนักความสำคัญของจิตลักษณะบางประการที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การควบคุมตนเอง ($\beta = .351$) และการมุ่งอนาคต ($\beta = .502$) ส่วนความภาคภูมิใจในตนเอง และมโนภาพแห่งตนนั้น ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF SOME PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS RELATED TO SEXUAL
AND DRUG RISK PREVENTIVE OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS IN
PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SARABURI PROVINCIAL
PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT
BY
THIYAPORN KANTATHANAWAT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

May 2003

Thiyaporn Kantathanawat. (2003). A Study of some Psychological Characteristics related to Sexual and Drug Risk Preventive of Mathatomsuksa III students in primary schools under the office of Saraburi provincial primary education . Master Thesis, M.Ed. (Educational Research and statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee: Assoc Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong, Assoc. Profe. Nipa Sripairot.

The purpose of this research were to study some Psychological Characteristics related to Sexual Risk Preventive and Drug Risk Preventive, and to study the beta weight of some Psychological Characteristics which contributed to Sexual Risk Preventive and Drug Risk Preventive. The sample of this study consisted of 328 Mathatomsuksa III students in primary schools under the office of Saraburi provincial primary education, during the second semester of the 2002 academic year. The students were selected by two-stage random sampling. The instruments used to collect data were Sexual Risk Preventive questionnaire ($\alpha = .843$), Drug Risk Preventive questionnaire ($\alpha = .901$), self - esteem questionnaire ($\alpha = .847$), self - control questionnaire ($\alpha = .803$), self - concept questionnaire ($\alpha = .777$) and future orientation questionnaire ($\alpha = .891$). Data Analysis comprised of Correlation Analysis, Multivariate Multiple Regression Analysis, Univariate Multiple Regression Analysis.

The results were follows :

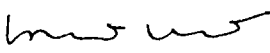
1. The multivariate multiple regression coefficient between some Psychological Characteristics (self - esteem, self - control , self - concept and future orientation) related to Sexual and drug risk Preventive were statistical significant at the .01 level for all value. (MMR = 0.66)
2. The multiple correlation coefficient between the some Psychological Characteristics (self - esteem, self - control , self - concept and future orientation) related to Sexual were statistical significant at the .01 level ($R = .293$) and the multiple correlation coefficient between the some Psychological Characteristics related to drug risk Preventive Sexual were statistical significant at the .01 level ($R = .281$)
3. The beta weight value of self - control ($\beta = .206$) and future orientation ($\beta = .417$) contributed to Sexual Risk Preventive was statistically significant at .01 level , but self - esteem and self - concept contributed to Sexual Risk Preventive was not statistically significant. The beta weight value of self - control ($\beta = .351$) and future orientation ($\beta = .502$) contributed to drug Risk Preventive was statistically significant at .01 level, but self - esteem and self - concept contributed to drug Risk Preventive was not statistically significant.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

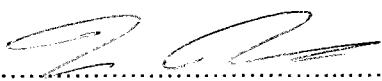
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและ
ทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี

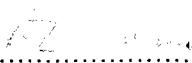
ของ
นางสาวจิตยาพร กันตารณวัฒน์

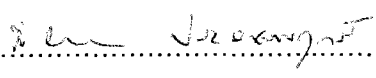
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

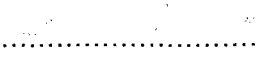
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ปิณโณนันทพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ และเอาใจใส่เป็นอย่างดีของ คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์ ในฐานะ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ ในฐานะกรรมการที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม 2 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สวาสนา ประवालพุกษ์ และ อาจารย์ ดร. สุพร เข้มเฮง ที่กรุณาเป็นกรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ และได้ให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และที่สำคัญยิ่งผู้วิจัยขอกราบระลึก พระคุณครูอาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ซึ่งเป็น ประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน คือ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ อาจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ สินธนา คุณอำนาจพร คำพันธ์ คุณธรรณัท จรรพ ที่ได้กรุณาตรวจสอบ และ ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และ ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี รวมถึงขอขอบพระคุณ คุณถาวร บุปผาวงษ์ ที่มีส่วนช่วยเหลือให้การเก็บรวบรวมข้อมูลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบใจ ด.ช.ฐิติพงษ์ กันตารณวัฒน์ น้องชายของผู้วิจัยที่ให้ความสนใจ และแสดงความห่วงใยผู้วิจัย ตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ และน้อมระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อธนภุต กันตารณวัฒน์ และคุณแม่ณิคม กันตารณวัฒน์ สำหรับความรัก ความห่วงใย กำลังใจที่มีต่อผู้วิจัยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึก และบูชาพระคุณแก่บุพการีของ ผู้วิจัยและบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน

นางสาวฐิยาพร กันตารณวัฒน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
✓ ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
✓ ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
✓ ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด.....	7
การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ.....	7
การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด.....	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่ใช้ในการวิจัย.....	16
ความภาคภูมิใจในตนเอง (SELF - ESTEEM).....	16
การควบคุมตนเอง (SELF - CONTROL).....	18
มโนภาพแห่งตน (SELF - CONCEPT).....	20
การมุ่งอนาคต (FUTURE ORIENTATION).....	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ (MMR).....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด.....	36
งานวิจัยในประเทศ.....	36
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	39
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	41
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	41
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
4 (ต่อ)	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
5	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	58
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	58
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	58
	สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย	58
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	60
	อภิปรายผล.....	61
	ข้อเสนอแนะ.....	64
	บรรณานุกรม	66
	ภาคผนวก	75
	ภาคผนวก ก	76
	จดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย.....	78
	ภาคผนวก ข	79
	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ	80
	ภาคผนวก ค	81
	ค่าอำนาจจำแนก (R) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	
	ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	83
	ภาคผนวก ง.....	84
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	85
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	91

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	ค่าสถิติพื้นฐานแสดงระดับของความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน การมุ่งอนาคต การป้องกัน การเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด..... 53
2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างจิตลักษณะบางประการ กับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด 54
3	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุของตัวแปรจิตลักษณะ ที่ส่งผลต่อกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยง 55
4	การทดสอบนัยสำคัญรวบยอดสำหรับการวิเคราะห์ระดับมัลติแวลวรีเอท และยูนิแวลวรีเอท..... 56
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนำหนักความสำคัญ และ ค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกัน การเสี่ยงทางเพศ..... 56
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนำหนักความสำคัญ และ ค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกัน การเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด 57
7	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 81

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพโครงสร้างมโนภาพแห่งตนตามแนวคิดของไวส์.....	22
2 ภาพทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม	29
3 ลำดับขั้นการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าสภาพเศรษฐกิจ ของประเทศไทยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเร่งพัฒนาทางเศรษฐกิจเพื่อก้าวเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ในขณะเดียวกันก็ยังเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับทางสังคมอย่างใกล้ชิด ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบมักจะมีผลกระทบถึงสังคมไม่มากก็น้อยในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะปัญหาทางสังคมที่มีผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจซึ่งมีมากมายหลากหลายปัญหา เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาเยาวชนของเยาวชนในเมือง อันได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการมั่วสุมในสถานเริงรมย์ ปัญหาการฆ่าตัวตาย อุบัติเหตุบนท้องถนน ปัญหาเด็กสลัม หรือชุมชนแออัด และปัญหาโสเภณี (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. 2541 : 123)

ปัญหามากมายที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรนั้น ปัญหาของเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ไม่ควรมองข้าม ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน การติดยาเสพติดและสารระเหย และโดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศและพฤติกรรมที่เสี่ยงทางเพศของเยาวชนในช่วงวัยรุ่น (สุชา จันทน์อม. 2542 : 78) จากผลการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทำให้คนในครอบครัวมีเวลาให้กันน้อยลง ขาดการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง บิดามารดามีเวลาใกล้ชิดและอบรมบุตรหลานน้อยลง กลุ่มเด็กวัยรุ่นที่ขาดความรักความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่จากทางครอบครัวจะประสบปัญหาทางเพศมากที่สุด จึงหาทางออกด้วยการเรียกร้องความสนใจแบบผิดๆ ที่ไม่เหมาะสม จากการศึกษาวิจัยของพรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539 : 247) พบว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นพวกที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีความสับสนในตัวเอง และมีความสัมพันธ์ไม่ดีกับมารดา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในเรื่องความภาคภูมิใจในวัยรุ่นของวิทยา นาควัชระ (2527 : 33-34) และอุมาพร ตรังคสมบัติ (2543 : 35) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ อาจจะแสวงหาความภาคภูมิใจในตนเองด้วยการมีเพศสัมพันธ์อย่างไม่เหมาะสม เพื่อต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับและมีคุณค่าต่ออีกฝ่ายหนึ่ง ในอนาคตสังคมจะมีการแข่งขันกันสูง เด็กจึงต้องมีความสามารถกล้าปฏิบัติในสิ่งที่ต้องการ ใช้ชีวิตที่เรียบง่ายมีจริยธรรม มีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความเข้มแข็งและจิตใจที่มั่นคงที่จะปฏิเสธเพื่อนที่จะชักนำไปในทางเสื่อมเสียได้ (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. 2541 : 144) การรู้จักควบคุมตนเองของเยาวชนจะช่วยให้เขาสามารถแสดงหรือมีการกระทำที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆของเขาได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2539 :183)

จากการที่วัยรุ่นเป็นวัยที่อารมณ์ร้อน ด่วนพูด ด่วนตัดสินใจ และลงมือกระทำทันที แล้วจึงจะคิดได้ ในภายหลัง จึงมักจะลงเอยด้วยความเสียใจ ตกกระไดพลอยโจน หันกลับไม่ได้เพราะทฐิ ตักดิ์ศรี ถ้าค่ออยู่จนกลายเป็นปัญหาของครอบครัวและสังคมที่ต้องรับภาระต่อไป ที่เด่นชัดก็คือ เรื่องเพศ และยาเสพติด (ชลอศักดิ์ ลักษณะวงศ์ศรี. 2543 :48) สัมพันธภาพระหว่างเพศชายและหญิงในช่วงวัยรุ่นนั้นส่วนใหญ่เป็นความสนใจในเพื่อนต่างเพศโดยอาจเริ่มจากการทำความรู้จักคุ้นเคย การนัดกันไปเที่ยว ไปชมภาพยนตร์ ฟังเพลง เต้นรำ เดินเล่น หรือเล่นกีฬาด้วยกัน ความสัมพันธ์นี้อาจดำเนินไปถึงขั้นที่เป็นคู่รักและได้เสียกัน

ก่อนวัยอันสมควร ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา (ประสาธ อิศรปริตตา. 2523 :169) จากบทความวิจัยเรื่องประสบการณ์ทางเพศ สิ่งกระตุ้นทางเพศ และการใช้เวลาว่างของเยาวชนชายและหญิงในวิทยาลัยเทคนิค ซึ่งพิมพ์ในจุฬาลงกรณ์เวชสาร ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2541 หน้า 185 จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 636 คนพบว่าปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของเยาวชนหญิง 50 % เกิดจากการดื่มสุราซึ่งเป็นข้อมูลที่น่าสนใจ เพราะการใช้สุราของเยาวชนหญิงมีผลต่อการเสี่ยงหลายอย่าง เช่น ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการตั้งครรภ์ การสำส่อนทางเพศอาจนำไปสู่การติดยาเสพติดอื่นๆได้ง่าย (จริยา วัฒนโสภณ. 2543 : 13) และจากเอกสารเผยแพร่ของศูนย์อาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดให้โทษสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยระบุว่าส่วนใหญ่เกิดจากความคึกคะนองอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง และกระทั่งความอวดดีของวัยรุ่น นอกจากนี้ก็เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีไปตามตะวันตก อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนชักจูง การหลอกล่อของเพื่อนฝูง การเติบโตมาในสภาพจิตไม่สมดุล ความตึงเครียดของประสาทที่เกิดจากการต่อสู้ในชีวิตประจำวัน การไม่เอาใจใส่ของพ่อแม่ ขาดความอบอุ่น การมีสถานยั่วยูกามารมณ์และแหล่งอบายมุขอยู่อย่างดาษดื่น และที่สำคัญคือการที่มียาเสพติดขายทั่วไปอย่างเปิดเผยแม้แต่ในสถานที่ขายยาบางแห่ง (สุชา จันทน์เอม.2542 : 81)

ช่วงของวัยรุ่นเป็นช่วงที่จะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของมโนภาพแห่งตนทางลบ หรือมโนภาพแห่งตนทางบวกได้อย่างเด่นชัด การที่เด็กรู้สึกเกี่ยวกับตนเองว่าอย่างไร ไม่ว่าจะทางบวกหรือทางลบจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆกัน ซึ่งหากความคาดหวังของเขาสอดคล้องกับความรู้สึกลึกซึ้งที่ดีที่มีต่อตนเองจะช่วยให้เขาเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในสังคม ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตัวเองในทางลบ มักมองตัวเองว่าเป็นผู้ที่ไร้ความสามารถจึงไม่ใคร่กระตือรือร้นที่จะรับอาสาทำสิ่งต่างๆ ไม่ใคร่รับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลว (พรณี ชูทัย เจนจิต.2538 : 60) จากการศึกษาของไอเซน (นงนุช โรจนเลิศ .2533 : 5 ; อ้างอิงจาก Eisen.1972) พบว่า มโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเองในลักษณะต้านทานต่อสิ่งเย้ายวนใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.01

พฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นมักจะเกิดจากแรงผลักดันที่เกิดขึ้น ทั้งที่เกิดขึ้นภายในร่างกายของมนุษย์เอง และแรงผลักดันที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกหรือสังคม และเนื่องมาจากมนุษย์เป็นพวกที่มีมาอยู่รวมกันเป็นสังคมนี้เอง แรงผลักดันทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก (มุกดา สุขสมาน .2537: 144) จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2533) พบผลตรงกันในด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู แบบรักสนับสุนน และใช้เหตุผล บรรยายากด ที่ดีในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมทั้งเหตุการณ์แวดล้อมซึ่งมีผลให้เด็กมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น โดยลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะทางจิตใจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในตัวบุคคลและสังคม (จรรยา สุวรรณทัต. 2531:50)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว เราจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสิ่งที่เราเห็นได้ชัดคือการยึดมั่นในวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นนั้นหย่อนยานลง มีการรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น เช่น การแต่งกาย การใช้ยาเสพติด การมีอิสระเสรีภาพทางเพศซึ่งสามารถใกล้ชิดสนิทสนมกันได้ง่าย ประกอบกับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น สื่อต่างๆ ได้แก่ ทีวี ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ อีกทั้งสถานบันเทิงต่างๆที่มีมากจนทำให้เยาวชนขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่ยั้งคิด ปลดปล่อยตัวเองให้เป็นไปตามความต้องการของตนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเยาวชนไทย คือ ปัญหาการใช้ยาเสพติดและปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร

นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยประกอบอาชีพนักสังคมสงเคราะห์ทำให้ได้มีโอกาทำงานที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้งเรื่องทางเพศและทางยาเสพติด ทำให้พบว่าปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโคเกอร์ และบอร์เดอร์ (Coker and Borders. 2001 : 200 – 207) ที่ได้ศึกษาในเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดยาของวัยรุ่น พบว่าปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการติดยาของวัยรุ่นซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะมีเพศสัมพันธ์และติดโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็พบว่า ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นั่นก็คือลักษณะทางจิตใจของเด็กเอง เนื่องจากเมื่อผู้วิจัยได้สอบถามประวัติของเด็กที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ก็พบว่า เด็กบางคนแม้อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่แต่ก็ยังกระทำผิดได้ ทำให้ผู้วิจัยมองว่าลักษณะทางจิตใจของเด็กเองน่าจะมีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติตนของเด็กวัยรุ่น เพราะเด็กวัยนี้มักยึดถือตนเองเป็นสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ คือ เพิ่งจะผ่านช่วงของความเป็นเด็กและกำลังจะก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นวัยครึ่งเด็กครึ่งผู้ใหญ่ การคบหาสมาคมกับคนภายนอกย่อมมีมากขึ้น สภาพแวดล้อมรอบตัวของวัยรุ่น อิทธิพลของสิ่งเบียดเบียนต่างๆ รวมถึงปัญหาสังคมที่วนเวียนอยู่รอบๆตัว เช่น ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาทางเพศ อันได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ความเสื่อมโทรมของศาสนาและวัฒนธรรมไทย ฯลฯ ซึ่งหากว่าเด็กมีลักษณะทางจิตใจที่ไม่เข้มแข็งพอ ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง ไม่รู้จักตนเอง และไม่มองถึงผลของการกระทำที่จะตามมาในอนาคตก็จะทำให้เด็กมีโอกาที่จะผิดพลาดได้มากขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนวัยรุ่น โดยพิจารณาตัวแปรจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง(Self-Esteem) การควบคุมตนเอง(Self-Control) มโนภาพแห่งตน (Self – concept) และการมุ่งอนาคต (Future Orientation) ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุมาใช้ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระกับกลุ่มตัวแปรตาม โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส จ.สระบุรี ซึ่งเหตุผลที่นำนักเรียนกลุ่มดังกล่าวมาทำการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากว่านักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสนั้นเมื่อเรียนในโรงเรียนจนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนแล้ว นั่นคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งหลังจากนั้นก็ต้องตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิต คือจะเลือกศึกษาต่อ หรือจะไม่ศึกษาต่อแต่หันไปประกอบอาชีพเลย ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสนั้นส่วนใหญ่มีฐานะไม่ดีนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนต่างจังหวัด ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งต้องหันไปประกอบอาชีพแทนที่จะเลือกศึกษาต่อ และเมื่อนักเรียนกลุ่มนี้ออกจากระบบโรงเรียนนักเรียนก็ต้องดูแลตนเอง รวมถึงควบคุมความประพฤติของตนเองซึ่งหากมีลักษณะทางจิตใจไม่มั่นคงแล้ว อาจทำให้มีความประพฤติผิดพลาดได้ง่าย ซึ่งแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษาหรือโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะมีคุณครูคอยให้คำแนะนำ และสอดส่องดูแลพฤติกรรมตลอดจนจบการศึกษา โดยผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ทำให้นักเรียนสามารถดำรงตนให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางยาเสพติด โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุระหว่างกลุ่มจิตลักษณะบางประการกับกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของจิตลักษณะบางประการที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสระบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะบางประการ อันได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) การควบคุมตนเอง (Self-Control) มโนภาพแห่งตน (Self – concept) และการมุ่งอนาคต (Future Orientation) กับ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ครู นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ในการที่จะนำจิตลักษณะเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริม วางแผน และสนับสนุน การป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 49 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,848 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 11 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 328 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two –Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. กลุ่มตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรจิตลักษณะ 4 ตัวแปร ซึ่งได้แก่
 - 1.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem)
 - 1.2 การควบคุมตนเอง (Self – Control)
 - 1.3 มโนภาพแห่งตน (Self – Concept)
 - 1.4 การมุ่งอนาคต (Future Orientation)

2. กลุ่มตัวแปรตาม คือ การป้องกันการเสี่ยง แบ่งเป็น 2 ตัวแปรคือ

2.1 การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

2.2 การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การป้องกันการเสี่ยง หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงเจตนาในการป้องกันการกระทำที่ส่งเสริมให้เกิดการเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน โดยในที่นี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการป้องกันการเสี่ยง จำแนกออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1.1 การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงเจตนาในการป้องกันการกระทำที่ส่งเสริมให้เกิดการเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเที่ยวสถานเริงรมย์ การไม่ดื่มสุราหรือของมึนเมา การไม่ใช้ยาเสพติด การไม่ดูภาพยนตร์หรือหนังสือที่กระตุ้นและยั่วยุ กามารมณ์ การหลีกเลี่ยงการอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม การไม่แต่งตัวสัมผัสกับเพศตรงข้ามในเชิง ชู้สาว และการรู้จักหลีกเลี่ยงการปฏิบัติกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อระบายนามารมณ์เพศ

1.2 การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงเจตนาในการป้องกันการกระทำที่ส่งเสริมให้เกิดการเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด การไม่เที่ยวสถานเริงรมย์ การมีความกล้าที่จะปฏิเสธยาเสพติด ไม่เชื่อหรือคบเพื่อนที่พยายามชักชวน หลอกลวง หรือบังคับให้ใช้ยาเสพติด

2. จิตลักษณะบางประการ หมายถึง ลักษณะทางจิตที่เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงของนักเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ศึกษากับตัวแปร จิตลักษณะ 4 ตัวแปร ดังนี้

2.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem) หมายถึง เจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อการตัดสินคุณค่าของตนเองในเรื่องของการยอมรับตนเอง และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นรอบข้างว่าตนเองมีความสามารถทั้งทางร่างกาย สติปัญญาในการกระทำการใดๆให้ประสบความสำเร็จได้ รวมถึงสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้

2.2 การควบคุมตนเอง (Self – Control) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเลือกกระทำต่างๆด้วยความคิดอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงผลของการกระทำนั้นๆ เพื่อให้ได้รับผลดีตามที่ตนต้องการ สามารถยับยั้งหรือหลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่เหมาะสมที่อาจจะนำสิ่งไม่ดีมาสู่ตนเอง และสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์เมื่ออยู่ในภาวะที่ต้องเผชิญปัญหาหรือเกิดความขัดแย้งในจิตใจ รวมถึงรู้จักแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อเป้าหมายในอนาคต

2.3 มโนภาพแห่งตน (Self – concept) หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมที่บุคคลมีต่อตนเอง และการรับรู้ของบุคคลในทุกๆด้านที่มีต่อตนเองทั้งในด้านที่ดีและไม่ดีว่าตนเองเป็นอย่างไรซึ่งเกี่ยวกับคุณค่าในตนเอง การเคารพนับถือตนเอง ความมั่นใจในตนเอง ความพึงพอใจและเชื่อมั่นการสร้างในสัมพันธภาพกับครอบครัว บุคคลรอบข้าง และคนอื่นๆในสังคม โดยเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เขาได้มีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัว

2.4 การมุ่งอนาคต (Future Orientation) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ที่เกิดเนื่องจากการกระทำของตนเองในปัจจุบัน รวมถึงสามารถวางแผนเพื่อรองรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

3. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางด้านการวัดผลการศึกษา และจิตวิทยาการศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ทั้งหมดจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวแปรหรือคุณลักษณะที่นิยามไว้

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะบางประการมีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. จิตลักษณะอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด
 - 1.1 การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ
 - 1.2 การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self - Esteem)
 - 2.2 การควบคุมตนเอง (Self - Control)
 - 2.3 มโนภาพแห่งตน (Self - Concept)
 - 2.4 การมุ่งอนาคต (Future Orientation)
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ (MMR)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

1.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

วันทนี วาสิกะสิน (2526 : 1-2) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมทางเพศไว้ว่า คำว่า เพศ นั้นเป็นคำที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์เป็นอย่างมากเพราะเรื่องเพศนี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตายไม่ว่ามนุษย์จะยอมรับหรือไม่ก็ตาม ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศนี้มนุษย์สนใจแต่เนื่องจากสังคม และสิ่งแวดล้อมยังไม่ยินยอมให้มนุษย์สนใจเรื่องนี้อย่างจริงจัง มนุษย์จึงได้แต่พูดถึงเรื่องเพศในกลุ่มคนใกล้ชิดซึ่งอาจจะได้อย่างผิดๆก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของมานพ คณะโต (2541:1) ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าเรื่องเพศนั้นถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย หากแต่เมื่อกล่าวถึงเรื่องเพศในสังคมไทยทั่วไปมักจะมองกันในแง่ลบเห็นเป็นเรื่องลามก สกปรก เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสมสู่ น่าละอายไม่ควรนำมาพูดกันอย่างเปิดเผย เด็กที่ถามพ่อแม่ด้วยความอยากรู้อยากเห็นมักจะถูกกล่าวหาว่าไม่ให้ถามในเรื่องนี้ ทำให้เด็กเก็บความสงสัยมาตลอด นอกจากนี้การตอบคำถามของผู้ใหญ่เองก็ยังไม่แสดงถึงเจตคติต่อเรื่องเพศได้เป็นอย่างดี พอเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยอยากรู้อยากทดลอง ก็เริ่มแสวงหาความรู้และประสบการณ์ทางเพศต่อไป เมื่อเด็กไม่สามารถหาความรู้ได้จากบิดา มารดา ก็ต้องไปแสวงหาจากแหล่งอื่น เช่น เพื่อน หนังสือพิมพ์ วารสาร ภาพยนตร์ วิทยุ รวมไปถึงการเที่ยวแหล่งบริการทางเพศทั้งทางตรงและทางอ้อม และอื่นๆ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ชนิดล่องลอยถูก เสี่ยง และมีความเชื่ออย่างผิดๆอาจถึงขั้นเกิดความบกพร่องทางเพศได้ ซึ่งวัยรุ่นชายหญิงของไทยในปัจจุบันนี้มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานมากขึ้น (สุชา จันทน์เอม. 2542 :85) ซึ่งสอดคล้องกับเฮอร์ล็อก (Hurlock. 1973 : 122)ที่กล่าวว่า

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในระยะนี้มักมีแต่เรื่องรักๆใคร่ๆทั้งวัยรุ่นชายและหญิงมีความสนใจอย่างจริงจังในเรื่องเพศ มีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งทำให้วัยรุ่นแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ แล้วในที่สุดก็เกิดการทดลอง เพราะว่าวัยรุ่นมีความพร้อมทางร่างกายที่จะสืบพันธุ์หรือให้กำเนิดทารกได้ ส่วนจิตใจก็มีความเจริญทางเพศ เช่น มีความสนใจเพศตรงข้าม อยากรู้รักหรือแฟน มีความรู้สึกทางเพศ

จากการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น สรุปได้ว่าพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบันมีการแสดงออกมากขึ้นกว่าในอดีตทั้งในด้านเจตคติและการกระทำที่เป็นอิสระมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แนวโน้มของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมีสูงขึ้น แต่ยังคงขาดการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้อง เนื่องจากไม่กล้าถามผู้ใหญ่แต่มักศึกษากันเองจากกลุ่มเพื่อน หนังสือพิมพ์ วารสาร ภาพยนตร์ และวิดีโอ รวมไปถึงการเที่ยวแหล่งบริการทางเพศ ซึ่งการลองผิดลองถูกเช่นนี้อาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆตามมาได้

1.1.2 สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น

กรมวิชาการ (2542 : 77-78) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นไว้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้างจึงรับเอาวัฒนธรรม วิถีชีวิตแนวความคิดในการดำเนินชีวิตของชาวตะวันตกมาใช้โดยไม่ได้มีการกลั่นกรอง เช่น เรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ ชาวตะวันตกมองเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ว่าเป็นเรื่องปกติเหมือนกับที่เรากินข้าว แต่วัฒนธรรมทางตะวันตกมองว่าวัฒนธรรมเรื่องเพศเป็นเรื่องไม่เอามาพูดอย่างเปิดเผย ฯลฯ ในสังคมตะวันตก เด็กวัยรุ่นที่ไม่เคยมีนัดกับเพื่อนต่างเพศมักถูกมองว่าเชย ล้าหลัง ไม่ทันสมัย ถูกเพื่อนเยาะเย้ย ซึ่งตอนนี้วัยรุ่นไทยได้ลอกเลียนแบบแนวคิดจากเขามาหมด และ มองว่าเป็นค่านิยมที่ดี และถูกต้อง ประกอบกับการแพร่หลายของสื่อลามกต่างๆที่มีอยู่ดาษดื่นในท้องตลาด ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วีดีโอ ภาพยนตร์ อีกทั้งแหล่งอบายมุขที่มีมากมายที่อยู่ในรูปของผับ คลับ บาร์ คาราโอเกะ คอกเทลเลาน์ ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งกระตุ้นให้วัยรุ่นอยากลองและสัมผัสมากยิ่งขึ้น สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์มีหลายประการ เช่น ตกหลุมรักอีกฝ่ายจนหมดหัวใจต้องการจะให้ฝ่ายชายรักตนคนเดียวจึงยอมเอาตัวเข้าแลก เพื่อพิสูจน์ความรักที่มีต่ออีกฝ่าย อยากรู้อยากลอง หรือการแสดงว่าตนเป็นคนที่มีความสามารถทางเพศ การแสดงว่าตนมีเสน่ห์ มีคู่รักหลายคน ตนเป็นคนสมัยใหม่ และเพื่อแสวงหาความอบอุ่นที่ไม่ได้รับจากที่บ้าน

จอห์น และเมอร์รีน (John & Maureen. 1997 : 292-293) กล่าวว่า นักวิจัยเริ่มสนใจถึงสาเหตุการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นว่าเกิดจากการต้องการผูกมัดมากกว่าความพอใจหรือต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์ โดยเราจะเห็นได้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นนั้นมีเพื่อต้องการที่จะแสดงถึงความเป็นชาย หรือหญิง ซึ่งในวัยรุ่นบางคนนั้นจะมีเพศสัมพันธ์กับคู่มากกว่า 1 คน เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ทางเพศของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเพศชาย และวัยรุ่นมักมองว่าการแสดงพฤติกรรมทางเพศเป็นการแสดงถึงความรัก การได้รับความรัก เช่น การกอด จูบ มีวัยรุ่นบางคนถือว่าการมีเพศสัมพันธ์นั้นทำไปก็เพื่อประจบพ่อแม่ ต้องการทำให้พ่อแม่หรือแรงผลักดันทางสังคม ซึ่งบางครั้งก็อาจจะนำไปสู่การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก็ได้ และวัยรุ่นมักมองว่าการที่เรามีเพศสัมพันธ์กับคู่หนึ่งนั้นทำให้คนอื่นยอมรับ หรือแม้แต่เป็นการต้องการแก้แค้น หรือทำให้คนอื่นอับอาย เพราะเพศสัมพันธ์นั้นอาจทำให้บางคนต้องเจ็บปวดและอับอาย เช่น การถูกคู่ของตนข่มขืน อีกทั้งเราจะเห็นได้ว่าการมีเพศสัมพันธ์นั้นเป็นการระบายอารมณ์ทางหนึ่งวัยรุ่นซึ่งบางคนจะใช้การช่วยตนเองในการระบายอารมณ์ แต่การช่วยตัวเองบ่อยครั้งอาจทำให้วัยรุ่นเบื่อหน่าย และอยากมีเพศสัมพันธ์อย่างแท้จริงกับคู่ของตนมากกว่า

ซึ่งบางครั้งการยอมมีเพศสัมพันธ์กับคู่ของตนอาจไม่ได้เกิดจากความชอบ หรืออยากมี แต่อาจเป็นเพราะกลัว ถูกคู่ของตนทอดทิ้งไปมีคนอื่น และถือว่าเป็นการแสดงความรักซื่อสัตย์ต่อคู่รักของตน

ไดยอร์ ลีมมิงค์ และโอลิเวอร์ (Dwyer, Leeming and Oliver. 1996 : 309-317) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นว่า เกิดจากความกดดันในกลุ่มเพื่อน มีความต้องการหาเอกลักษณ์แห่งตนเองเพื่อให้เหมือนพ่อแม่ ต้องการความรักจากบุคคลอื่นๆ ได้รับอิทธิพลจากสื่อ ได้แก่ ทีวี นิตยสาร สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งเกิดการเลียนแบบ (Imitating) พฤติกรรมจากสื่ออื่นๆ รวมถึงเกิดจากการเลียนแบบ จากสมาชิกในครอบครัว เช่น พี่ชาย พี่สาว หรือมารดา เกิดจากแรงขับทางเพศ (Sex Drive) ที่เกี่ยวข้องกับฮอร์โมน (Hormones) การต้องการผูกมัดหรือรักษาคู่รักไว้ การต้องการแสดงให้ผู้อื่นยอมรับและเห็นว่าเขาเป็นผู้ใหญ่ การขาดคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับเรื่องเพศของบิดามารดา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าสาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรนั้นมีสาเหตุมาจากหลายๆประการ คือ ทั้งจากตัวเด็กเอง กลุ่มเพื่อน ครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยรุ่นนั้น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเจตคติในเรื่องเพศมาก ซึ่งหากตัวเด็กเองมีจิตใจไม่มั่นคงแล้ว ประกอบกับอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความเชื่อ มีค่านิยมผิดๆเกี่ยวกับเรื่องเพศก็จะทำให้เด็กมองว่าสามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรได้เพราะถือว่าเป็นเรื่องปกติ

1.1.3 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายในเรื่องเพศทำให้วัยรุ่นอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง ประกอบกับสิ่งแวดล้อมต่างๆที่ช่วย ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนถึงเวลาอันสมควร และเนื่องจากรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งการขาดความรู้ด้านเพศศึกษาและการคุมกำเนิดที่ถูกต้องจึงทำให้หญิงวัยรุ่นเกิดการตั้งครรภ์โดยมิได้ตั้งใจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา ปัญหามารดาและบุตรนอกสมรส หรือแม้แต่ปัญหาการมีครอบครัวในขณะที่ยังขาดความพร้อม (สุจิตา ฉายาลักษณ์.2531 : 26) เช่นเดียวกับ มลวิภา สุวรรณาลัย (2516 : 8) ที่กล่าวว่าความอยากรู้อยากเห็นของเด็กวัยรุ่น ในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนต่างเพศจะผลักดันให้เด็กเสาะหาความรู้เรื่องเพศหรือประกอบกิจกรรมทางเพศ และความอยากรู้อยากเห็นจะสามารถแสดงออกหรือแสวงหาได้มากน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมซึ่งอมรา สุนทรธาดา (2536 : 6) ก็ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่าผลสืบเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น คือ การตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการตั้งครรภ์ในขณะที่ร่างกายยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่จะมีผลต่อสุขภาพและความปลอดภัยของมารดาและทารกโดยตรง ในด้านสุขภาพอนามัยการตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อย ร่างกายไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันต้านทานได้เพียงพอ โอกาสการติดเชื้อต่างๆมีมาก เช่น การติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ ครรภ์เป็นพิษ โลหิตจาง มารดาที่มีอายุระหว่าง 10-14 ปี มีโอกาสเสียชีวิตได้ง่ายเป็น 5 เท่าของมารดาที่มีอายุ 20-24 ปี

ศาสตราจารย์นายแพทย์สุพร เกิดสว่าง กล่าวว่า ในสังคมไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานกันมากขึ้น สาเหตุเพราะสังคมเปลี่ยนไป เด็กขาดที่ปรึกษาทางใจ ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ และสิ่งแวดล้อมเต็มไปด้วยสิ่งเร้าการลามก ผลที่ตามมาก็คือ การตั้งครรภ์ก่อนแต่งงาน การแพร่ระบาดของกามโรค ตามสถานที่สาธารณะไม่ว่าจะเป็นศูนย์การค้า ย่านชุมชน จะพบว่าเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมการจับมือถือแขนตามวัฒนธรรมตะวันตก สิ่งแวดล้อมทางสังคมบางประการมีส่วน

ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมเหล่านี้ขึ้น และทำให้เกิดสัมพันธภาพทางเพศโดยมิได้เตรียมตัวล่วงหน้า สิ่งแวดล้อมนั้น ได้แก่ สถานะสังคมต่างๆ ในครอบครัว คอเฟฟฟีช็อป สถานะอาบอบนวด รวมทั้งภาพยนตร์ หนังสือเรื่องมหรณพ และปัญหาครอบครัวที่ทำให้หนุ่มสาวบางคนต้องหาทางออก โดยต้องการพบคนรักที่รักและเข้าใจตน และเอาอกเอาใจตน (สุชา จันทน์เอม .2542 : 98)

นางลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ (2540:48) มองว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรสจะก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่อเนื่อง อันได้แก่ การมีภาวะเป็นมารดานอกสมรส และการมีลูกนอกสมรส การมีการทำแท้งที่ผิดกฎหมาย การรับบุตรบุญธรรม การให้บริการทางสังคมจากรัฐบาล ปัญหาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

ประสาธ อิศรปริดา (2523 : 169) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นในระยะนี้ ส่วนใหญ่เป็นความสนใจในเพื่อนต่างเพศ โดยอาจเริ่มจากการทำความรู้จักคุ้นเคย นัดกันไปเที่ยว ไปชมภาพยนตร์ เต้นรำ เดินเล่น หรือเล่นกีฬาด้วยกัน ความสัมพันธ์นี้อาจดำเนินไปถึงขั้นที่เป็นคู่รักและได้เสียกันก่อนวัยอันควร ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการด้วยกัน คือ

1. ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นปัจจุบัน ได้ออกนอกกรอบของวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมไทยเรามากขึ้นทุกที เพราะค่านิยมของวัยรุ่นที่ยึดถืออยู่นั้นเป็นค่านิยมแบบใหม่ที่แตกต่างจากค่านิยมของพ่อแม่ ด้วยเหตุนี้ความขัดแย้งในทางความคิด และความเข้าใจระหว่างพ่อแม่และลูกจึงมักเกิดขึ้นเสมอ

2. ปัญหาทางการเรียน

วัยรุ่นซึ่งสนใจเพศตรงข้ามและถือเป็นเรื่องจริงจังมากเกินไป อาจเกิดปัญหาในการเรียนขึ้น เขาอาจหมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรักจนไม่สนใจในการเรียน ขาดความรับผิดชอบทำให้การเรียนเลวลง อันเป็นผลให้เขาเบื่อหน่ายการเรียนและอาจออกจากโรงเรียนกลางคันก็ได้

3. ปัญหาการตั้งครรภ์นอกสมรส

ปัญหาที่มักพบอยู่เกือบทุกประเทศในโลกก็คือปัญหาเด็กวัยรุ่นมีลูกโดยไม่ได้แต่งงาน ซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ปัญหานี้สังคมอาจคิดและเข้าใจว่าเป็นเรื่องน่าละอายมาก ปัญหาที่ติดตามมากก็คือ การทำแท้งซึ่งจะมีอันตรายต่อร่างกายและจิตใจอย่างยิ่ง

4. ปัญหาการมโรค

สังคมไทยไม่สนใจพฤติกรรมทางเพศของเพศชายมากนัก เพศชายจึงมีอิสระในทางเพศและกามารมณ์มากกว่าเพศหญิง และมีความล่าช้าทางเพศสูง ถึงแม้ว่าสถิติต่างๆ เกี่ยวกับกามโรคจะไม่อาจรวบรวมได้ทั้งหมดทุกแห่งทุกมุมจากแหล่งต่างๆ เช่น จากคลินิกเอกชนทั่วไป หรือผู้ป่วยหาซื้อยารับประทานเองก็ตาม แต่แนวโน้มที่ผ่านมานั้นปรากฏว่ากามโรคในวัยรุ่นนับว่ามีตัวเลขสูงมาก

5. ปัญหาเรื่องอื่นๆ

ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างวัยรุ่นชายและหญิงอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆต่อเนื่องกันอีกมาก เช่น ปัญหาความสิ้นเปลืองทางเศรษฐกิจ ปัญหาการทะเลาะวิวาท การก้าวร้าวเพื่อแย่งความรัก ปัญหาทางอารมณ์และการปรับตัว และอาจลุกลามไปสู่ประสิทธิภาพของการทำงานและอาชีพด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นเราจะเห็นว่าปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของเด็กและเยาวชนไทยที่ยังอยู่ในวัยของการศึกษาเล่าเรียน กำลังเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจกับพ่อแม่ผู้ปกครองมากขึ้นทุกขณะ เนื่องจากวัยรุ่นยังขาดความพร้อมทางร่างกาย การพัฒนาทางอารมณ์ การปรับตัวเข้ากับสังคมยังไม่ดีพอ รวมทั้งวัยรุ่นเป็นวัยของการศึกษาเล่าเรียน วัยรุ่นจึงยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอต่อการมีคู่ครอง แต่จาก

การสำรวจพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายหญิงยุคใหม่ พบว่าเด็กมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันมากขึ้น ทั้งที่ยังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมเท่านั้น สาเหตุหนึ่งก็เพราะว่าวัยรุ่นชายยุคนี้เที่ยวสถานบริการทางเพศน้อยลง เนื่องจากการเข้มงวดกวดขันในการปราบปรามสถานบริการทางเพศมากกว่าในอดีต ส่วนที่ยังมีแอบแฝงอยู่ก็จะมีราคาค่าบริการสูงตลอดจนมีขั้นตอนยุ่งยาก เด็กผู้ชายจึงหันมาให้ความสนใจต่อเพื่อนต่างเพศมากขึ้นและด้วยสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเอื้อให้หลายคูมีเพศสัมพันธ์กัน กลายเป็นปัญหาสังคมตามมา (อุสา สังข์สะอาด.2544 : 2 ; อ้างอิงจาก “เพศศึกษา เมื่อ 8.00ฯ”.2543 : 3)

จากปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นสามารถสรุปได้ว่าการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น นั้นก็คือการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมามากมายไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการตั้งครรภ์โดยที่ยังไม่มีความพร้อม ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการมีโรค และปัญหาการเรียน และปัญหาอื่นๆ ตามมามากมาย

1.1.4 การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศไทยประสบปัญหาทางเพศของเด็กวัยรุ่นในเรื่องการชิงสุกก่อนห่าม การตั้งครรภ์ระหว่างเรียนหนังสือ การเป็นโสเภณีเด็กมีอยู่มาก สาเหตุเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย การหลั่งไหลเข้ามาของอารยธรรมตะวันตก สื่อมวลชนประเภทต่างๆทำให้วัยรุ่นต้องพลัดปลั่งไป ส่วนใหญ่ก็เนื่องมาจากไม่รู้ตัว รู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าตนเองมีพฤติกรรมหลายอย่างส่งเสริมให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การเที่ยวเตร่ในสถานเริงรมย์ ยามคำคืน การใช้สารเสพติด การดื่มสุราหรือของมีเมาทุกชนิด การอ่านหนังสือโป๊ การดูวิดีโอหรือภาพยนตร์ประเภทปลุกเร้าอารมณ์เพศ การอยู่ลำพังสองต่อสอง และการแตะต้องสัมผัสเพศตรงข้าม ซึ่งล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดอารมณ์เพศได้ทั้งสิ้น

จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2538 : 322-333) ได้กล่าวถึง การป้องกันตนเองจากการเสี่ยงทางเพศไว้ว่า เราสามารถป้องกันตนเองจากการเสี่ยงทางเพศได้โดยจะต้องมีความระมัดระวังและรู้จักคาดการณ์ล่วงหน้า ถ้าจะทำอะไร หรือจะไปที่ไหน รวมถึง “อย่าประมาท ” จงลด ละ เลิก ของมีเมาและสิ่งเสพติด เพราะสารพวกนี้มีฤทธิ์โดยตรงต่อสมอง ทำให้ “ขาดสติ” กล้าแสดงความรู้สึก และกล้ากระทำในสิ่งที่ไม่เคยคิดจะทำ ในยามปกติ และอย่าปล่อยตัวปล่อยใจให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร จะรักเขามากแค่ไหนก็ขอให้รักตัวเองมากกว่า และอย่าหลงเชื่อคำพูดง่ายๆ รู้จักที่จะหลีกเลี่ยงการแตะต้องสัมผัสและอยู่สองต่อสองกับชายคนรัก บอกให้เขารู้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันสมควรนั้นจะก่อทุกข์ให้กับผู้หญิง ถ้าเขา “รักจริง หวังแต่” เขาจะยอมรับฟังเข้าใจและรอได้ จนกว่าทั้งคู่จะเรียนจบ มีงานทำ มีความมั่นคงพอที่จะรับผิดชอบต่อครอบครัวได้ เนื่องจากผลร้ายของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนเวลาอันควร มิได้เพียงแต่การตั้งครรภ์ในวัยเรียน สิ่งอื่นที่ร้ายมากกว่าหลายเท่า คือ การติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งสามารถป้องกันได้โดยการงดการมีเพศสัมพันธ์ หรือใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งในการร่วมเพศ อย่างไรก็ตามเราก็ควรระวังและมีทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ หรือการล่วงเกินทางเพศ ซึ่งเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ ควรมีการระบายอารมณ์เพศที่เหมาะสม เช่นการเล่นกีฬา ทำการฝีมือ และต้องมองว่าปัญหาทุกปัญหาย่อมมีทางแก้ไข

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร(2541 : 50-52) ได้เสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติตนสำหรับวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศว่า วัยรุ่นควรตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตให้ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งทำได้โดยการใช้ความรู้และประสบการณ์รวมทั้งการขอคำแนะนำปรึกษาจากผู้ใหญ่ด้วย เนื่องจากเรื่องเพศก็เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนเรา ดังนั้นจุดมุ่งหมายในชีวิตของเด็กวัยรุ่นจึงต้องเกี่ยวพันหรือมีผลกระทบต่อเรื่องเพศด้วยเสมอ และต้องมีสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ซึ่งคนเราย่อมมีหน้าที่แตกต่างกันออกไปตามวัยและตาม

เอกกัตบุคคล เด็กวัยรุ่นควรจะได้สำนึกในหน้าที่ของตนให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ในชีวิตดังกล่าว การรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของเด็กวัยรุ่น ย่อมทำให้การดำเนินชีวิตของเขาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีระเบียบในทุกๆ ด้าน ซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศด้วย อีกทั้งยังต้องมีการศึกษาให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจสำหรับวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เด็กวัยรุ่นจึงต้องทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจเกี่ยวกับเรื่องเพศเหล่านี้ให้ดี โดยปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่หรือครูอาจารย์ หรือหาหนังสือเกี่ยวกับเรื่องเพศที่มีประโยชน์มาอ่าน เพื่อจะได้ช่วยเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเมื่อมีปัญหาดังกล่าวก่อเกิดขึ้น ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่ได้รับความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องย่อมเป็นการเปิดช่องทางที่จะทำให้เด็กประพฤติดังทางเพศได้ง่าย และในเรื่องของการคบเพื่อนต่างเพศนั้นก็ควรอยู่ภายในขอบเขตที่เหมาะสมและอย่าถือเป็นจริงจังจนเกินไป เราจะเห็นได้ว่าการคบเพื่อนต่างเพศในฐานะเป็นเพื่อนกับในฐานะเป็นคู่รักหรือแฟนนั้น ย่อมมีความหมายแตกต่างกันมาก เด็กวัยรุ่นจำเป็นต้องแยกให้ออกและต้องพยายามแยกให้ออกอีกด้วยว่าความพึงพอใจกับความรักหรือความรักแท้กับความรักเทียมนั้นแตกต่างกันอย่างไร และจะต้องตระหนักว่าการตกเป็นทาสของกามารมณ์นั้น ทำให้คนเสียอนาคตและเสียคนมามากต่อมากแล้ว แต่ความอดกลั้นหรือหักห้ามใจมิให้ประพฤติดังทางเพศยังไม่เคยปรากฏว่าเป็นอันตรายต่อคนเราแม้แต่น้อย

เต็มศิริ บุญยสิงห์ (2526 : 93-95) ได้กล่าวถึงหลักในการวางตัวคบเพื่อนต่างเพศไว้ว่า ในเรื่องมารยาททางสังคมที่ถือเป็นวัฒนธรรมที่ดีมีหลักว่า ชายจะถือว่าหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าจะต้องให้เกียรติและให้ความช่วยเหลือ และมารยาททางสังคมระหว่างเพศ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของมารยาทสากล และต้องเป็นไปตามขอบเขตของวัฒนธรรมไทย คือ การคบหาระหว่างหญิงชาย ในขอบเขตของวัฒนธรรมไทยนั้นฝ่ายชายจะต้องไม่สัมผัสร่างกายหรือถูกเนื้อต้องตัวโดยไม่จำเป็น หรือไม่พักแรมร่วมกันโดยไม่ระมัดระวัง

จากแนวทางการป้องกันการเสี่ยงทางเพศที่กล่าวทั้งหมดข้างต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรจะต้องอยู่ที่ตัววัยรุ่นเองที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง ซึ่งจะเป็นฝ่ายที่ต้องรับสถานการณ์ทำร้ายความรู้สึกและสถานการณ์ที่เลวร้ายมากกว่าฝ่ายชายในระหว่างที่คบหากันเป็นคู่รัก ควรวิธีป้องกันตนเอง ไม่อยู่ใกล้ชิดกันมากเกินไปหรือปล่อยให้ฝ่ายจับเนื้อต้องตัวได้ง่ายๆ เพราะความรักในวัยรุ่นนั้นเป็นวัยที่มีความไม่แน่นอนสูงมาก ควรจะเผื่อใจไว้เพื่อความผิดหวังให้มากกว่ารักษาความสัมพันธ์ให้อยู่เป็นเพียงเพื่อนใจ (กรมวิชาการ. 2542 : 88)

1.2 การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

สุชา จันทน์อม (2542 : 89) ได้อธิบายความหมายของ ยาเสพติดให้โทษ ว่าหมายถึง ยาหรือสารเคมีชนิดหนึ่งซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพเข้าสู่ร่างกายนานติดต่อกันหรือชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วจะก่อให้เกิดพิษเรื้อรังซึ่งจะทำให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นแก่บุคคลผู้เสพและแก่สังคมด้วย โดยได้แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งเสพติดให้โทษ (narcotic) คือสิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะมีผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจ และอาจมีผลต่อเศรษฐกิจ
2. สิ่งเสพติดนิสัย (habitual drugs) คือ สิ่งที่ต้องเสบบ่อยครั้งจนเกิดความเคยชินและติดเป็นนิสัย เช่น บุหรี่ ยานอนหลับ

1.2.1 สาเหตุการติดยาเสพติดของวัยรุ่น

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของวัยรุ่นทำให้ได้พบสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ดังนี้

คณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษของกระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 9) ได้กล่าวถึงสาเหตุทางด้านจิตใจหรือบุคลิกภาพที่ทำให้บุคคลติดยาเสพติดก็คือ การมีปัญหาชีวิต มีความกลุ้มใจ คับข้องใจ กังวลใจ ซึ่งทำให้ต้องใช้ยาเสพติดเพื่อให้ มีเมามา ลืมปัญหา คลายความกลุ้มใจ ซึ่งความกลุ้มใจเหล่านี้อาจมาจากความไม่สมหวังหรือความผิดหวังบางประการ เช่น ด้านความรัก ด้านการเรียน ด้านความไม่สงบสุขจากทางบ้าน เป็นต้น มีความไม่มั่นใจในตนเอง นักเรียนนักศึกษาบางคนมีปมด้อย ถูกเพื่อนล้อและมีความอาย ทำให้ต้องการกล้าแสดงออก จึงใช้ยาเสพติดเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนมีความกล้า หรือใช้ยาเสพติดเป็นการย้อมใจตนเองให้อีกเหิมรวมทั้งอิทธิพลของการมีค่านิยมผิดๆ คิดว่าการใช้ยาเสพติดเป็นการแสดงความเป็นผู้ชาย และความเป็นผู้ใหญ่ มีความอยากรู้อยากลองประสบการณ์ นักเรียน นักศึกษาบางคนสำคัญผิดคิดว่าตนมีจิตใจเข้มแข็งคงไม่เป็นทาสยาเสพติดได้ง่าย จึงอยากลองว่ายาเสพติดชนิดนั้นๆเป็นอย่างไร ครั้นลองเข้าไปแล้วก็ติด โดยเฉพาะยาเสพติดบางชนิดนั้นติดง่ายมาก หรือแม้แต่การต้องการความตื่นเต้นในชีวิต วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นอยู่แล้ว ฉะนั้นโอกาสใดที่เขามีการรวมกลุ่มกัน เขาก็มักจะหากิจกรรมหรือวิธีการที่จะทำให้ชีวิตมีความสนุกสนานตื่นเต้นมากขึ้น และยิ่งถ้าเขามีความรู้สึกเบื่อหน่ายหรือ “เซ็ง” ก็ยิ่งเป็นการผลักดันให้เขาแสวงหาสิ่งที่จะช่วยให้ชีวิตอีกอย่างขึ้น

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539 : 25) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติดว่าเกิดจาก ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมในครอบครัว การที่เด็กมีความทุกข์ใจ เช่น การขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ขาดผู้ชี้แนะ ความเครียดและความกดดันทำให้เด็กหายาเสพติดมาเสพ หรือบุคคลในครอบครัวติดยาเสพติดก็เป็นเหตุชักจูงให้เด็กเสพยาตามเช่นกัน ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกครอบครัว เช่น อิทธิพลจากเพื่อน อิทธิพลจากค่านิยมของสังคม การเลียนแบบสังคมตะวันตก การอยู่ในละแวกผู้ค้ายาเสพติด ปัญหาจากตัวผู้เสพเอง เช่น มีความสับสนในใจ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มีปมด้อยใน ตัวเอง ฯลฯ ปัญหาจากความตึงเครียด ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง รวมทั้งการมีเวลาว่างมากเกินไป ไม่ใช่เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ปัญหาจากการถูกชักชวน ซึ่งวัยรุ่นที่ติดยามักจะชักชวนเพื่อนเข้าร่วมวงเพื่อจะได้ขอเงินมาซื้อหรือขอเสพร่วมด้วยปัญหาจากการถูกล่อลวง รู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยมีคนมาหลอกลวงว่าเป็นวิธีการที่ทำให้สบายใจ คลายทุกข์ได้

อัจฉรา สุขารมณ (2541 : 39) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนติดยาเสพติดให้โทษ มีดังนี้

1. ความอยากรู้อยากลอง

เยาวชนบางคนรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่ายาเสพติดมีอันตรายและทำให้ติดได้ง่าย หรือมี ความตึงเครียด ต้องการท้าทาย อยากรู้อยากทดลอง ในสิ่งที่ตนไม่เคย มาก่อน เมื่อทดลองหลายๆครั้งก็ทำให้ติดได้ในที่สุด

2. เพื่อนชวน

เยาวชนส่วนมากมีความรักและเชื่อเพื่อนพยายามที่จะปรับตัวให้เป็นที่ “ยอมรับ” ของกลุ่มเพื่อน เมื่อเพื่อนชวนให้ลองใช้ยาเสพติดก็ไม่กล้าปฏิเสธ หรือบางครั้งก็ถูกหลอกลวงว่าเซนาคาลหรือเหล้าแห้งเป็นลูกกวาดหรือทอฟฟี่หรือใช้ยาบ้าแล้วจะขยันดูหนังสื่อกับงานได้นาน หรือการสร้างค่านิยมที่ผิดว่า “ความเป็นลูกผู้ชาย” แสดงได้ด้วยการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เป็นต้น

3. ครอบครัว

ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกันเป็นนิจหรือแยกกันอยู่ หรือไม่มีเวลาให้ลูกไม่เข้าใจลูก รักลูกไม่เท่ากัน

หรือสมาชิกในครอบครัวไม่สามัคคี ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่มีความสุข อาจหันไปใช้ยาเสพติดและเกิดการติดได้

4. การว่างงาน

เยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือและว่างงานจะมีความรู้สึกไร้ค่า หดหู่ สิ้นหวัง ท้อแท้ ไม่มีเป้าหมายในชีวิต รู้สึกล้มเหลว ทุกข์ใจ ซึ่งมีแนวโน้มในการหันไปใช้ยาเสพติดเพราะคิดว่าจะบรรเทาทุกข์ได้ แท้ที่จริงแล้วกลับทำให้ทุกข์มากขึ้น

5. การคบค้าสมาคมหรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด

เยาวชนที่มีเพื่อนติดยาเสพติดมักถูกชักชวนให้ใช้ยาเสพติดด้วย และหากในชุมชนเป็นแหล่งผลิตหรือค้ายาเสพติด ก็จะทำให้เยาวชนมีโอกาสติดยาเสพติดได้ยิ่งขึ้น เยาวชนจึงควรเลือกคบเพื่อนที่ดี

สุชา จันทน์เอม (2542 : 101) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการติดยาเสพติดว่าเกิดจาก การติดเพราะยา ซึ่งมีคุณสมบัติให้ติดเอง ผู้เคยเสพต้องใช้ยาเสพติดนั้นซ้ำต่อไปเรื่อยๆ ผู้เข้าไปคลุกคลีกับยาเสพติดแม้จะมีสุขภาพดีและมีความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะไม่ยอมให้ติด แต่ในบางครั้งผู้นั้นก็อาจติดได้เช่นกัน หรือเกิดจากความอ่อนไหวทางจิตใจและอารมณ์ ซึ่งรุนแรงมากน้อยแล้วแต่บุคคล ในวัยรุ่นนี้มักต้องการที่จะทำอะไรตามใจชอบ หรือความนึกคิดของตน ต้องการที่จะได้รับสถานภาพทางสังคม ติดเพราะถูกชักชวน ถูกหลอกลวง หรือมีบบังคับจากหมู่คณะ หรือติดเพราะสิ่งแวดล้อม นับว่ามีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งในการชักจูงให้บุคคลใช้ยาเสพติด เช่น อยู่ในละแวกที่อยู่อาศัยที่มีการค้ายาเสพติด และติดยารอบบ้าน การอาศัยในครอบครัวผู้ใช้ยาเสพติด ครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สาเหตุการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นนั้นเกิดจากสาเหตุหลักๆ คือ ตัวเด็กเอง ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากว่าตัวเด็กเองนั้นไม่มั่นคง ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง อ่อนไหวง่าย อยากรู้อยากเห็น แล้วเข้าไปอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดด้วยก็จะยิ่งถูกชักจูงได้ง่าย และมีความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง

1.2.2 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ความเชื่อมั่น ความต้องการ ตลอดจนความปรารถนาต่างๆ เป็นไปอย่างรุนแรงปราศจากความยั้งคิด มีวัยรุ่นเป็นจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายได้ตกเป็นทาสยาเสพติด (สุชา จันทน์เอม.2542 : 89)

อัจฉรา สุขารมณ (2541 : 40) ได้กล่าวถึงผลร้ายของยาเสพติดให้โทษไว้ว่า ยาเสพติดให้โทษนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อสวัสดิภาพทางสังคม เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง และอื่นๆที่สำคัญ ดังนี้

1. เยาวชนที่ติดยาเสพติดจะมีสุขภาพร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ โรคภัยไข้เจ็บรบกวน เช่น ตับแข็ง วัณโรค โรคผิวหนัง โรคทางเดินอาหาร กามโรค อุบัติเหตุ เป็นต้น
2. เยาวชนที่ใช้เข็มและกระบอกฉีดยาเสพติดร่วมกับผู้อื่นมีโอกาสติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีทางรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ให้หายขาดได้
3. เยาวชนที่ใช้สารระเหย เช่น กาว ทินเนอร์ แล็กเกอร์ หรือเมาส์ราแล้วไปมั่วสุม ส้าสอนทางเพศ มีโอกาสติดเชื้อไวรัสโรคเอดส์ได้
4. เยาวชนที่ติดยาเสพติดจะใช้จ่ายเงินจำนวนมากซื้อยาเสพติดมาเสพ เมื่อไม่มีเงินก็ลักเล็กขโมยน้อย หรือก่อคดีอาชญากรรม ทำให้ชุมชนขาดความสงบสุข

5. ครอบครัวที่มีเยาวชนหรือสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพติดย่อมเสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล และนำความทุกข์มาสู่สมาชิกในครอบครัว

6. เยาวชนซึ่งเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การทหาร และอื่นๆจะพัฒนาประเทศชาติได้อย่างไร หากตกเป็นทาสของยาเสพติดให้โทษ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นว่า ปัญหายาเสพติดให้โทษเป็นปัญหาสำคัญที่มีมาช้านาน คล้ายกับบาดแผลเรื้อรัง ซึ่งถ้าไม่ได้รับการบำบัดรักษาหรือแก้ไขให้ถูกวิธีแล้ว บาดแผลนั้นก็ยังคงอยู่และนับวันจะลุกลามยิ่งขึ้น อันเป็นเหตุให้เกิดอาการแทรกซ้อนอื่นได้ ปัจจุบันการระบาดของยาเสพติดได้หันเหไปสู่ประชากรกลุ่มวัยรุ่นและผู้มีอายุน้อย โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษามากขึ้น หากปล่อยให้สภาพเช่นนี้เนิ่นนานออกไปแล้วการแก้ไขปัญหาก็จะยากยิ่งขึ้นอีกหลายเท่า (สุชา จันทน์เอม.2542 : 106)

1.2.3 การป้องกันการใช้จ่ายยาเสพติดของวัยรุ่น

อัจฉรา สุขารมณ (2541 : 41) ได้ให้แนวทางการป้องกันยาเสพติดให้โทษ โดยเยาวชนควรจะดำเนินการทั้ง 3 มาตรการดังนี้

1. การป้องกันตนเอง โดยจะต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ระวังการชักชวนให้ใช้ยาเสพติด ไม่ใช้พร้าเพื่อ หรือใช้ในทางที่ผิด เพราะอาจติดยาได้ รู้จักคบแต่เพื่อนที่ดีเท่านั้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง หมั่นสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม หากมีปัญหาปรึกษาผู้ใหญ่ รวมถึงรู้จักแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและใช้ชีวิตให้มีคุณค่า โดยการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการทำกิจกรรมสร้างสรรค์

2. การป้องกันครอบครัว โดยเยาวชนควรช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรักใคร่กลมเกลียว และเข้าใจกัน รวมทั้งช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อประสบปัญหา และควรรู้จักบทบาทของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้พ่อแม่เกิดความสบายใจ และภาคภูมิใจ ด้วยการมีความประพฤติดี ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อสร้างความสำเร็จให้กับชีวิตตนเอง รู้จักแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานภายในครอบครัวอยู่เสมอ ควรช่วยพ่อแม่สอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวมิให้กระทำความผิด เช่น การคบเพื่อนไม่ดี เล่นการพนัน ดื่มสุรา และใช้ยาเสพติด เป็นต้น หากมีสมาชิกในครอบครัวหลงผิดติดยาเสพติดก็ควรปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ที่ตนนับถือ เพื่อหาทางช่วยเหลือต่อไป

3. การป้องกันชุมชน โดยเยาวชนควรชักชวนเพื่อนให้รวมเป็นกลุ่มอาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดและร่วมกันรณรงค์ “เพื่อนชวนเพื่อนผู้หลงผิด” ให้เขามีโอกาสกลับมาใช้ชีวิตตั้งปกติได้ และควรให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดในชุมชน รวมทั้งกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหามั่วสุมการจำหน่ายยาเสพติดให้เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการมีระเบียบวินัย การลดละ เลิก อบายมุขและยาเสพติด เป็นต้น และให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ทางการหรือผู้นำชุมชนที่ไว้วางใจในการแจ้งข่าวสาร เช่น แจ้งแหล่งค้า แหล่งผลิต ผู้ค้า ผู้ผลิต และผู้ติดยาเสพติดในชุมชน

สุชา จันทน์เอม (2542 : 98) ได้กล่าวว่าการควบคุมการติดยาเสพติดต้องอาศัยหลัก 3 ประการ คือ

1. การปราบปราม อันได้แก่ การปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งค้า แหล่งขาย ไม่ให้มีวัตถุดิบ ยาเสพติดตกไปถึงมือประชาชน เยาวชน หรือผู้เสพ หากกระทำผิดผู้ติดยาเสพติดก็จะเลิกเสพยาไปเอง

2. การป้องกัน เป็นการป้องกันคนดีไม่ให้ตกเป็นทาสของยาเสพติด โดยการให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไปให้ทราบถึงภัยและโทษของยาเสพติดชนิดต่างๆ

3. การรักษาผู้ตกเป็นทาสของยาเสพติด เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ติดยาเสพติดควรได้รับการ

บำบัดรักษาให้อดหรือเลิกยาเสพติดเสีย เพื่อป้องกันมิให้เป็นผู้ชักจูงคนอื่น ๆ ให้ตกเป็นทาสของยาเสพติดตามไปด้วย

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2542 :11) อธิบายว่าการที่บุคคลสามารถต้านทานกับสถานการณ์ที่ผลักดันหรือชักจูงให้ติดยาเสพติดได้ เพราะมีภูมิ ต้านทานการติดยาเสพติด ซึ่งพิจารณาได้จากบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นลักษณะรวมของบุคคลอันเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูและการมีประสบการณ์ต่อสิ่งแวดล้อมในขณะที่บุคคลเจริญเติบโตขึ้น มีบุคลิกภาพหรือสภาพจิตใจผิดปกติ เช่น มีจิตใจอ่อนแอ วิถีกังวล มีแนวโน้มจะติดยาเสพติดได้ง่าย ทั้งนี้เพราะมีภูมิต้านทานการติดยาเสพติดต่ำ รวมถึงการมีเจตคติ และค่านิยมต่อยาเสพติดว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี มีความรู้จักคิด บุคคลที่มีเจตคติที่ถูกต้องจะไม่ทดลองยาเสพติด แม้ว่าจะมีโอกาสใกล้ชิดกับยาเสพติด และจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เด็กวัยรุ่นที่มีความรู้ยาเสพติดเป็นอันตรายจะเกิดความกลัวไม่กล้าทดลองเสพยาเสพติด ส่วนเด็กวัยรุ่นที่ได้รับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่ไม่ถูกต้องจากผู้อื่น เช่น เพื่อน ซึ่งอาจจะเชื่อเพื่อนและยอมรับการชักจูงจากเพื่อนได้ง่าย ทำให้ไม่สามารถต้านทานการติดยาเสพติด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการป้องกันการติดยาเสพติดนั้นจะต้องกระทำโดยการร่วมมือกันหลายๆฝ่าย อันได้แก่ ตัวเด็กเอง ครอบครัว และชุมชนที่ต้องตระหนักถึงโทษ และพิษภัยของยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวเด็กเองนั้นจะต้องมีความกล้าที่จะปฏิเสธเพื่อนที่ชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติด

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem)

2.1.1 ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง

คำว่า “ความภาคภูมิใจในตนเอง” นั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ซึ่งได้นำมากล่าวสรุปไว้ดังนี้

เจมส์ (นภาพร พุ่มพฤษย์. 2529 : 8 ; อ้างอิงจาก James.1980) กล่าวว่าความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึง อัตราส่วนระหว่างความสำเร็จที่แท้จริงกับความคาดหวังในความสำเร็จของบุคคลนั้น และความภาคภูมิใจในตนเองนั้นเป็นเรื่องอัตวิสัย (subjective) โดยเจมส์ได้เสนอแนวคิดในเรื่องความภาคภูมิใจในตนเองไว้เป็นสูตร ดังนี้

$$\text{ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem)} = \frac{\text{ความสำเร็จ (Success)}}{\text{ความคาดหวัง (Pretentions)}}$$

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 45) ได้ให้ความหมายของ ความภาคภูมิใจในตนเอง ว่าหมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความ เข้มแข็ง มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 5) ได้ให้ความหมายของ ความภาคภูมิใจในตนเอง ว่าหมายถึง

เจตคติของบุคคลที่มีต่อตนเอง เป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงให้เห็นถึงขอบเขตของความเชื่อเกี่ยวกับตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีค่าของตนเองความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง

เบรนเดน (Branden. 1981 : 110,125) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและนับถือตนเองว่ามีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

สำหรับในประเทศไทยนั้นมิได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองไว้ดังนี้

กาญจนา พงศ์พฤกษ์ (2523 : 27) ได้สรุปความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองไว้ว่าหมายถึง ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความหมาย สามารถทำอะไรได้สำเร็จลุล่วงไปได้

นภาพร พุ่มพฤษ (2529 : 11) ได้สรุปความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองไว้ว่าหมายถึง การพิจารณาตัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึกและเจตคติที่มีต่อตนเองของบุคคลในเรื่อง การประสบผลสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จ การปฏิบัติตนเอง การยอมรับตนเอง การพึ่งตนเอง คิดว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจน การได้รับการยอมรับจากบิดา มารดา ครูอาจารย์ และเพื่อน

อรอุมา สงวนญาติ (2544 : 10-11) สรุปว่าความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การรับรู้ตนเองว่าตนเองมีคุณค่าตามที่ตนเองรับรู้ ซึ่งการประเมินคุณค่านี้นำไปสู่การยอมรับตนเอง มีความพอใจในตนเองและมีความสอดคล้องกันระหว่างมโนทัศน์ของตนเองกับจินตนาการส่วนตัว

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็น เจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อการตัดสินคุณค่าของตนเองในเรื่องของการยอมรับตนเอง และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นรอบข้างว่าตนเองมีความสามารถทั้งทางร่างกาย สติปัญญาในการกระทำการใดๆให้ประสบความสำเร็จได้ รวมถึงสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ ทำให้บุคคลมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมต่างๆได้อย่างเหมาะสม

2.1.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ

ความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลสามารถแสดงออกมาให้เห็นได้จากลักษณะท่าทาง น้ำเสียง คำพูด และการกระทำซึ่งอาจแสดงออกมาอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ โดยบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำจะแสดงออกแตกต่างกัน (Coopersmith. 1984 : 5)

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981 : 246) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะตั้งเป้าหมายจากผลของการกระทำของตนเองสูงมากกว่าบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองปานกลางและต่ำซึ่งตั้งเป้าหมายของตนเองไว้ต่ำ สอดคล้องกับความเห็นของมัสเซน และ คนอื่นๆ(Mussen and others. 1990 : 349) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเอง มีจิตใจที่เปิดกว้างและสามารถยอมรับสิ่งต่างๆได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น มานะพยายาม รวมถึงเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จ ถ้าหากจะคิดสิ่งใหม่ๆที่แตกต่างไปจากเดิม จะไม่เกรงกลัวมากนักถ้าสิ่งที่เขาทำไม่เป็นผลดี มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นเฉพาะหน้า

บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง รวมถึงการตระหนักใน

ศักยภาพที่มีทั้งหมดของตนเอง มีจิตใจที่เปิดกว้าง และยอมรับสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง พร้อมทั้งสามารถแสดงพฤติกรรมต่างๆได้อย่างเหมาะสม บุคคลเหล่านี้จะมีความกระตือรือร้นเชื่อมั่นในตนเองว่าตนมีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มักเป็นผู้นำในการอภิปราย และมีความเป็นตัวเองในการแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตลอดทั้งเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจ เคารพและประทับใจในตนเอง บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้ (Coopersmith. 1981 : 345)

บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ จะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมองตนเองว่าเป็นคนไม่ดี รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง ทำอะไรก็ล้มเหลว มีความวิตกกังวลสูง มีความเครียด รู้สึกไม่เป็นสุข ไม่มีความพยายามในการทำงานที่ยากลำบาก เมื่อพบอุปสรรคก็จะท้อ หลีกเลี่ยงการแก้ไขปัญหา ไม่มีความยืดหยุ่น จะยึดติดอยู่กับสิ่งที่รู้จักหรือเคยชินเพื่อความรู้สึกปลอดภัย หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจึงมีความอายสูงไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ (Coopersmith. 1981 : 132-134) สอดคล้องกับการศึกษาของมะลิ อุดมภาพ (2538 : 14) ที่สรุปว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี ชอบสร้างปัญหา ขาดความรับผิดชอบ มีความขลาดกลัว มีปมด้อย วิตกกังวล และ ไม่ร้อนใจกับสิ่งใดๆ

จากลักษณะของบุคคลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจ ไม่คล้อยตามผู้อื่นง่าย และสามารถเลือกกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ ส่วนผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำนั้นมักขาดความภาคภูมิใจในตนเอง คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถซึ่งอาจจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เสี่ยงหรือเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดีได้

2.2 การควบคุมตนเอง(Self – Control)

2.2.1 ความหมายและลักษณะของการควบคุมตนเอง (Self – Control)

ไรท์ (Wright. 1975 : 92) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเอง ว่าหมายถึงการที่บุคคลสามารถที่จะบังคับนิสัยและพฤติกรรมของตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งยั่วยุและสถานการณ์กดดัน โดยปราศจากรางวัลหรือแรงสนับสนุนจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับโรเซนบัม (Rosenbaum. 1980 : 109 - 121) ที่ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเอง ว่าการควบคุมตนเองเป็นการที่บุคคลสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือเป็นความสามารถที่จะทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทนเพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการ หรือ หลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีอันอาจเกิดขึ้น รวมถึงความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่บุคคลมุ่งหวังไว้ แม้เมื่อบุคคลนั้นต้องเผชิญปัญหาอุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในจิตใจ

การควบคุมตนเอง เป็นความสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือเป็นความสามารถที่จะทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนและคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมเพื่อให้ได้รับผลดีตามที่ตนต้องการ และหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีอันอาจเกิดขึ้นกับตนเอง (Mischel and Mischel. 1976 : 84)

การควบคุมตนเอง คือ กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีการรวมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง จากพฤติกรรมของตนเอง จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่บุคคลนั้น เป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย และกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วย

ตนเอง ส่วนผู้บำบัด หรือผู้ให้คำปรึกษานั้นมีบทบาทเพียงเป็นผู้ฝึกวิธีการที่เหมาะสมให้เท่านั้น (ประเทือง ภูมิภักทรคม. 2535 : 361; อ้างอิงจาก Comier and Comier. 1979 :476)

สกินเนอร์ (Skinner . 1953 : 230) ได้ให้ความหมายการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง การที่บุคคลควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เมื่อทำพฤติกรรมแล้วให้ผลกรรมที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ พฤติกรรมนั้นกระทำแล้วนำไปสู่ทั้งผลกรรมทางบวก และผลกรรมทางลบนั้นก็หมายความว่า บุคคลจะต้องเลือกกระทำพฤติกรรมสองอย่าง ซึ่งให้ผลกรรมที่ขัดแย้งกัน ผลกรรมหนึ่งเป็นผลกรรมที่ได้รับทันทีแต่มีความน่าพอใจน้อย ส่วนอีกผลกรรมหนึ่งเป็นผลกรรมที่ต้องรอคอย แต่มีความน่าพอใจมาก

การควบคุมตนเองเป็นวิธีการที่พึงประสงค์ที่สุดของการปรับพฤติกรรมเพราะหากว่าผู้รับการปรับพฤติกรรมที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วรู้จักควบคุมตนเองสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมก็จะช่วยให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมหรือมีการกระทำที่เหมาะสม ตลอดทั้งสามารถตระหนักถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆของเขา และเมื่อผู้รับการปรับพฤติกรรมที่พฤติกรรมของเขาได้รับการปรับแล้วนั้นสามารถรู้จักการควบคุมตนเอง ความจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้ปรับพฤติกรรมต่อไปอีกนั้น ก็ยุติลง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2539 : 111)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การควบคุมตนเองนั้นเป็นความสามารถของบุคคลในการกำหนดตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้ได้รับผลดีตามที่ตนต้องการ และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่อาจจะนำสิ่งไม่ดีมาสู่ตนเอง

2.2.2 ลักษณะของบุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูงและต่ำ และข้อดีของการควบคุมตนเอง

เราจะเห็นได้ว่า การควบคุมตนเองนั้นเป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือเพิ่มพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมถึงสามารถต่อต้านพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้ (Watson and Tharp. 1972 : 15) ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูงนั้นจะเป็นผู้ที่มีลักษณะด้านอื่นๆของบุคคลภาพสูงด้วย เช่น การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การปรับตัว การต่อต้านความเบี่ยงเบน สถิติปัญญาและการรับรู้สภาวะทางสังคม (Mischel. 1974 : 253 ; อ้างอิงจาก Wall and Smith. 1970 : 118)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536 : 351 – 353) ได้กล่าวถึงข้อดีของการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเอง ช่วยให้ผู้ดำเนินโปรแกรมการปรับพฤติกรรมสามารถดำเนินโปรแกรมได้ต่อเนื่อง เนื่องจากผู้เข้าร่วมโปรแกรมนั้นดำเนินการปรับพฤติกรรมด้วยตนเอง และช่วยให้เกิดการแผ่ขยายของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการแผ่ขยายข้ามสถานการณ์ ข้ามพฤติกรรม หรือข้ามเวลา (การคงอยู่ของพฤติกรรม)อีกทั้งพฤติกรรมบางชนิดไม่สามารถที่จะให้บุคคลภายนอกมาเป็นผู้ควบคุมได้ เช่น พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร (เพื่อการลดน้ำหนัก) หรือพฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมดังกล่าวนี้จะดำเนินการได้สำเร็จสูงหากมีการใช้การควบคุมตนเองเข้าร่วมด้วย นอกจากนั้นการควบคุมตนเองนั้นใช้ได้มีประสิทธิภาพกับพฤติกรรมที่ไม่สามารถจะสังเกตเห็นได้ หรือเรียกว่าพฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความคิด หรือความรู้สึกต่างๆ อย่างเช่น การย่ำคิด ความวิตกกังวล หรือความรู้สึกซึมเศร้า เป็นต้น

การควบคุมตนเองนั้น บางครั้งสามารถที่จะนำมาใช้ควบคุมพฤติกรรมที่ได้รับผลกรรมที่อ่อน ซึ่งผลกรรมที่อ่อนนั้นอาจหมายถึงผลกรรมที่มีปริมาณน้อยมาก หรืออาจเกิดซ้ำเกินไป ซึ่งมักจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้นการดำเนินโปรแกรมต่อพฤติกรรมนั้นๆจึงควรใช้การควบคุมตนเองเข้าร่วมด้วย โดยตนเองเป็นผู้ให้ผลกรรมนั้น เพราะว่าการให้บุคคลเป็นผู้เลือกเกณฑ์ในการเสริมแรงและตัวเสริมแรงด้วยตนเองนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลอื่นเป็นผู้กำหนดเกณฑ์และตัวเสริมแรง การควบคุมตนเองนั้น

ช่วยประหยัดเวลาในการดำเนินการปรับปรุงพฤติกรรม และเป็นเป้าหมายของการปรับปรุงพฤติกรรม โดยต้องการให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตนเองโดยไม่มีใครมาควบคุม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสามารถควบคุมตนเองได้นั่นเอง และการควบคุมตนเองนั้นยังเป็นการช่วยให้บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง หรือความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ

จากข้อดีของการควบคุมตนเองที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า หากบุคคลสามารถที่จะควบคุมตนเองได้ก็จะเลือกกระทำพฤติกรรมที่พึงประสงค์และหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ รวมถึงการมีความสามารถที่จะปรับปรุงพฤติกรรมต่างๆ ไปสู่แนวทางที่เหมาะสมได้

2.3 มโนภาพแห่งตน (Self - Concept)

2.3.1 ความหมายของมโนภาพแห่งตน

เจอร์ซิลด์ (Jersild. 1963 : 7) ได้ให้คำจำกัดความของมโนภาพแห่งตน หมายถึง โลกภายในของบุคคลซึ่งเป็นผลรวมของความรู้สึก ความคิดซึ่งทำให้บุคคลรับรู้เกี่ยวกับลักษณะนิสัยและคุณสมบัติของตนเอง

เฮอร์ล็อก (Hurlock.1973 : 526) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้านร่างกาย ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ความเหมาะสมทางเพศและด้านจิตใจ ได้แก่ ความสามารถ การมีคุณค่า ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งการรับรู้เกี่ยวกับตนเองในแต่ละคนนี้อาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่

อิงลิช และ อิงลิช (English and English. 1968:486) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน หมายถึง เจตคติและลักษณะความสามารถที่บุคคลมีต่อตนเอง

กู๊ด (Good. 1973 : 254) ได้ให้ความหมายของ มโนภาพแห่งตน หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถ รูปร่าง ลักษณะ การกระทำกิจวัตรประจำวันของตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527: 208-209) ได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตนว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่เกี่ยวกับตนเองทั้งทางสุขภาพ ร่างกายและจิตใจ ได้แก่ บุคลิกลักษณะ รูปร่างหน้าตา อารมณ์ และความรู้สึก ฯลฯ

ลาซารัส (พรณี ชูทัย เจนจิต. 2538 : 182 ; อ้างอิงจาก Lazarus. 1963) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตนว่าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามความเชื่อ ความรู้สึกที่มีต่อตนเอง

รัตน ไกรสินหาท (2534:19) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองในทุกๆด้านทั้งในทางดีและไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆที่ตนได้รับและมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลเข้าใจตนเองซึ่งมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

มยุรี สิงห์โทราช (2536:11) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน หมายถึง การรับรู้และความเข้าใจที่บุคคลมีต่อตนเอง ทั้งทางด้านสุขภาพร่างกายและทางด้านลักษณะนิสัยของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นการรับรู้ทั้งทางที่ดีและไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เขาได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือสภาพแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และอาจคาดคิดเอาไวถึงอนาคต

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2544: 134-135) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน คือ ความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงโดยอายุวุฒิภาวะและการเรียนรู้ อันเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลตอบสนองความต้องการนั่นเอง

ทำให้บุคคลต้องประเมินผลการกระทำของตนเอง เปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ทำให้เกิดมโนภาพแห่งตนหรืออัตมโนมติขึ้น

สมศรี จิตวัฒนา (2534:13) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านร่างกายและจิตใจทั้งในด้านดีและไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับสังคม และสิ่งแวดล้อมมโนภาพแห่งตนไม่ใช่ตน เพราะบุคคลอาจมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนได้ไม่ตรงกับที่ตนเองเป็นจริงๆก็ได้

จากความหมายของมโนภาพแห่งตนที่บุคคลต่างๆได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดเห็นความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมที่บุคคลมีต่อตนเอง และการรับรู้ของบุคคลในทุกๆด้านที่มีต่อตนเองทั้งในด้านที่ดีและไม่ดีว่าตนเองเป็นอย่างไร ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เขาได้มีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัว

2.3.2 ลักษณะของบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนในทางบวกและทางลบ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527: 208-209) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนในทางบวกและทางลบ ว่าผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนในทางบวก จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าที่จะแสดงความสามารถของตน แต่ถ้ามีมากเกินไปมักจะเป็นคนคุยโม้อวด มักกล่าวยกตนข่มท่าน มักดูถูกความสามารถของคนอื่นว่าด้อยกว่าตน ส่วนผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนในทางลบ มักไม่เชื่อมั่น ในตนเอง ไม่กล้าแสดงความสามารถเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น ถ้าบุคคลมีมโนภาพแห่งตนในทางลบมากเกินไป มักจะเป็นคนที่ดูถูกตนเอง คิดว่าตนเองมีปมด้อย ถ่อมตัว และเกรงกลัวหรือยอมทำตามผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่มีลักษณะเก่งกว่าเขา สอดคล้องกับการศึกษาของแบสส์ (Bass, 1960 : 129) ที่พบว่าบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนในทางบวก จะเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเองอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง

พรณี ชูทัย เชนจิต (2532 : 185) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนในทางบวกและทางลบ ดังนี้

1. ลักษณะของบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนในทางบวก คือ บุคคลจะประเมินตนเองในทางบวก เป็นผู้มองเห็นศักดิ์คุณค่าในตนเอง นับถือตนเอง ยอมรับตนเองและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

2. ลักษณะของบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนในทางลบ คือ บุคคลจะประเมินตนเองในทางลบมองตนเองต่ำต้อยไร้ค่า ไม่ยอมรับตนเอง มองตนเองว่าไม่มีความสามารถ มีอารมณ์น้อยเนื้อต่ำใจ เหวง ว่าเหว

กาลฮอนน์ (จารุวรรณ นามพรหม.2545 : 31; อ้างอิงจาก Calhoun. 1990) ได้อธิบายว่าบุคคลจะสร้างมโนภาพแห่งตนใน 2 ลักษณะ คือ

1. มโนภาพแห่งตนทางบวก เป็นบุคคลที่มีความพึงพอใจ และยอมรับสภาพที่ตนเป็นจริง ไม่ชื่นชมกับตนเองจนเกินไป บุคคลกลุ่มนี้จะไม่มีความคงที่ในมโนภาพแห่งตน แต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อเขามีข้อมูลใหม่ๆ พวกเขาสามารถยอมรับความแตกต่างกันอย่างมากมายของมโนภาพแห่งตนเพราะการเปิดใจกว้างที่จะรับข้อมูล ประมวลสิ่งเหล่านั้นด้วยปัญญาและประสบการณ์ บุคคลเหล่านี้ก็มีความอดทน และตอบสนองต่อผู้อื่นด้วยความรัก ความเข้าใจ เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และมีความพึงพอใจในชีวิต

2. มโนภาพแห่งตนทางลบ บุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนในทางลบจะรับรู้ตนเองในทางที่ไม่กระฉ่างชัด เราสามารถแบ่งมโนภาพแห่งตนในทางลบออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

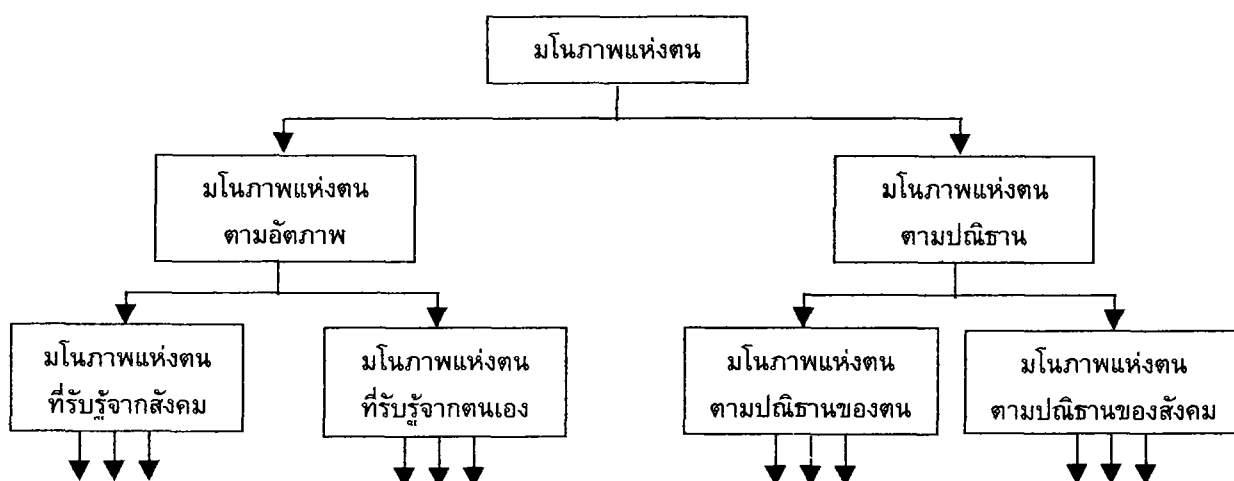
2.1 ขาดความมั่นคง ไม่สามารถเข้าใจตนเองได้อย่างถ่องแท้ ว่าจะอะไรเป็นจุดยืนของตนทำให้บุคคลรู้สึกสับสนต่อตนเองและสับสนต่อวิถีทางดำเนินชีวิต

2.2 มีลักษณะที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นลักษณะที่บุคคลสร้างภาพของตนขึ้นมา และยึดไว้เป็นสิ่งตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งบุคคลคิดว่า สิ่งนั้นคือสิ่งที่ดีและถูกต้องแล้ว ทำให้เขาประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต เนื่องจากความไม่ยืดหยุ่นต่อสภาพการณ์นั่นเอง

ดังนั้นสรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนในทางบวกจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นว่าตนเองมีคุณค่ามีความสามารถ มองตนเองในแง่ดี ซึ่งผลทำให้บุคคลกล้าตัดสินใจในการเลือกกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้อง และหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะนำความเดือดร้อนมาสู่ตน ส่วนผู้ที่มโนภาพแห่งตนในทางลบนั้นจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้ดี ไม่กล้าปฏิเสธคนอื่นจึงทำให้ถูกชักจูงจากคนอื่นได้ง่าย

2.3.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน

ในปี 1968 ไวส์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2524:46-48 ;อ้างอิงจาก Wylie. 1969:741) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตนไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างของมโนภาพแห่งตนตามแนวคิดของไวส์

ไวส์ แบ่งมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง (General Self-Concept) ออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. มโนภาพแห่งตนตามอัตภาพ (Actual-Self Concept) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่าในสภาพความเป็นจริงแล้วตนเป็นคนอย่างไร แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 มโนภาพแห่งตนที่รับรู้จากสังคม (Social-Self Concepts) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าคนอื่นในสังคมรับรู้ตนเป็นคนอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น)คนอื่นเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีเหตุผล...เพียงใด(ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็น)คนอื่นเห็นว่าข้าพเจ้าเป็น คนฉลาด...เพียงใด เป็นต้น

1.2 มโนภาพแห่งตนที่รับรู้จากตนเอง (Private-Self Concepts) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่าเป็นคนอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนมีเหตุผล...เพียงใด(ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด...เพียงใด เป็นต้น

2.มโนภาพแห่งตนตามปณิธาน (Ideal Self Concept) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองว่าอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

2.1 มโนภาพแห่งตนตามปณิธานของตน (Own-Ideal-Self Concepts) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองว่าอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนมีเหตุผล...เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด...เพียงใด เป็นต้น

2.2 มโนภาพแห่งตนตามปณิธานของสังคม (Concepts of Others' for One) คือ เจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดว่าคนอื่นในสังคม ตั้งอุดมคติไว้สำหรับตัวเราอย่างไร เช่น (ข้าพเจ้า รู้สึกว่าเป็นคนมีเหตุผล...เพียงใด (ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนฉลาด...เพียงใด เป็นต้น

จากแนวความคิดของไวล์พอนจะสรุปได้ว่า มโนภาพแห่งตนเป็นการมองตนเองของบุคคลใน 2 ด้าน คือ มโนภาพแห่งตนตามอัตภาพ และมโนภาพแห่งตนตามปณิธาน แต่ละด้านก็จะแบ่งย่อยลงไปอีก

ในปัจจุบันการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน ได้มีผู้รวบรวมเป็นทฤษฎีต่างๆซึ่งพรรณิ ชูชัย เจนจิต (2532:188) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1.ทฤษฎีของเจมส์ (James' Theory)

เจมส์ เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่เป็นผู้ให้คำว่า “ตน”(Self) มีความหมายกระจำชัด เขาพูดเกี่ยวกับ “มโนภาพแห่งตน” แต่ใช้คำว่า “ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง” หรือ “การยอมรับตน” ซึ่งเขาได้อธิบายเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมว่าเป็นไปเพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือตนเอง (Self-Esteem) โดยอธิบายว่า ตน (Self) ประกอบไปด้วย ฉัน(I) และ ตัวฉัน(me) ซึ่งฉันนั้นหมายถึง ตน ซึ่งเป็นผู้แสดง (Self-as-Subject) หรือผู้รู้ (Knower) และคำว่า ตัวฉัน(me) จะหมายถึงตน ซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ(Self-as-Object) หรือผู้ถูกรู้ (Known) เจมส์มองตนในลักษณะที่สอง คือ ในลักษณะผู้ถูกกระทำ เพราะเขาเห็นว่าใช้อธิบายพฤติกรรมได้กว้างขวางกว่า เขาได้สร้างกฎของเจมส์ (Jame'Law) ในปี 1890 ซึ่งเขาอธิบายว่าการแสดงพฤติกรรมของคนจะเป็นไปอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนมองตนเองว่าเป็นอย่างไร ตนจะเป็นผู้ประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของตนเอง จากการที่ได้รับความหรือไม่ได้ได้รับความคิดเห็นชอบจากผู้อื่นหรืออีกนัยหนึ่งคนเราจะรู้สึกว่าเป็นคนดีหรือมีความสามารถหรือไม่ จากท่าทีที่ผู้อื่นให้การยอมรับหรือไม่ให้การยอมรับ

กล่าวโดยสรุป เจมส์จะมองตนเองในฐานะเป็นผู้แสดง และผู้ถูกกระทำ การแสดงพฤติกรรมจะขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะมองตนเองอย่างไร โดยจะมีการประเมินตนเองว่าประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวจากการที่ได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ

2.ทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson' Theory)

อีริกสัน (Erikson) เป็นนักจิตวิทยากลุ่มจิตวิทยาวิเคราะห์สมัยใหม่ที่ทำให้ความสนใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับเรื่องของตน ในฐานะเป็นผู้ถูกกระทำและอธิบายโดยใช้คำว่า “เอกลักษณ์” แทนคำว่า “ตน” โดยอธิบายว่า การแสดงพฤติกรรมของคนนั้นเป็นไปเพื่อการหาเอกลักษณ์ของตนเอง ลักษณะของคนที่เขาเอกลักษณ์ของตนเองได้ คือ รู้ว่าตนเองคือใคร มีความต้องการอะไรมีจุดมุ่งหมายอะไรในชีวิต โดยตระหนักถึงความสามารถของตนเอง ซึ่งเขาได้ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมที่มีผลต่อการหาเอกลักษณ์ของบุคคลจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับความสำเร็จได้รับการยอมรับจากสังคม เด็กจะค่อยพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองโดยผ่านกระบวนการถือตนตามแบบอย่าง (Identification) ดังนั้นเด็กจึงควรได้รับการติดต่อช่วยเหลือจากผู้ใหญ่

เพื่อเขาจะได้เลียนแบบได้ อิริคสันได้อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของการหาเอกลักษณ์ โดยผ่านขั้นทั้ง 8 ขั้น ในทฤษฎีบุคลิกภาพของเขา โดยที่เห็นว่าในช่วงวัยรุ่นเป็นขั้นที่สำคัญที่สุดในการหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ซึ่งในการอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของบุคลิกภาพของอิริคสัน มีได้อธิบายเพื่อความต้องการทางด้านร่างกาย เท่านั้น แต่ได้รวมไปถึงสิ่งที่สังคมและวัฒนธรรมได้ให้อะไรกับเด็กบ้าง ในช่วงของพัฒนาการแต่ละขั้นนั้นจึงเป็นเรื่องของ จิตสังคมประกอบกัน

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีของอิริคสันเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมของคนนั้นก็เพื่อหาเอกลักษณ์ของตน โดยสังคมจะมีอิทธิพลต่อการหาเอกลักษณ์ของบุคคล ถ้าเด็กได้ประสบการณ์ความสำเร็จ หรือได้รับการยอมรับจากสังคมก็จะทำให้เกิดเอกลักษณ์ของตนเอง ในช่วงของวัยรุ่นเป็นขั้นที่สำคัญในการหาเอกลักษณ์ ถ้าบุคคลใดสามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้จะสามารถพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จได้ในอนาคต

3. ทฤษฎีของคูลีย์ (Cooley' Theory)

ตามทฤษฎีของคูลีย์เริ่มแรกเขาให้ความสำคัญกับบุคคลมากกว่าสังคม ต่อมาได้เห็นว่าทั้งบุคคลและสังคมเปรียบเสมือนคู่แฝด นั่นคือทั้งบุคคลและสังคมต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน คูลีย์จึงให้นิยามของ "ตน" ไว้ดังนี้ "บุคคลจะมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นเช่นไรนั้น ขึ้นอยู่กับการตีความของผู้อื่นต่อปฏิกิริยาต่างๆ ที่ผู้อื่นมีต่อตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อบุคคลที่มีความสำคัญของชีวิตของเขา" คูลีย์จึงได้เสนอทฤษฎี กระจกส่องตน (Looking-Glass Self) "มโนภาพแห่งตนได้รับอิทธิพลจากความเชื่อที่ว่าคนอื่น ๆ คิดอย่างไรกับตน กระจกจะสะท้อนให้เห็นภาพที่คนอื่น ๆ คิดอย่างไรกับเราหรือประเมินเราว่าอย่างไร กระจกส่องตน เกิดจากการที่บุคคลได้มี ปฏิสัมพันธ์กับคนรอบๆข้าง เช่น จากการวิสาสะกัน การได้มีโอกาสพบปะติดต่อกับคนอื่น ๆ จะได้ข้อมูลซึ่งนำมาใช้ประเมินตนเองดังนั้น มโนภาพแห่งตนจะก่อรูปแบบขึ้นจากการลองผิดลองถูก ซึ่งมีการเรียนรู้ทั้งค่านิยม เจตคติ ตลอดจนบทบาทต่างๆ คูลีย์พยายามที่จะอธิบายเกี่ยวกับความรู้สึกต่างๆ ที่แต่ละอันเนื่องมาจากสัมพันธภาพทางสังคมไม่ว่าจะเป็นรูปร่างหน้าตา ความคิด จุดมุ่งหมาย ความทะเยอทะยาน ภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนการตีความพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลรอบข้างมีต่อตัวเขา ดังนั้น "ตน" และ "สังคม" ต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุป คูลีย์จะมองมโนภาพแห่งตนที่เกิดจากการมองตนเองและมองผู้อื่นด้วย ซึ่งจะกล่าวในลักษณะของสัมพันธภาพที่ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน โดยสังคมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

4. ทฤษฎีของมีด (Mead' Theory)

มีดได้อาศัยแนวคิดทั้งจากเจมส์และคูลีย์มาขยายแนวความคิดของเขาเกี่ยวกับเรื่อง "ตน" ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับบุคคลและสังคมเช่นเดียวกับคูลีย์เขาเห็นด้วยกับแนวความคิดของคูลีย์และเจมส์ แต่มีข้อแตกต่าง คือ การแสดงพฤติกรรมในลักษณะของผู้ถูกกระทำจะเป็นเรื่องของแรงขับ เป็นความต้องการ เป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเองในลักษณะยังไม่ขัดเกลา ซึ่งเปรียบได้กับ Id ตามแนวคิดของฟรอยด์ ส่วนการแสดงพฤติกรรมในลักษณะของผู้ถูกกระทำจะเป็นเรื่องของสมาชิกในกลุ่มสถาบันบทบาทและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การแสดงพฤติกรรมของแต่ละคนจะเริ่มต้นด้วยพฤติกรรมในลักษณะผู้ถูกกระทำ และจะพัฒนาขึ้นมาเป็นพฤติกรรมในลักษณะของผู้ถูกกระทำ เนื่องจากที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมนั่นเอง สำหรับมีดมองบุคคลในลักษณะของผู้ถูกกระทำที่มีความสัมพันธ์กับสังคม และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม ด้วยเหตุนี้สังคมจึงสามารถควบคุม พฤติกรรมของแต่ละบุคคลเพราะบุคคลซึมซับอิทธิพลต่างๆจากกระบวนการทางสังคมและ วัฒนธรรมเข้ามาสู่ตน ดังนั้นจึงถือว่า "ตน" เป็นโครงสร้างของสังคมซึ่งเกิดจากประสบการณ์ทางสังคมที่มีภาษาเป็นตัวการสำคัญระหว่าง "ตน" และ "สังคม" ซึ่งมีต่อธิบายว่าบุคคลแต่ละคนจะพัฒนาเจตคติเกี่ยวกับตนเองในลักษณะที่สอดคล้องกับผู้อื่นมีต่อตน และแต่ละคนจะให้

คุณค่า ตนเองดังเช่นที่ผู้อื่นให้ ถ้าคนอื่นปฏิเสธไม่ยอมรับ เขาก็พร้อมที่จะไม่ยอมรับตนเองเช่นเดียวกัน คนจะรับรู้ตนเองเป็นเช่นไรจากท่าทีที่คนรอบข้างมีต่อตน ดังนั้นทั้งบุคคลและสังคมจึงเปลี่ยนเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้

กล่าวโดยสรุป มีที่จะมองบุคคลในลักษณะเป็นผู้ถูกกระทำที่สัมพันธ์กับความคาดหวังของสังคม สังคมสามารถควบคุมพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยที่บุคคลจะซึมซับสิ่งต่างๆจากสังคมเข้ามาสู่ตน ดังนั้นแต่ละคนจะพัฒนาเจตคติเกี่ยวกับตนเองให้สอดคล้องกับการที่ผู้อื่นมีต่อตน

5. ทฤษฎีของสไนกและโคมส์ (Snygg and Combs' Theory)

สไนกและโคมส์เน้นความเชื่อเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมของคนว่าการแสดงพฤติกรรมของคนนั้นเป็นไปอย่างรู้ตัว แต่ละคนจะเป็นผู้ให้ความหมายและกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง มีชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือการกระทำต่างๆอันเนื่องมาจากแรงขับซึ่งเป็นไปโดยไม่รู้ตัว การที่บุคคลจะปฏิบัติเช่นไรเป็นผลมาจากการที่บุคคลนั้นรับรู้สถานการณ์ต่างๆตลอดจนการรับรู้ตนเองว่าเป็นอย่างไร ถือว่าความรู้สึกตัวและความเป็นคนมีเหตุผลเป็นสาเหตุของการแสดงพฤติกรรม สไนกและโคมส์ได้อธิบายเกี่ยวกับ “ตน” โดยแยกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตนในฐานะผู้ถูกกระทำและในฐานะเป็นกระบวนการซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม

กล่าวโดยสรุป สไนกและโคมส์ เชื่อว่าการรับรู้ของบุคคลจะมีบทบาทสำคัญในการบังคับพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ต้องการ การที่คนจะแสดงพฤติกรรมต่างๆได้ เนื่องจากได้รับรู้สิ่งแวดล้อมซึ่งประกอบไปด้วยประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเฉพาะตัว และการรับรู้ตนเองจากปฏิกิริยาของผู้อื่น (Perceived) รวมทั้งการรับรู้ตนเองอย่างที่เป็นอยู่จริง (Real Self)

6. ทฤษฎีของโรเจอร์ (Rogers' Theory)

โรเจอร์ให้ความสำคัญเกี่ยวกับตน เพราะถือว่าเป็นแกนสำคัญที่จะอธิบายการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เขาชี้ให้เห็นถึงโลกส่วนตัวซึ่งมีผลต่อการกระทำมากกว่าอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและเน้นการแสดงพฤติกรรมว่าเนื่องจากการรับรู้ตนเองตลอดจนประสบการณ์ และการตีความสิ่งต่างๆที่มีอยู่รอบตนโดยเชื่อว่าตนเองเกิดมาพร้อมกับความดีมีความสามารถ เข้าใจสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ตลอดจนมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาไปข้างหน้าไปสู่การรู้จักตัวเองตรงตามสภาพ แต่ก่อนจะไปถึงจุดนั้นบุคคลจะต้องมีความพอเพียงในความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับในตนเอง โรเจอร์ได้อธิบายการแสดงพฤติกรรม อันเนื่องมาจากมโนภาพแห่งตนเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. มโนภาพแห่งตนที่เกิดจากการรับรู้ (Perceived Self-Concept) เป็นความรู้สึกว่า ตนเองเป็นใคร เป็นอย่างไร เป็นมโนภาพแห่งตนที่เกิดจากการรับรู้ปฏิกิริยาของผู้อื่นมากกว่าที่จะเป็นจริง (Real Self-Concept)

2. มโนภาพแห่งตนที่ต้องการจะเป็น (Ideal Self-Concept) เป็นสิ่งที่ผู้นั้นยึดอยากจะเป็น

7. ทฤษฎีของซัลลิแวน (Sullivan' Theory)

ซัลลิแวนมีความคิดเห็นว่าตลอดเวลาที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่นั้นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Inter-Personal Relation) กับสิ่งแวดล้อม ในวัยเด็กคนเรามีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมน้อยมาก แต่เมื่อโตขึ้นก็มีความสามารถในการปรับตัวสูงขึ้นเพราะสิ่งแวดล้อมเป็นผู้สอนให้ก่อน เขาเชื่อถือว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ที่จะสร้าง “ตน” โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากคนใกล้ชิด เช่น บิดามารดาหรือผู้ปกครองผู้ที่ใกล้ชิดเหล่านี้จะเป็นผู้ช่วยเสริมความมั่นคงทางจิตใจให้แก่เด็ก ถ้าขาดสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองในวัยเด็กไปแล้วจะมีผลต่อการพัฒนาในขั้นต่อไป ทฤษฎีของซัลลิแวนจะเน้นถึงความสัมพันธ์ของเด็กที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมซึ่งถือว่าอิทธิพลต่อการพัฒนาจิตใจ

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีของซัลลิแวนจะเน้นถึงความสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมโดยในวัยเด็กจะยังมีการเปลี่ยนแปลงน้อย แต่เมื่อโตขึ้นการได้รับประสบการณ์จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะเป็นผู้ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและจะเกิดการพัฒนาในแนวทางที่ถูกต้องต่อไป

2.3.4 การพัฒนามโนภาพแห่งตนในช่วงวัยรุ่น

อีริกสัน (พรณี ชูทัย เจนจิต. 2532 : 197 ; อ้างอิงจาก Erikson. 1963) กล่าวพอสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เด็กสำรวจตรวจสอบตนเองทั้งภายในและภายนอกเพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง จะมีการสำรวจทั้งความคิดและความรู้สึก ค้นพบคุณสมบัติต่างๆในตนเอง เด็กที่หาเอกลักษณ์ของตนเองได้ จะรู้สึกว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร มีความเชื่อหรือมีเจตคติอย่างไร มีเป้าหมายอะไรในอนาคตซึ่งถ้าหากเด็กค้นพบก็จะแสดงความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้อง แต่ถ้าหาตนเองไม่พบ ไม่ทราบว่าตนเองมีเอกลักษณ์เช่นใด เด็กก็จะไม่รู้ว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ถูกต้อง จะรับบทบาทของคนอื่นๆในสังคมมาเป็นของตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องเหมาะสมกับตนเอง ทำให้เกิดความสับสน

ในวัยนี้เด็กจะเริ่มปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างมีเหตุผลขึ้นในวัยนี้ เด็กบางคนที่ยอมรับระดับความสามารถของตนเอง จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของตนเองใหม่ ทั้งนี้เพราะมีประสบการณ์มากขึ้น โดยเฉพาะสังคมในโรงเรียน เจตคติ การได้รับการประเมินและการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและครูมีอิทธิพลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตน หากเด็กไม่ได้รับการยอมรับเด็กจะเรียนรู้วิธีการปรับตัวเพื่อให้บุคคลแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตนยอมรับตนมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าวัยรุ่นนั้นเป็นช่วงวัยที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของมโนภาพแห่งตนไม่ว่าทางบวกหรือทางลบอย่างเด่นชัด จึงอาจกล่าวได้ว่า ช่วงเวลาของวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการพัฒนามโนภาพแห่งตน

2.4 ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation)

2.4.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

มิเชล (Mischel. 1974 :287) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นถึงความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าผลที่จะได้รับในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติต่อจากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งการดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลานานกว่าจะบรรลุผลหรือจะทำได้เป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผลตามต้องการ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมมอดได้รอได้ ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตน เพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมา หรือการเพียรพยายามในปัจจุบัน เพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือเป็นบุคลิกภาพของบุคคลได้ โดยบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้มุ่งอนาคต จัดได้ว่าเป็น

ผู้ที่มีความรับผิดชอบอย่างสูง โดยสามารถสะกดกลั่นความอยากและความต้องการของตนเองได้ จัดได้ว่าเป็นผู้สามารถควบคุมตนเองได้ จึงสามารถควบคุมการกระทำสิ่งที่จะเป็นเหตุเดือดร้อนแก่ตนเอง ผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวมได้

รัตนา ประเสริฐสม (2526 :86) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า หมายถึง ความสามารถที่จะมองการณ์ไกลและวาดภาพอนาคตของตน การมุ่งอนาคตเป็นการคำนึงถึงอนาคตและควบคุมไปสู่แนวทางนั้น

จินตนา บิลมาศ และคนอื่นๆ (2529) ได้สรุปความหมายของการมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีและเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนการควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความเสียสละ หรืออดทนในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้

จรรยา สุวรรณทัต (2531 :48) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า หมายถึงลักษณะของการมองสู่อนาคตข้างหน้าซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมมนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

เชกจิเนอร์ (มาลี วิทยารัตน์.2540 : 12 ;อ้างอิงจาก Seginer.1991 : 224-237) ได้กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตจากการประมวลผลความคิดเห็นของนักจิตวิทยาคนอื่น ๆ ว่าลักษณะมุ่งอนาคตเกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่ไร้เดียงสาของแต่ละบุคคล (Individual 's Theory) สำหรับการทำนายอนาคตซึ่งประกอบขึ้นด้วยการวางแผน ความปรารถนา ความหวัง และความกลัวที่เกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ และประสบการณ์ต่างๆ ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาที่มีสาระสำคัญ รวมทั้งจินตนาการส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่ได้มาจากสถานการณ์ ความต้องการและค่านิยมของเขา และสามารถทำนายล่วงหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกและบอกได้ทั้งการจูงใจด้านอารมณ์ และคุณสมบัติด้านสติปัญญา

สุนทีย หุ่นพล (2544 :30) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อขอรับผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนความสามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์ในอนาคต เล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำได้ ทำให้สามารถวางแผนการปฏิบัติเพื่อรับผลดี และป้องกันผลเสียที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

2.4.2 ลักษณะของบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ (2529) ได้ให้ลักษณะของผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงว่าควรมีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคต และตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม รู้จักหาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคตรู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดใจรอได้อย่างเหมาะสม สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

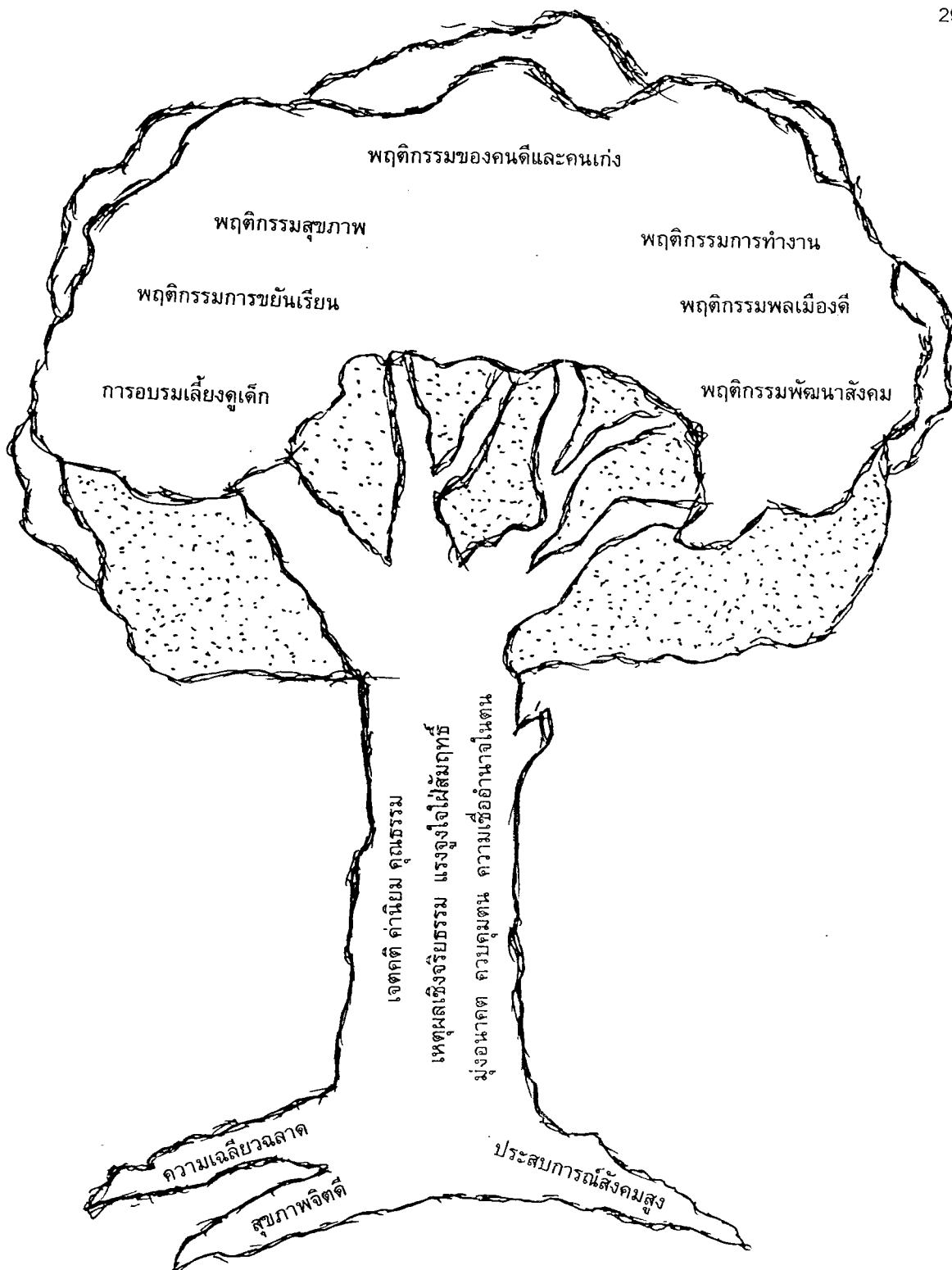
รัตนา ประเสริฐสม (2526 :บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยการฝึกการรับรู้ผลของความพยายาม และการอดใจรอได้ และจากการพิจารณาภูมิหลังผลที่พบคือ นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีพฤติกรรมอนามัยสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ

จากลักษณะของผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงนั้นมีความสัมพันธ์พฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด กล่าวคือ ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงนั้นจะสามารถตัดสินใจในการเลือกกระทำพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะตามมาจากการกระทำของตน และเมื่อเล็งเห็นว่ากระทำใดจะส่งผลไม่ดี ทำให้ตนเดือดร้อนในอนาคตก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำการนั้น

2.4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539) ได้สร้างทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะขึ้นมา โดยเป็นทฤษฎีแรกของประเทศไทยที่ได้มาจากการประมวลสรุปผลการวิจัยต่าง เนื้อหาของทฤษฎีนี้กล่าวว่า ผู้ที่จะมีพฤติกรรมเป็นคนดีและคนเก่ง มีองค์ประกอบทางจิตที่เกี่ยวข้องอยู่ 8 ประการ เมื่อนำไปประกอบเป็นภาพต้นไม้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนรากและลำต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ส่วนราก เปรียบเสมือนลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานของจิตใจ 3 ประการนั้น ได้แก่
 - 1) สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดเหมาะสมกับอายุ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางความคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้
 - 2) ประสบการณ์ทางสังคม คือ การเข้าใจมนุษย์และสังคม เอาใจเขามาใส่ใจเรา
 - 3) สุขภาพจิตดี คือ การมีความวิตกกังวลน้อยหรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์
2. ส่วนลำต้น เปรียบเสมือนลักษณะทางจิต 5 ประการ ที่ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนดีและคนเก่ง ถ้ามีมากในบุคคลใดบุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมของคนดีคนเก่งอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าขาดลักษณะหลายประการมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีคนเก่งได้ ได้แก่
 - 1) เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดีที่สังคมปรารถนา มองเห็นคุณประโยชน์ของพฤติกรรมหรือคุณธรรมนั้นเกิดความพอใจและพร้อมที่จะกระทำหรือยึดคุณธรรมเป็นหลัก
 - 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือการเห็นแก่ผู้อื่น ส่วนรวมและหลักสากลมากกว่าการ เห็นแก่ตัว
 - 3) ลักษณะการมุ่งอนาคต สามารถคาดเดาการณ์ไกลและสามารถควบคุมตนให้อดใจรอได้ รอได้อย่างเหมาะสมความเชื่ออำนาจในตน คือ เชื่อผลที่เกิดกับตนว่าเป็นเพราะการกระทำของตนมากกว่าความบังเอิญ โชคเคราะห์ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำดีได้ดี ทำชั่วจะได้รับโทษ
 - 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความมุ่งมั่นบากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรค จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของตน

ภาพประกอบ 2 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมจริยธรรม

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน .2538)

2.4.4 ความสำคัญ และแนวทางในการพัฒนาลักษณะมุงอนาคต

จากการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับลักษณะมุงอนาคตพบว่า ลักษณะมุงอนาคตเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลมากดังที่กล่าวไปแล้ว ซึ่งจิตลักษณะนี้เป็นจิตลักษณะที่มีการพัฒนามาตั้งแต่เด็กโดยการสะสมประสบการณ์จากการได้รับการอบรมเลี้ยงดู (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก .2520) อย่างไรก็ตาม ลักษณะมุงอนาคต สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้สูงขึ้นได้ ดังมีผู้เสนอแนะ ตลอดจนเสนอผลงานวิจัยการพัฒนาจิตลักษณะมุงอนาคตไว้ดังนี้

รัตน ประเสริฐสม (2526 : 38) ได้เสนอแนวทางพัฒนาให้บุคคลมุงอนาคตว่าสิ่งที่ต้องพิจารณา คือ แรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการมุงอนาคต การอดใจรอได้ และความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้วิธีการควบคุมการกระทำ และยับยั้งสิ่งที่ต้องการกระทำให้ทันที่ทันใด มีความสามารถที่จะใช้สัญลักษณ์ที่จะเข้าใจในอนาคต เช่น ความเข้าใจในภาษาเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถในการใช้สัญลักษณ์ได้

เพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2527 : 15-37) เสนอบทบาทในการปลูกฝังลักษณะนิสัยมุงอนาคตสำหรับ ครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า บทบาทครอบครัวนั้น บิดา มารดา ต้องทำตนเป็นตัวแบบที่ดี เช่น การรู้คุณค่าของเวลาเช่นกำหนดว่าควรทำอะไรในวันหยุด และอาจใช้วิธีปลูกฝังวัยรุ่นให้เป็นผู้ที่มุงอนาคต โดยการเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมถึงการฝึกการใช้เหตุผล และการคาดการณ์ ซึ่งควรเริ่มจากสิ่งที่เป็นจริงง่าย ๆ จนถึงเรื่องยาก ส่วนบทบาทในโรงเรียนนั้น ครูจะต้องสามารถปลูกฝังลักษณะมุงอนาคตให้กับนักเรียนได้โดยใช้วิธีสนับสนุนให้นักเรียนริเริ่มในการทำงาน และมีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้ลุล่วงไปได้สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นขั้นตอนและสามารถวางแผนได้ ได้เรียนรู้เรื่องเหตุและผล สามารถคาดคะเนผลของเหตุการณ์ได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ (2529 : 99-124) ได้สร้างชุดฝึกอบรม ชื่อชุดการเสริมสร้างพลังปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาจิตลักษณะมุงอนาคต และการควบคุมตนเอง สำหรับข้าราชการ ของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน กพ. ซึ่งได้กล่าวถึงความแตกต่างของลักษณะมุงอนาคต และการควบคุมตนเองไว้ว่า ผู้ที่เน้นทางด้านสาเหตุการตัดสินใจ เลือกกระทำและการเล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนี้ในอนาคต จะเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า การมุงอนาคต ส่วนผู้ที่เน้นความสามารถในการปฏิบัติ หรือการละเว้นการปฏิบัติเพื่อรอรับผลที่ต้องการจะเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า การควบคุมตนเอง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวกเรีย

หรือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ

Multivariate Multiple Regression Analysis : MMR

3.1 นิยามของการวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรีย

ตามทฤษฎีของทัตซุโอกะ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 2 ; อ้างอิงจาก Tusuoka, 1971 :1) การวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรียก็คือ สาขาหนึ่งของวิชาสถิติศาสตร์ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการแจกแจงมัลติแวกเรีย (หรือหลายมิติ) และกลุ่มตัวอย่างที่มาจากการแจกแจงนั้น

แฮริส (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Harris, 1975 :5) กล่าวว่า การวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรีย หมายถึง การจัดกลุ่มเทคนิคทางสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์กลุ่มตัวแปร โดยไม่จำกัดว่ากลุ่มตัวแปรดังกล่าวจะเป็นกลุ่มตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวแปรตาม

เคอลินเจอร์และเพดเดเซอร์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Kerlinger & Pedhazur. 1973 :372) ได้กล่าวโดยย่อว่า การวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรียเป็นเพียงการขยายขอบเขต และการกระจายผลของแนวทางสถิติถดถอยเชิงพหุ นอกจากนี้ฟินน์ และแมทสัน (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Finn & Mattsson. 1978 : 2) มีความเห็นว่า “ เมื่อใดก็ตามที่การวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับตัวแปรตามเกินกว่าหนึ่งตัวแปร เมื่อนั้นถือว่าการวิเคราะห์ในระดับมัลติแวกเรีย

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2535 : 3) ได้สรุปความหมายของการวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรียไว้ว่า หมายความว่ารวมถึงกลุ่มเทคนิคทางสถิติพรรณนาและสถิติอนุมานที่ได้รับการคิดค้นขึ้นเพื่อประยุกต์ใช้สำหรับสถานการณ์วิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรตามตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป และไม่จำกัดจำนวนตัวแปรอิสระ

3.2 ความหมายและลักษณะของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวกเรีย

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2535:13) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวกเรียไว้ว่า การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวกเรียนั้น เป็น เทคนิคทางสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตามตั้งแต่กลุ่มละ 2 ตัวแปรขึ้นไป ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีมาตรวัดระดับอันตรภาคหรืออัตราส่วน ซึ่งจุดเด่นของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวกเรีย คือ สมรรถนะในการควบคุมความเผลอของความคลาดเคลื่อนประเภทที่หนึ่ง (หรือ α) ซึ่งความเผลอของความคลาดเคลื่อนประเภทที่หนึ่งหมายความว่า การที่ขนาดค่าของของความคลาดเคลื่อนประเภทที่หนึ่ง มีระดับสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้เช่นสูงกว่าระดับ 0.05 หรือสูงกว่าระดับ 0.01 เป็นต้น ดังนั้นสมรรถนะในการควบคุมความเผลอของความคลาดเคลื่อนประเภทที่หนึ่งจะช่วยให้การทดสอบหลายตัวแปรตามสามารถดำเนินการได้พร้อมกัน

3.3 แบบจำลองพื้นฐานของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวกเรียท

(ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 16)

การประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุระดับมัลติแวกเรียทย่อมมีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตามตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์ที่จะดำเนินการวิเคราะห์หลายตัวแปรตามพร้อมกัน สมมติว่าข้อมูลที่จะดำเนินการวิเคราะห์ประกอบด้วยตัวแปรตาม จำนวน p ตัวแปร และตัวแปรอิสระ จำนวน q ตัวแปร แบบจำลองเส้นตรงที่เชื่อมโยงตัวแปรทั้งสองกลุ่มย่อยเข้าด้วยกันย่อมประกอบด้วย สมการถดถอยระดับมัลติแวกเรียทจำนวน p สมการ ดังปรากฏตามสมการต่อไปนี้

1) สมการรูปปกติ

$$\begin{aligned} [Y_{i1} Y_{i2} Y_{i3} \dots Y_{ip}] &= [\alpha_1 \alpha_2 \alpha_3 \dots \alpha_p] \\ &+ X_{i1} [\beta_{11} \beta_{12} \beta_{13} \dots \beta_{1p}] \\ &+ X_{i2} [\beta_{21} \beta_{22} \beta_{23} \dots \beta_{2p}] \\ &+ X_{i3} [\beta_{31} \beta_{32} \beta_{33} \dots \beta_{3p}] \\ &\vdots \\ &+ X_{iq} [\beta_{q1} \beta_{q2} \beta_{q3} \dots \beta_{qp}] \\ &+ [e_{i1} e_{i2} e_{i3} \dots e_{ip}] \end{aligned}$$

เมื่อ	Y_{ik}	แทน	ตัวแปรตามลำดับที่ k ของตัวการที่ i
	X_{ij}	แทน	ตัวแปรอิสระที่ j ของตัวการที่ i
	e_{ik}	แทน	ตัวแปรผิดพลาดลำดับที่ k ตัวการที่ i
	α	แทน	ตัวคงที่
	β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ตัวแปรตาม Y และตัวแปรผิดพลาด e สัญลักษณ์พ่วง (subscript) ตัวที่สองถูกระบุไว้สำหรับแสดงลำดับที่ของตัวแปรตาม นอกจากนี้ ทั้ง α และ β จะมีขนาดค่าแตกต่างกันสำหรับแต่ละสมการถดถอยระดับมัลติแวกเรียท

2) สมการรูปเมตริก

$$\begin{matrix} Y \\ (N \times p) \end{matrix} = \begin{matrix} X \\ [N \times (q + 1)] \end{matrix} \begin{matrix} B \\ [(q + 1) \times p] \end{matrix} + \begin{matrix} E \\ (N \times p) \end{matrix}$$

ในรูปของเมตริก สัญลักษณ์ของแต่ละส่วนย่อยในแบบจำลองเส้นตรงอาจเขียนใหม่ได้ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \tilde{Y}_i &= \begin{bmatrix} Y_{i1} & Y_{i2} & \dots & Y_{ip} \end{bmatrix} \\ \tilde{X}_i &= \begin{bmatrix} X_{i1} & X_{i2} & \dots & X_{iq} \end{bmatrix} \\ \tilde{B} &= \begin{bmatrix} \alpha_1 & \alpha_2 & \dots & \alpha_p \\ \beta_{11} & \beta_{12} & \dots & \beta_{1p} \\ \vdots & & & \vdots \\ \beta_{q1} & \beta_{q2} & \dots & \beta_{qp} \end{bmatrix} \end{aligned}$$

จากการใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวสมการใหม่อาจเขียนได้สมการที่ 2.1 หรือ สมการที่ 2.2

$$Y_i = X_i B + E \quad (2.1)$$

หรือ

$$\begin{matrix} Y \\ (N \times p) \end{matrix} = \begin{matrix} X \\ [N \times (q+1)] \end{matrix} \begin{matrix} B \\ [(q+1) \times p] \end{matrix} + \begin{matrix} E \\ (N \times p) \end{matrix} \quad (2.2)$$

เมื่อ	N	แทน	จำนวนตัวการ
	P	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
	q	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	(q+1)	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระบวกด้วยตัวคงที่ (α)
	$\tilde{Y}$	แทน	เมตริกขนาด $[N \times p]$ ของตัวแปรตาม
	$\tilde{X}$	แทน	เมตริกขนาด $[N \times (q+1)]$ ของตัวแปรอิสระ
	$\tilde{B}$	แทน	เมตริกขนาด $[(q+1) \times p]$ ของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
	$\tilde{E}$	แทน	เมตริกขนาด $[N \times p]$ ของตัวแปรผิดพลาด

มนตรี พิริยะกุล (2539 : 262) กล่าวว่าในทางปฏิบัติเราอาจพบว่าตัวแปรอิสระชุดเดิมคือ X 's ซึ่งก็คือ $X_1, X_2, \dots, X_k$ นั้นสามารถควบคุมพฤติกรรมของตัวแปรตามได้หลายตัวหรือหลายเรื่อง สิ่งนี้ขึ้นอยู่กับผู้วิจัยเองคือผู้วิจัยมี target variable Y หลายตัว หรือต้องการศึกษาพยากรณ์หลายเรื่อง (เรื่องหนึ่งก็คือตัวแปร Y ตัวแปรหนึ่ง) โดยเชื่อว่าตัวแปรที่สนใจนั้นถูกควบคุมอยู่ด้วยตัวแปรอิสระชุดเดียวกัน เช่น ผู้วิจัยต้องการศึกษากลุ่มตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร อันได้แก่ ตัวแปร $X_1, X_2, \dots, X_5$ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มตัวแปรตาม 7 ตัวแปร อันได้แก่ ตัวแปร $Y_1, Y_2, \dots, Y_7$ ซึ่งเรื่องนี้ผู้วิจัยมีสิทธิเลือกวิเคราะห์สมการถดถอยได้ 2 แนว คือ

1. วิเคราะห์แต่ละ Y กับ $X_1, X_2, \dots, X_5$ คือ การวิเคราะห์สมการถดถอย

$$Y_{ji} = \beta_{j1} + \beta_{j2}X_{2i} + \beta_{j3}X_{3i} + \beta_{j4}X_{4i} + \beta_{j5}X_{5i} + u_{ji}$$

โดยที่ $i = 1, 2, \dots, n$; $j = 1, 2, \dots, 7$

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะได้สมการถดถอยรวม 7 สมการ แปลว่าเราต้องวิเคราะห์สมการถดถอย 7 ครั้ง วิธีนี้ก็คือ วิธีที่เรียกว่า Univariate Regression Analysis

2. วิเคราะห์ Y ทุกตัวพร้อมกันกับ $X_1, X_2, \dots, X_5$ ซึ่งจะได้สมการถดถอยรวม 7 สมการ แต่เราวิเคราะห์เพียงคราวเดียว วิธีนี้เรียกว่า Multivariate Regression Analysis ซึ่งแนวทางทั้งสองให้ผลลัพธ์ตรงกัน

จากที่กล่าวมาข้างเราจะเห็นว่าการวิเคราะห์พหุระดับมัลติแวริเอท สามารถทำได้ดังนี้

กำหนดให้ $Y_1, Y_2, \dots, Y_m$ เป็นตัวแปรตามที่แตกต่างกันก็ถูกควบคุมหรือผูกพันอยู่กับตัวแปรอิสระชุดเดียวกันคือ $X_1, X_2, \dots, X_k$ โดยที่ $X_1 = [1, 1, \dots, 1]$

เราจึงมีสมการถดถอย $Y = f(X's)$ รวม m สมการคือ $Y_i = X\beta_i + U_i$
โดยกำหนดให้ $i = 1, 2, \dots, m$; $t = 1, 2, \dots, n$

เมื่อนำสมการทั้ง m สมการเสนอรวมกันจะปรากฏลักษณะดังนี้

$$[Y_1 : Y_2 : \dots : Y_m] = X [\beta_1 : \beta_2 : \dots : \beta_m] + [U_1 : U_2 : \dots : U_m]$$

$$\text{หรือ} \quad \begin{matrix} Y \\ (n \times m) \end{matrix} = \begin{matrix} X \\ (n \times k) \end{matrix} \begin{matrix} \beta \\ (k \times m) \end{matrix} + \begin{matrix} U \\ (n \times m) \end{matrix}$$

$$\begin{bmatrix} Y_{11} & Y_{21} & \dots & Y_{m1} \\ Y_{12} & Y_{22} & \dots & Y_{m2} \\ Y_{13} & Y_{23} & \dots & Y_{m3} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ Y_{1n} & Y_{2n} & \dots & Y_{mn} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & X_{21} & X_{31} & \dots & X_{k1} \\ 1 & X_{22} & X_{32} & \dots & X_{k2} \\ 1 & X_{23} & X_{33} & \dots & X_{k3} \\ \vdots & \vdots & & & \vdots \\ 1 & X_{2n} & X_{3n} & \dots & X_{kn} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \beta_{11} & \beta_{21} & \dots & \beta_{m1} \\ \beta_{12} & \beta_{22} & \dots & \beta_{m2} \\ \beta_{13} & \beta_{23} & \dots & \beta_{m3} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ \beta_{1n} & \beta_{2n} & \dots & \beta_{mn} \end{bmatrix} + U$$

$$\text{โดยที่} \quad U = \begin{bmatrix} U_{11} & U_{21} & \dots & U_{m1} \\ U_{12} & U_{22} & \dots & U_{m2} \\ U_{13} & U_{23} & \dots & U_{m3} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ U_{1n} & U_{2n} & \dots & U_{mn} \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned} \text{กำหนดให้} \quad E(U(i)) &= 0 \\ V(U(i)) &= \sigma^2 I_n && \text{โดยที่ } i, i = 1, 2, \dots, m \\ \text{cov}(U(i), U(j)) &= \sigma^2 I_n \end{aligned}$$

จากสมการข้างต้นดังกล่าว จะพบว่า $\hat{\beta} = (X'X)^{-1}X'Y$; โดยที่ $i, i = 1, 2, \dots, m$
กำหนดให้ $\hat{\beta}_i$ แทน Univariate OLS ซึ่งได้มาจากการ minimize

$$(Y_i - X\hat{\beta}_i)'(Y_i - X\hat{\beta}_i)$$

ถ้านำผลลัพธ์ คือ มาเรียงต่อกันจะได้

$$\begin{aligned}\hat{\beta} &= [\hat{\beta}_1 \hat{\beta}_2 \cdots \hat{\beta}_m] \\ &= (X'X)^{-1} X' [Y_1 Y_2 \cdots Y_m] \\ \hat{Y} &= X \hat{\beta}\end{aligned}$$

นอกจากนี้เรายังพิสูจน์ได้ว่า

$$1) E(\hat{\beta}) = \beta_i$$

$$\begin{aligned}2) Cov [\hat{\beta}_i, \hat{\beta}_i] &= E[\hat{\beta}_i - \beta_i][\hat{\beta}_i - \beta_i]' \\ &= E[(X'X)^{-1} X' U_i][X'X)^{-1} X' U_i]' \\ &= (X'X)^{-1} X' E(U_i U_i') X (X'X)^{-1} \\ &= \sigma_{ii} (X'X)^{-1} ; i, i = 1, 2, \dots, m\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}3) E(e'e_i) &= E[U_i' \langle I_n - X(X'X)^{-1} X' \rangle U_i] \\ &= tr [\langle I_n - X(X'X)^{-1} X' \rangle \sigma_{ii} I_n] = \sigma_{ii}^2 (n - k) \\ s_{ii}^2 &= \hat{\sigma}_{ii}^2 = \frac{1}{n - k} e' e' ; i, i = 1, 2, \dots, m \\ &= \frac{1}{n - k} (Y_i - X\hat{\beta}_i)'(Y_i - X\hat{\beta}_i)\end{aligned}$$

3.5 สมบัติของการกำหนดค่าของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ

ในการวิเคราะห์สมบัติของการกำหนดค่าของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ เราจำเป็นต้องเข้าใจในข้อกำหนด ดังนี้

1. ค่า X เป็นค่าเจาะจง ไม่ได้มาจากการสุ่ม
2. ค่า Y เป็นอิสระจากค่าอื่น และมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ
3. ค่าความคลาดเคลื่อน (residuals) ของตัวแปรแต่ละตัว $(\hat{y}_i - y_i)$ เป็นอิสระจากกัน

และเป็นการแจกแจงแบบโค้งปกติซึ่งมีค่าเฉลี่ย = 0

3.6 เกณฑ์อัตราส่วนไลเคิลฮูด และสถิติเอฟของราวี (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535 : 24-25)

เกณฑ์อัตราส่วนไลเคิลฮูดซึ่งใช้แทนด้วยสัญลักษณ์ Λ หมายถึง อัตราส่วนระหว่างการวัดไลเคิลฮูดของข้อมูลภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_0) เทียบกับการวัดไลเคิลฮูดของข้อมูลภายใต้สมมติฐานแย้ง (H_1) กล่าวอีกนัยหนึ่ง นิยามของเกณฑ์อัตราส่วนไลเคิลฮูดในทางคณิตศาสตร์

$$\Lambda = \left| \frac{\hat{\Sigma}}{\hat{\Sigma}_0} \right|$$

$\hat{\Sigma}_0$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (variance-covariance matrix) ของความผิดพลาดภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ
$\hat{\Sigma}$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (variance-covariance matrix) ของความผิดพลาดภายใต้สมมติฐานแย้ง

กล่าวได้ว่า ยิ่งขนาดของสถิติอัตราส่วนไคลยุดมีขนาดเล็กลงเพียงใด โอกาสที่จะหักล้างสมมติฐานปฏิเสธก็ยิ่งมีเพิ่มสูงขึ้นเพียงนั้น ในทางกลับกันยิ่งขนาดค่าของ $|\hat{\Sigma}|$ และ $|\hat{\Sigma}_0|$ ใกล้กันมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่สมมติฐานปฏิเสธจะเป็นจริง ก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น อนึ่ง เนื่องจากการจัดทำตารางสมบูรณของการแจกแจงอัตราส่วนไคลยุดไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะความสลับซับซ้อนของสถิติประเภทนี้ ราวว์ จึงได้พัฒนาสถิติชนิดใหม่ขึ้น ซึ่งมีการแจกแจงคล้ายอัตราส่วนเอฟ (F-Ratio) โดยเรียกชื่อว่า “สถิติเอฟของราวว์” (Roa ‘ F statistics) หรือ “ราวว์-เอฟ” นิยามทางคณิตศาสตร์ของราวว์-เอฟ ก็คือ

$$F = \frac{1 - \Lambda^{\frac{1}{s}}}{\Lambda^{\frac{1}{s}}} \cdot \frac{ms + 1 - qp}{2qp}$$

S	แทน	$\sqrt{(p^2 q^2 - 4)} / \sqrt{(p^2 + q^2 - 5)}$
m	แทน	$[ne - (p+1-q) / 2]$
p	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
q	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
ne	แทน	องศาความเป็นอิสระของค่าผิดพลาด

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสี่ยงของนักเรียนวัยรุ่น

4.1 งานวิจัยในประเทศ

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่(2532 : 12) พบว่า แหล่งของสถานเริงรมย์นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้วัยรุ่นออกไปเที่ยวและอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าแหล่งบริการสถานเริงรมย์ต่างๆเป็นศูนย์รวมของวัยรุ่นทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ซึ่งมีกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านสังคมและความต้องการทางร่างกายของวัยรุ่น คือการยอมรับจากเพื่อนฝูง การแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ของเพศตนเองและการตอบสนองความต้องการทางเพศ การตัดสินใจอยากลอง สิ่งยั่วเย้าต่างๆที่มีในแหล่งสถานบันเทิงเริงรมย์ของวัยรุ่นจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ อีกทั้ง ลี (Lee.1993 : 22-23) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นหญิงที่มีระดับความภาคภูมิใจในตนเองต่ำจะมีความเชื่อว่าวิธีที่จะทำให้คู่รักหรือแฟนชอบหรือรักนั้นคือการให้ในสิ่งที่เขาปรารถนาหรือการมีการมีเพศสัมพันธ์ซึ่ง

สอดคล้องกับที่ ยุทธพงศ์ วีระวัฒนตระกูล และคณะ (2541 : 112-116) ได้ทำการศึกษาในเรื่องการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการตั้งครรภ์นั้นเกิดจากการที่วัยรุ่นคิดว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่ภาคภูมิใจในตนเอง ตลอดจนเพื่อผูกมัดฝ่ายชาย และจากการศึกษาในเรื่องความภาคภูมิใจในวัยรุ่นของอุมาพร ตรังคสมบัติ (2543 : 35) และวิทยา นาควัชระ (2527 : 33-34) ก็พบผลเช่นเดียวกันว่าวัยรุ่นที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำอาจจะแสวงหาความภาคภูมิใจด้วยการมีเพศสัมพันธ์อย่างไม่เหมาะสมเพื่อต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับและมีคุณค่าของอีกฝ่าย

บุญรับ ตักติมณี (2532 : บทคัดย่อ, 133-137) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างจิตลักษณะ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ โดยทำการฝึกการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองแก่ข้าราชการใหม่ที่ได้รับบรรจุที่สำนักงาน ก.พ. ได้อภิปรายในส่วนของเปรียบเทียบการมุ่งอนาคต และการฝึกการควบคุมตนเองว่า การฝึกมุ่งอนาคตส่งผลต่อข้าราชการโดยรวมอย่างชัดเจนกว่าการฝึกการควบคุมตนเอง และยังพบว่า การฝึกมุ่งอนาคตส่งผลต่อเจตคติการมุ่งทำงานราชการเพื่ออนาคต รวมทั้งพฤติกรรมการทำงาน ในขณะที่การฝึกควบคุมตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงาน แต่ไม่ส่งผลต่อเจตคติต่อการมุ่งทำงานราชการ เพื่ออนาคต ส่วนการฝึกเพียงด้านใดด้านหนึ่งก็ส่งผลถึงจิตลักษณะทั้ง 2 ด้าน คือ ทั้งลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองนั้นเป็นจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด คือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปรากฏการณ์เดียวกัน กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีความต้องการผลในอนาคตมากกว่าในปัจจุบันก่อน โดยมุ่งอนาคตแล้วจึงดำเนินการปฏิบัติควบคุมตนเองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในอนาคตนั้น การพัฒนาจิตลักษณะด้านใดด้านหนึ่ง จึงสามารถส่งผลไปถึงอีกด้านหนึ่งด้วย บุญรับ ตักติมณี (2532 : 118-119)

นงลักษณ์ วงศ์ประเสริฐ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนของวัยรุ่นปกติกับวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดในสถานบำบัดรักษา กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นปกติมีมโนภาพแห่งตนทั้ง 10 ด้านดีกว่าวัยรุ่นติดยาเสพติด วัยรุ่นติดยาเสพติดหญิง มีมโนภาพแห่งตนด้านครอบครัวดีกว่าวัยรุ่นติดยาเสพติดชาย วัยรุ่นติดยาเสพติดตอนปลายมีมโนภาพแห่งตนด้านการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองดีกว่าวัยรุ่นติดยาเสพติดตอนต้น และวัยรุ่นติดยาเสพติดที่มีระยะเวลาในการติดยาเสพติด 0-2 ปี 2-4 ปี และมากกว่า 4 ปี มีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านร่างกาย ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสังคม ด้านการวิพากษ์วิจารณ์ ด้านเอกลักษณ์ ด้านความพึงพอใจในตนเอง ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก ส่วนมโนภาพแห่งตนด้านศีลธรรมจรรยา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2533 : 3) ศึกษาความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทย โดยศึกษาจิตลักษณะ 6 ด้าน ได้แก่ การควบคุมตนเอง การยับยั้ง ความมั่นใจในตนเอง ความอดกลั้นยอมรับและให้อภัย วุฒิภาวะทางอารมณ์สังคม และการมุ่งอนาคต พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ ได้คะแนนเฉลี่ยของจิตลักษณะทั้ง 6 ด้าน สูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง และยังพบว่าการอบรมเลี้ยงดูและการฝึกทักษะการควบคุมตนเองจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพล ชัดเชื้อ (2535 : 47 - 48) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการปรับสินไหมที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มกลุ่มละ 8 คน คือ กลุ่มที่ได้รับการควบคุมตนเอง และกลุ่มที่ได้รับ

การปรับเปลี่ยนใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเองมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้การปรับเปลี่ยนใหม่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุริยะ พันธุ์ดี (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาในโรงเรียนกับจิตลักษณะ และพฤติกรรมก้าวร้าวในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 5 โดยจิตลักษณะที่ศึกษาได้แก่ การรับรู้คุณค่าทางศาสนา ลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง เจตคติที่ไม่ดีต่อการก้าวร้าว และเจตคติที่ดีต่อประสบการณ์ทางพุทธศาสนาในโรงเรียน พบว่าผลในด้านความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตคือ ความเชื่อทางพุทธศาสนา การปฏิบัติทางพุทธศาสนา การรับรู้คุณค่าของศาสนา ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง และเจตคติที่ไม่ดีต่อการก้าวร้าวมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อกัน แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วีรวรรณ สุทธิไกรลาศ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 5 ปีการศึกษา 2534 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน ทำการศึกษาโดยใช้เครื่องมือที่วัดความภาคภูมิใจในตนเองตามแนวคิดของคูเปอร์สมิท ผลการศึกษาพบว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต และการกล้าแสดงออกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเสพยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โกศล มีคุณ (2538 : 66) ได้ศึกษาผลการวิจัยที่ทำกับคนไทยในสังคมไทยในช่วงห้าสิบปี โดยสรุปว่าพฤติกรรมแต่ละชนิดของบุคคลนั้นเกิดจากสาเหตุทางจิตใจหลายอย่าง และจากการวิเคราะห์ผลการวิจัยจำนวนมากได้พบว่ามีลักษณะทางจิตใจที่สำคัญอย่างน้อย 8 ประการ ที่เป็นพื้นฐานของการกระทำที่น่าปรารถนาและละเว้นการกระทำที่ไม่น่าปรารถนาของคนไทย ซึ่งได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความรู้สึกพอใจและยอมรับในพฤติกรรมที่ติงาม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน สถิติปัญญาและความเฉลียวฉลาด ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ รัตนา ประเสริฐสม (2526 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยการฝึกการรับรู้ผลของความพยายาม และการอดใจรอได้ และจากการพิจารณาภูมิหลัง ผลที่พบคือ นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีพฤติกรรมอนามัยสูงกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ อีกทั้งวรชาติ แสนคำ (2543 : 60) ได้ทำการศึกษา ลักษณะทางจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการควบคุมตนเอง การมุ่งอนาคต และเจตคติอยู่ในระดับปานกลางจะยังมองเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่มองตนเองในแง่ร้ายเกินไป มีการมองการณ์ไกลพอสมควร คิดถึงอนาคตตนเอง คิดถึงตนเอง สามารถบังคับตนเองให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องได้

แสวง ทวีคุณ (2538: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงผลของการฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา โดยการฝึกมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง โดยใช้แนวการฝึกของบุญริบ ตักดิ์มณี (2532) พบว่าการฝึกมุ่งอนาคต และควบคุมตนเอง ส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนสูงขึ้นอย่างชัดเจน

นิตยาภรณ์ ดั่งเรื่อง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลสังฆรักษ์ ประจวบคีรีขันธ์ อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2540 ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่เปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 75 ขึ้นไป จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และ

กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน กลุ่มที่ 1 ใช้การควบคุมตนเอง กลุ่มที่ 2 ใช้สัญญาเงื่อนไข แบบแผนการทดลองเป็นแบบเปลี่ยนเกณฑ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภายหลังการใช้การควบคุมตนเอง และใช้สัญญาเงื่อนไข

นีออน พินประดิษฐ์ และคณะ(2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ เพื่อค้นหาแนวทางพัฒนาจิตลักษณะที่พึงประสงค์ให้เป็นภูมิคุ้มกันต้านทานการติดยาเสพติดของนักเรียน โดยทำการศึกษาภาคสนาม มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัย อาชีวศึกษา และกลุ่มนักเรียนหรือเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เข้ามาในสถานพินิจด้วยมีพฤติกรรมติดสารเสพติด รวมทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1,491 คน จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลการเรียนรู้ การศึกษาของบิดา ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด เจตคติต่อสารเสพติด ลักษณะการมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองของนักเรียนเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมติดสารเสพติด

สุนทรทิพย์ หนูนพล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความเครียดและการปรับตัวของนักศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ โรงเรียนผู้ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเรียน นิสัยทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต อาชีพของนักศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของนักศึกษา สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับสมาชิกในครอบครัว พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างกันมีความเครียดไม่แตกต่างกัน

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ชาร์ล ดาร์เรียส และฟิชเบิน (Chan, Darius K. & Fishbein, Martin.1993: 1455-1470) ได้ศึกษาถึงความตั้งใจบอกให้ผู้อื่นของตนให้ดูอย่างอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กันโดยการศึกษาครั้งนี้ได้นำทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล การทำนายการควบคุมพฤติกรรมของ เอสเซนส์(1975) และตัวแปรการแสดงออกทางอารมณ์ การใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาวิทยาลัยเพศหญิงจำนวน 312 คน พบว่าเจตคติ และบรรทัดฐานนั้นเป็นตัวพยากรณ์การปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการควบคุมพฤติกรรมนั้นไม่สามารถนำไปใช้พยากรณ์ได้

เทอร์รี่ และคนอื่นๆ (Terry and others. 1993 : 355-368) ศึกษาผลของการมีความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในการควบคุม และองค์ประกอบของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทำนาย ความตั้งใจกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง โดยศึกษากับนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 ในประเทศออสเตรเลียจำนวน 102 คนโดยพยากรณ์ระดับการปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัยหลังจากนั้นอีก 3 เดือนก็วัดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเจตคติ และบรรทัดฐาน ได้พยากรณ์ความตั้งใจของการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ตั้งใจ และการสอบถามคู่ของตนเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของเขาก่อนหน้านี้ รวมถึงประวัติการใช้ยาเสพติด ซึ่งความเชื่อด้านการควบคุมภายในของการปฏิบัติทางเพศอย่างปลอดภัยนั้นมีความเป็นไปได้กว่าความเชื่อด้านการควบคุมภายนอกกับคู่ของตนโดยไม่ให้ไปมีสัมพันธ์ทางเพศกับผู้อื่น การสอบถามคู่ของตนเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของเขาก่อนหน้านี้และประวัติการใช้ยาเสพติด

ลอว์เรนซ์ และคณะ (Lowrence. et al. 1994 : 425-435) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการแก้ปัญหา โดยการรับรู้พฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติดและเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ โดยให้ได้รับกิจกรรม เพื่อลดอัตราเสี่ยงต่อการติดเชื้อ และการให้ความรู้เรื่องความเสี่ยงต่อเอดส์ ทักษะความสามารถทางสังคม ได้แก่การป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ (Sexual Assertion) การเจรจาต่อรองกับคู่นอน (Partner negotiation) ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาจากการวัดการรับรู้ ความเชื่ออำนาจทางสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคม และการคาดหวังในความสามารถของตน เจตคติต่อการป้องกันโรค และเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้นและมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ลดลง

เดียร์เดน (Dearden.1995) ได้ทำการศึกษาการมีบุตรในช่วงวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ วัยรุ่นชาวอังกฤษ โดยทำการเก็บข้อมูลจาก คนในช่วงวัย 7, 11, 16 และ 23 ปี ที่มีลูกตั้งแต่วัยรุ่น (ทั้งหมดมีลูกก่อนอายุ 20 ปี) มาเปรียบเทียบกับผู้ที่มีบุตรหลังจากนั้น (อายุระหว่าง 20-23 ปี) และอีก 4,944 คน ที่ยังไม่มีลูก โดยใช้วิธีระบาดวิทยา พบว่า การมีลูกตั้งแต่ในวัยรุ่นเกิดจากการที่พวกเขาเหล่านั้นมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง อันได้แก่ การที่มีประสบการณ์ที่มีปัญหาจากทางบ้านและจากโรงเรียน นั่นก็คือมีความก้าวร้าว หนีโรงเรียน ทำผิดกฎหมาย ซึ่งปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ล้วนเป็นผลทำให้เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้มีลูกตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 20 ปี

จากงานวิจัยทั้งในประเทศประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน และการมุ่งอนาคตของบุคคลนั้นสามารถส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 49 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,848 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two –Stage Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียน 11 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 328 คน ด้วยความเชื่อมั่น 95% คลาดเคลื่อนได้ ± 5 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540 : 400 ; อ้างอิงจาก Yamane. 1967 : 886 – 887) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการสุ่มอำเภอในจังหวัดสระบุรี ทั้งหมด 11 อำเภอ มาจำนวน 1 ใน 3 โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่างมา 4 อำเภอ คือ อำเภอมวกเหล็ก อำเภอวังม่วง อำเภอพระพุทธบาท อำเภอเมือง

ขั้นตอนที่ 2 ทำการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) แบ่งโรงเรียนออกเป็น 7 ขนาดโรงเรียน ตามเกณฑ์การแบ่งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดที่ 1	มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า	121 คน
2. โรงเรียนขนาดที่ 2	มีจำนวนนักเรียน	121 ถึง 300 คน
3. โรงเรียนขนาดที่ 3	มีจำนวนนักเรียน	301 ถึง 600 คน
4. โรงเรียนขนาดที่ 4	มีจำนวนนักเรียน	601 ถึง 900 คน
5. โรงเรียนขนาดที่ 5	มีจำนวนนักเรียน	901 ถึง 1,200 คน
6. โรงเรียนขนาดที่ 6	มีจำนวนนักเรียน	1,201 ถึง 1,500 คน
7. โรงเรียนขนาดที่ 7	มีจำนวนนักเรียนมากกว่า	1,500 คน

ในการสุ่มครั้งนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาจากโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันทั้ง 7 ขนาดโรงเรียน กล่าวคือ มีโรงเรียนขนาดที่ 1 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 2 จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 3 จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 4 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 5 จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียน

ขนาดที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 7 จำนวน 1 โรงเรียน จากนั้นจึงทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละขนาดตามสัดส่วน 40% ได้แก่ โรงเรียนขนาดที่ 1 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 2 จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 3 จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 4 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 5 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดที่ 7 จำนวน 1 โรงเรียน

ดังนั้นได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 11 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 301 คน โดยมีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 รายชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดของโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
โรงเรียนขนาดที่ 1	โรงเรียนบ้านคลองม่วงเหนือ	7
โรงเรียนขนาดที่ 2	โรงเรียนวัดสวนทองร่วมมิตร	21
	โรงเรียนบ้านชัยปลากั้ง	15
	โรงเรียนบ้านโป่งเกตุ	12
	โรงเรียนบ้านหนองผักหนอก	12
โรงเรียนขนาดที่ 3	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา	17
	โรงเรียนชุมชนวัดหนองโนใต้	27
โรงเรียนขนาดที่ 4	โรงเรียนอนุบาลวังม่วง	57
โรงเรียนขนาดที่ 5	โรงเรียนท้ายพิบูล	66
โรงเรียนขนาดที่ 6	โรงเรียนอนุบาลวัดพระพุทธรบาท	47
โรงเรียนขนาดที่ 7	โรงเรียนบ้านธารทองแดง	47
รวม		328

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 6 ฉบับ แต่ละฉบับมีจำนวน 15 ข้อ ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .514 - .775 และค่าความเชื่อมั่น 0.843

2. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .535 - .757 และค่าความเชื่อมั่น 0.901

3. แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem)

มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .411 - .639 และค่าความเชื่อมั่น 0.847

4. แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง (Self – Control)

มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดจากการศึกษาแบบทดสอบวัดการควบคุมตนเอง The Self – Control Schedule (SCS) ของโรเซนบัม (Rosenbaum.1980:109-121) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .314 - .601 และค่าความเชื่อมั่น 0.803

5. แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน (Self - Concept)

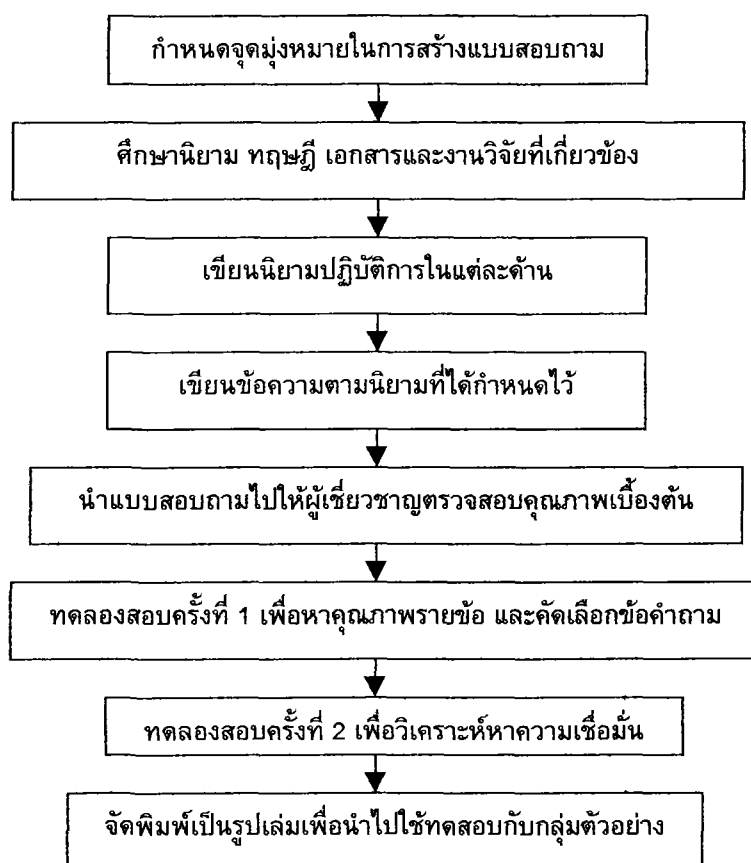
มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .443 - .570 และค่าความเชื่อมั่น 0.777

6. แบบสอบถามวัดการมุ่งอนาคต (Future Orientation)

มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดจากการศึกษาแบบวัดคุณลักษณะมุ่งอนาคตของดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก (2520) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .410 - .767 และค่าความเชื่อมั่น 0.891

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามแต่ละฉบับมีวิธีดำเนินการสร้างดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 ลำดับขั้นการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

จากภาพประกอบ 3 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามจิตลักษณะบางประการกับแบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและแบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม

เพื่อสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 6 ฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับมีจำนวน 15 ข้อ และวัดลักษณะต่างๆ ดังนี้

1.1 แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยง จำนวน 2 ฉบับ คือ

1.1.1 การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

1.1.2 การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

1.2 แบบสอบถามวัดจิตลักษณะบางประการ จำนวน 4 ฉบับ คือ

1.2.1 ความภาคภูมิใจในตนเอง

1.2.2 การควบคุมตนเอง

1.2.3 มโนภาพแห่งตน

1.2.4 การมุ่งอนาคต

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียน ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. เขียนนิยามปฏิบัติการจากการศึกษาในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่จะวัด

4. เขียนข้อความที่ถามในแบบสอบถามแต่ละฉบับ ให้สอดคล้องตามที่นิยามไว้ ฉบับละ 30 ข้อทั้ง 6 ฉบับ

5. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ, อาจารย์ ดร.พาสณา จุลรัตน์, อาจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ สินธนา, นางสาวรัฐนันท์ จรรพ และนางสาวอานวยพร คำพันธุ์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านเนื้อหาตามนิยามปฏิบัติการ และภาษาที่ใช้ โดยการพิจารณาจากค่า IOC (Index of concurrence) ของข้อความแต่ละข้อ โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC เท่ากับ หรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไป แล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ดังต่อไปนี้

5.1 แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ จำนวน 30 ข้อ ผ่านการคัดเลือกจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.2 แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด จำนวน 30 ข้อ ผ่านการคัดเลือกจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.3 แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง จำนวน 30 ข้อ ผ่านการคัดเลือกจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

5.4 แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง จำนวน 30 ข้อ ผ่านการคัดเลือกจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.5 แบบสอบถามวัดมโนภาพแห่งตน จำนวน 30 ข้อ ผ่านการคัดเลือกจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

5.6 แบบสอบถามวัดการมุ่งอนาคต จำนวน 30 ข้อ ผ่านการคัดเลือกจำนวน 30 ข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดหนองสมคร โรงเรียนวัดหนองตาบุญ และโรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร รวมทั้งหมดจำนวน 100 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ได้ข้อคำถามที่คัดเลือกแล้ว ฉบับละ 15 ข้อ โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนก ดังนี้

6.1 แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ คัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .514 ถึง .775

6.2 แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด คัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .535 ถึง .757

6.3 แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง คัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .411 ถึง .639

6.4 แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง คัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .314 ถึง .601

6.5 แบบสอบถามวัดมโนภาพแห่งตน คัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .443 ถึง .570

6.6 แบบสอบถามวัดการมุ่งอนาคต คัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .410 ถึง .767

7. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกในครั้งที่ 1 จำนวนทั้งหมด 6 ฉบับๆ ละ 15 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปากข้าวสาร จำนวน 100 คน แล้วตรวจหาคะแนน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน การมุ่งอนาคต การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด เท่ากับ 0.843, 0.901, 0.847, 0.803, 0.777 และ 0.891 ตามลำดับ ซึ่งทุกฉบับมีค่าความเชื่อมั่นสูงเพียงพอสำหรับนำมาใช้เก็บข้อมูลได้

8. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 7 มาทำการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัยต่อไป

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยง

แบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงในแต่ละด้านเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ข้อความในแบบสอบถามเขียนเป็นประโยคบอกเล่าที่แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตนในการป้องกันการเสี่ยง ซึ่งเป็นข้อความทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 15 ข้อ ดังตัวอย่าง

แบบสอบถาม	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ	0) ข้าพเจ้าปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร(+)					
	00) ข้าพเจ้าจับมือถือแขนกับเพศตรงข้ามในที่สาธารณะ เพราะถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา(-)					
การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด	0) ข้าพเจ้าไม่ใช้ยาเสพติดเพราะทราบถึงโทษภัย(+)					
	00) ข้าพเจ้ากลัวทดลองใช้ยาเสพติดเพราะเชื่อมั่นว่าตนเองจะไม่ติดยาเสพติดแน่นอน(-)					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนตามความหมายของข้อความในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลความหมายการป้องกันการเสี่ยง แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการป้องกันการเสี่ยงสูงมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการป้องกันการเสี่ยงสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการป้องกันการเสี่ยงปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการป้องกันการเสี่ยงต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการป้องกันการเสี่ยงต่ำมาก

แบบสอบถามจิตลักษณะแต่ละด้าน

แบบสอบถามจิตลักษณะแต่ละด้านเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ข้อความในแบบสอบถามเขียนเป็นประโยคบอกเล่าที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเอง ซึ่งเป็นข้อความทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 15 ข้อ ดังตัวอย่าง

แบบสอบถาม (จิตลักษณะใน แต่ละด้าน)	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงครึ่ง ไม่จริง ครึ่ง	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
ความภาคภูมิใจ ในตนเอง	0) ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่า มีความสามารถพอที่จะจัดการ กับปัญหา(+)					
	00) ข้าพเจ้าไม่เคยทำอะไรสำเร็จ เลย(-)					
การควบคุมตนเอง	0) ข้าพเจ้าสามารถอดทนรอคอย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่พอใจ(+)					
	00) ข้าพเจ้ามักควบคุมอารมณ์ ไม่ ได้เมื่อมีคนทำให้โกรธ(-)					
มโนภาพแห่งตน	0) ข้าพเจ้าเป็นคนซื่อสัตย์(+)					
	00) ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่าตนเองสนใจ อะไรไม่นาน(-)					
การมุ่งอนาคต	0) ข้าพเจ้าสนใจเกี่ยวกับการ เรียน ขยันและอดทนเพื่อให้ เรียนต่อสูง(+)					
	00) การวางแผนล่วงหน้าเป็นการ กระทำที่ไร้ประโยชน์เพราะ มักไม่เป็นตามแผนที่วางไว้(-)					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนตามความหมายของข้อความในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์ในการแปลความหมายจิตลักษณะในแต่ละด้าน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีจิตลักษณะในด้านนั้นสูงมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีจิตลักษณะในด้านนั้นสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีจิตลักษณะในด้านนั้นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีจิตลักษณะในด้านนั้นต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีจิตลักษณะในด้านนั้นต่ำมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือราชการขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและกำหนดวันเวลาในการเก็บข้อมูล
2. เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่ตอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบถามและผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง
3. ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 17 – 21 กุมภาพันธ์ 2546 โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามดังนี้
 - 3.1 โน้มน้าวให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ และอธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบสอบถาม
 - 3.2 อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวิธีการทำแบบสอบถาม และวิธีการตอบก่อนที่จะเริ่มทำ
4. นำผลคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 10.01 for Windows

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2545 : 179)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ซึ่งหาจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item Analysis) เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) โดยใช้สูตร (Pearson Product Moment Correlation) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 84)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆที่เหลือทุกข้อ

2.3 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบัค(Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545:131)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวและระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน โดยใช้สูตร (Pearson Product Moment Correlation)

3.2 หาค่าการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ : MMR (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์.2535 :24-25)

3.2.1 เกณฑ์อัตราส่วนไคลสุต

$$\Lambda = \frac{\left| \begin{array}{c} \hat{\Sigma} \\ \hat{\Sigma}_0 \end{array} \right|}{\left| \hat{\Sigma} \right|}$$

เมื่อ	$\hat{\Sigma}_0$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของความผิดพลาดภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ
	$\hat{\Sigma}$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของความผิดพลาดภายใต้สมมติฐานแย้ง

3.2.2 สถิติเอฟของราวี" (Rao's F statistics) หรือ "ราวี-เอฟ"

$$F = \frac{1 - \Lambda^{\frac{1}{s}}}{\Lambda^{\frac{1}{s}}} \cdot \frac{ms + 1 - qp / 2}{qp}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติราวี-เอฟ
	s	แทน	$\sqrt{(p^2 q^2 - 4)} / \sqrt{(p^2 + q^2 - 5)}$
	m	แทน	$[ne - (p+1-q) / 2]$
	p	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
	q	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ
	ne	แทน	องศาความเป็นอิสระของข้อผิดพลาด

3.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเลี้ยงทางเพศ และทางการใช้ยาเสพติด โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997 : 102)

$$R_{Y.12...k} = \sqrt{\beta_1 r_{Y1} + \beta_2 r_{Y2} + \dots + \beta_k r_{Yk}}$$

เมื่อ	$R_{Y.12...k}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระที่ 1 ถึง k
	$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ 1 ถึง k
	$r_{Y1}, r_{Y2}, \dots, r_{Yk}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวเกณฑ์ Y

3.4 ทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร F-test (Pedhazur. 1997 : 102)

$$F = \frac{R^2 / h}{(1 - R^2)(N - k - 1)}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ F
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	K	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.5 หาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997 : 102)

3.5.1 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ (Score weight)

$$b_j = \beta_j \frac{s_y}{s_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	s_y	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม
	s_j	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ j

3.5.2 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta weight)

$$\beta_j = \frac{\sum xy}{\sqrt{\sum x^2 \sum y^2}}$$

เมื่อ	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนตัวแปร x แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนตัวแปร y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของคะแนนตัวแปร x กับ y ทุกคู่

3.5.3 ทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้สูตร t - test

$$t_{bj} = \frac{b_j}{SE_{bj}} ; \quad df = n - k - 1$$

เมื่อ	t_{bj}	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตการแจกแจงแบบ t
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	SE_{bj}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญ
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x_1	แทน	ความภาคภูมิใจในตนเอง
x_2	แทน	การควบคุมตนเอง
x_3	แทน	มโนภาพแห่งตน
x_4	แทน	การมุ่งอนาคต
y_1	แทน	การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ
y_2	แทน	การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
Λ	แทน	ค่าวิลด์แลมด้า (Wilks' Lambda)
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ (Score-Weight)
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta-Weight)
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

1. การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
3. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุ
4. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง แบบสอบถามการควบคุมตนเอง แบบสอบถามมโนภาพแห่งตน แบบสอบถามการมุ่งอนาคต แบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และแบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดจากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อใช้ประกอบการแปลความหมายระดับคะแนนของแต่ละตัวแปร โดยผู้วิจัยได้นำจำนวนข้อของแต่ละฉบับไปหารคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ ปรากฏดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐานแสดงระดับของความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน การมุ่งอนาคต การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

ตัวแปร	คะแนนทั้งฉบับ		คะแนนเฉลี่ยต่อข้อ		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ	55.66	11.04	3.71	0.74	สูง
การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด	57.78	13.33	3.85	0.88	สูง
ความภาคภูมิใจในตนเอง	55.34	8.11	3.69	0.54	สูง
การควบคุมตนเอง	51.89	8.15	3.46	0.54	ปานกลาง
มโนภาพแห่งตน	52.73	6.60	3.52	0.44	สูง
การมุ่งอนาคต	57.09	9.75	3.21	0.65	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่า คะแนนทั้งฉบับของแบบสอบถามที่ได้จาก แบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเองมโนภาพแห่งตนและการมุ่งอนาคต ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 51.89 – 57.78 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.04, 13.33, 8.11, 8.15, 6.60, 9.75 ตามลำดับ

คะแนนเฉลี่ยต่อข้อของแบบสอบถามที่ได้จาก แบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเอง และมโนภาพแห่งตนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.52 – 3.71 คะแนนซึ่งอยู่ในระดับสูง และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74, 0.88, 0.54, 0.44 ตามลำดับ ส่วนการควบคุมตนเอง และการมุ่งอนาคตของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.21 – 3.46 คะแนนซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 และ 0.65 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย

การวิเคราะห์ในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสอบถามจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และทางการใช้ยาเสพติดจากกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยใช้สูตร r_{xy} (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และทางการใช้ยาเสพติด

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y ₁	Y ₂
X ₁	1	.415**	.567**	.475**	.308**	.341**
X ₂		1	.589**	.509**	.406**	.408**
X ₃			1	.627**	.354**	.351**
X ₄				1	.511**	.487**
Y ₁					1	.715**
Y ₂						1

P** ≤ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปร

ในกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะทั้ง 4 ประการ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ มโนภาพแห่งตน กับ การมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กันสูงถึง .627 คู่ที่มีความสัมพันธ์กันรองลงมาตามลำดับ คือ การควบคุมตนเอง กับ มโนภาพแห่งตน (.589) ความภาคภูมิใจในตนเอง กับ มโนภาพแห่งตน (.567) การควบคุมตนเอง กับ การมุ่งอนาคต (.509) ความภาคภูมิใจในตนเอง กับ การมุ่งอนาคต (.475) และ ความภาคภูมิใจในตนเอง กับ การควบคุมตนเอง (.415) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

ในกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยงทั้ง 2 ด้าน คือ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีความสัมพันธ์กันเท่ากับ .715 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร

การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีความสัมพันธ์กับการมุ่งอนาคต สูงสุดเท่ากับ (.511) และมีความสัมพันธ์รองลงมาตามลำดับกับการควบคุมตนเอง (.406), มโนภาพแห่งตน (.354) และความภาคภูมิใจในตนเอง (.308) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีความสัมพันธ์กับการมุ่งอนาคต สูงสุดเท่ากับ .487 และมีความสัมพันธ์รองลงมาตามลำดับกับการควบคุมตนเอง (.408) มโนภาพแห่งตน (.351) และความภาคภูมิใจในตนเอง (.341) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

3. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ (MMR)

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุ เนื่องจากกลุ่มตัวแปรตาม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรตาม 2 ตัว โดยก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 ในกลุ่มตัวแปรตาม ได้ผลดังตาราง 2 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มตัวแปรตาม อันได้แก่ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรตามทั้ง 2 ตัวนี้มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะใช้ทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุได้

จากนั้นจึงทำการทดสอบว่าเมตริกซ์ความสัมพันธ์มีความเป็นเมตริกซ์เอกลักษณะหรือไม่โดยใช้ Wilks' test (Λ) ได้ค่า $\Lambda = 16.873$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระกับกลุ่มตัวแปรตาม แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการทดสอบรวบรวมจะสมารถยืนยันได้ว่าค่าสหสัมพันธ์อย่างน้อย 1 ค่า ไม่เท่ากับศูนย์ได้ แต่ก็ไม่สามารถระบุค่าสหสัมพันธ์ที่ไม่เท่ากับศูนย์ได้เช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้สถิติอื่นในการทดสอบต่อไป นั่นคือ Univariate F Statistic ซึ่งในที่นี้จะเริ่มพิจารณาจากตัวแปรตามก่อน (โดยจะทำการพิจารณาตัวแปรอิสระในภายหลัง) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุของตัวแปรจิตลักษณะที่ส่งผลต่อกลุ่มตัวแปร
การป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด

ตัวแปรตาม	r	r _{adj}	SS	SE	F	P
การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ	.293	.283	2679.36	87.35	30.673**	.000
การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด	.282	.271	3749.32	129.32	28.993**	.000
Pillais = 0.339		Approx. F = 15.127,		P = .000		
Hotellings = 0.507		Approx. F = 18.644,		P = .000		
Wilks (Λ) = 0.662		Approx. F = 16.873,		P = .000		

$P^{**} \leq .01$; Multivariate test of Significant ($S = 2$, $M = 1/2$, $N = 146 \frac{1}{2}$)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ค่าวิลส์แลมด้า (Λ) ได้เท่ากับ .662 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่าตัวแปรในกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยง อันได้แก่ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดมีความสัมพันธ์กัน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด กับจิตลักษณะบางประการ พบว่า การป้องกันการเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ ($r = .293^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ ($r = .282^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 การทดสอบนัยสำคัญรวบยอดสำหรับการวิเคราะห์ระดับมัลติแวกเรียท และระดับยูนิแวกเรียท

แหล่งของ ความแปรปรวน	Multivariate		Univariate - F	
	Λ	F	F on Y_1	F on Y_2
X_1, X_2, X_3, X_4	0.662	16.873**	30.673**	28.993**

$$P^{**} \leq .01$$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า เมื่อทำการวิเคราะห์แบบมัลติแวกเรียทเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระและตัวแปรตามพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากนั้นเมื่อทำการวิเคราะห์แบบยูนิแวกเรียท-เอฟ พบว่า ตัวแปรในกลุ่มตัวแปรตาม อันได้แก่ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดมีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะบางประการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในขั้นต่อไปว่า จิตลักษณะแต่ละด้านส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดมากน้อยเพียงใด ดังที่ได้แสดงต่อไปในตาราง 5 และตาราง 6

3. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามในกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะบางประการอันได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน การมุ่งอนาคต และกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยง อันได้แก่ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้ F-test ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ และวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight : β) ของจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด โดยใช้ t-test ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ และนำค่าน้ำหนักความสำคัญมาแปลงเป็นเปอร์เซ็นต์ส่งผล ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5 และ 6

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าน้ำหนักความสำคัญ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

ตัวแปร	β	เปอร์เซ็นต์ส่งผล	ลำดับที่	b	SE	t
ความภาคภูมิใจในตนเอง (X_1)	.061	8.17	4	.083	.082	1.001
การควบคุมตนเอง (X_2)	.206	27.58	2	.279	.084	3.307**
มโนภาพแห่งตน (X_3)	-.063	8.43	3	-.106	.122	-.873
การมุ่งอนาคต (X_4)	.417	55.82	1	.472	.074	6.397**
$R = .293$ $R^2 = .086$ $R_{adj} = .283$ $F = 30.673^{**}$						

$$P^{**} \leq .01$$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนำน้หนักความสำคัญ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างจิตลักษณะแต่ละด้าน กับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมีค่าเท่ากับ .293** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 30.673$) ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ 8.60 %

ค่าน้ำหนักความสำคัญ

ค่าน้ำหนักความสำคัญของจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การมุ่งอนาคต ($\beta = .417$) และการควบคุมตนเอง ($\beta = .206$) โดยมีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผล เท่ากับ 55.82% และ 27.58% ตามลำดับ ส่วนมโนภาพแห่งตน และความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนำน้หนักความสำคัญ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

ตัวแปร	β	เปอร์เซ็นต์ส่งผล	ลำดับที่	b	SE	t
ความภาคภูมิใจในตนเอง (x_1)	.118	15.27	4	.194	.100	1.934
การควบคุมตนเอง (x_2)	.215	27.81	2	.352	.103	3.425**
มโนภาพแห่งตน (x_3)	-.073	9.44	3	-.148	.148	-.997
การมุ่งอนาคต (x_4)	.367	47.48	1	.502	.090	5.592**
$R = .282$ $R^2 = .080$ $R_{adj} = .271$ $F = 28.993^{**}$						

$$P^{**} \leq .01$$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนำน้หนักความสำคัญ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างจิตลักษณะแต่ละด้าน กับการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีค่าเท่ากับ .282** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 28.993$) ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ 8 %

ค่าน้ำหนักความสำคัญ

ค่าน้ำหนักความสำคัญของจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การมุ่งอนาคต ($\beta = .367$) และการควบคุมตนเอง ($\beta = .215$) โดยมีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผล เท่ากับ 47.48 % และ 27.81% ตามลำดับ ส่วนมโนภาพแห่งตนและความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางยาเสพติด โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของจิตลักษณะบางประการที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสระบุรี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 49 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,848 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี จำนวน 11 โรงเรียน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 328 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบบสองขั้นตอน (Two –Stage Random Sampling)

สมมติฐานในการวิจัย

1. จิตลักษณะบางประการมีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. จิตลักษณะอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง จำนวน 6 ฉบับ แต่ละฉบับมีจำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .514 ถึง .775 มีค่าความเชื่อมั่น 0.843

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .535 ถึง .757 มีค่าความเชื่อมั่น 0.901

ฉบับที่ 3 แบบทดสอบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง (Self – Esteem) มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .411 ถึง .639 มีค่าความเชื่อมั่น 0.847

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง (Self – Control) สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดจากการศึกษาแบบทดสอบวัดการควบคุมตนเอง The Self – Control Schedule (SCS) ของโรเซนบัม (1980:109-121) มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .314 ถึง .601 มีค่าความเชื่อมั่น 0.803

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดคตินภาพแห่งตน (Self – Concept) มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .443 ถึง .570 มีค่าความเชื่อมั่น 0.777

ฉบับที่ 6 แบบสอบถามวัดการมุ่งอนาคต (Future Orientation) สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดจากการศึกษาแบบวัดคุณลักษณะมุ่งอนาคตของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิง (2520) โดยมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .410 ถึง .767 มีค่าความเชื่อมั่น 0.891

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือราชการขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและกำหนดวันเวลาในการเก็บข้อมูล
2. เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่ตอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบถามและผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง
3. ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 17 – 21 กุมภาพันธ์ 2546 โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ปฏิบัติดังนี้
 - 3.1 โน้มน้าวให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ และอธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับการทำแบบสอบถาม
 - 3.2 อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวิธีการทำแบบสอบถาม และวิธีการตอบก่อนที่จะเริ่มทำ
4. นำผลคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะบางประการกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

1. การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
3. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุ
4. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าน้ำหนักความสำคัญ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. จากการหาค่าสถิติพื้นฐานของความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน การมุ่งอนาคต การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 328 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังนี้

คะแนนทั้งฉบับของแบบสอบถามที่ได้จากแบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน และการมุ่งอนาคตของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 51.89 – 57.78 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.04, 13.33, 8.11, 8.15, 6.60, 9.75 ตามลำดับ

คะแนนตัวเฉลี่ยต่อข้อของแบบสอบถามที่ได้จากแบบสอบถามการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเอง และมโนภาพแห่งตนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.52 – 3.71 คะแนนซึ่งอยู่ในระดับสูง และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74, 0.88, 0.54, 0.44 ตามลำดับ ส่วนการควบคุมตนเอง และการมุ่งอนาคตของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.21 – 3.46 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 และ 0.65 ตามลำดับ

2. จากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายภายในกลุ่มตัวแปรและระหว่างกลุ่มตัวแปร ปรากฏผลดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปร

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างจิตลักษณะแต่ละด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง .415 ถึง .627 ซึ่งมีค่าเป็นบวก และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียน กับ การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียน มีค่าเท่ากับ .715 ซึ่งมีค่าเป็นบวก และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างจิตลักษณะแต่ละด้านกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียน มีค่าอยู่ระหว่าง .308 ถึง .511 ซึ่งมีค่าเป็นบวก และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างจิตลักษณะแต่ละด้านกับการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียน มีค่าอยู่ระหว่าง .341 ถึง .487 ซึ่งมีค่าเป็นบวก และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

3. การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุ (MMR)

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะบางประการ อันได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน การมุ่งอนาคต และกลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยง อันได้แก่ การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุ โดยใช้ F-test ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ และจากผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าวิลส์แลมด้า (Λ) ได้เท่ากับ .66 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่ากลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยง กับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพบว่ากลุ่มตัวแปรทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนำนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของจิตลักษณะแต่ละด้านว่าส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการใช้ยาเสพติดมากน้อยเพียงใด

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำนำนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านกับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ มีค่าเท่ากับ .293** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ 8.60 % ส่วนค่านำนัยสำคัญของจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การมุ่งอนาคต ($\beta = .417$) และการควบคุมตนเอง ($\beta = .206$) โดยมีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลเท่ากับ 55.82% และ 27.58% ตามลำดับ ส่วนมโนภาพแห่งตน และความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างจิตลักษณะแต่ละด้านกับการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด มีค่าเท่ากับ .282** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 28.993$) ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ 8 % ส่วนค่านำนัยสำคัญของจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การมุ่งอนาคต ($\beta = .367$) และการควบคุมตนเอง ($\beta = .215$) โดยมีค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผล เท่ากับ 47.48 % และ 27.81% ตามลำดับ ส่วนมโนภาพแห่งตนและความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้อภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุ พบว่า กลุ่มตัวแปรการป้องกันการเสี่ยงกับกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะบางประการมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน และการมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์การป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด ซึ่งจากทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy, 1974: 135 –138) ได้กล่าวว่า ลักษณะทางจิตใจของเด็กนั้นเกิดจากการที่เด็กได้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นมา รวมถึงเกิดจากการเรียนรู้ตามกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมขณะที่บุคคลเจริญเติบโตขึ้นมาจึงนำไปสู่การปรับตัวตามความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (Interdependence Relations) ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางจิตใจและสังคม นั่นก็คือการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ทั้งนี้ในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าปัญหาของวัยรุ่นส่วนใหญ่นั้น มักจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศและยาเสพติดซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนั้นนั้นเกิดจากการได้รับความคิด ค่านิยม และเจตคติที่ไม่เหมาะสมทำให้ปฏิบัติตามบทบาทของตนได้ไม่ดี ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกหลากหลายรูปแบบส่งผลกระทบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าลักษณะทางจิตใจของเด็กวัยรุ่นมีผลต่อการกระทำพฤติกรรมของเขาที่เขาจะแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในทางบวกหรือทางลบ เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมานั้น มีความเกี่ยวข้องกับการคิดและจิตใจเป็นอันมาก โดยจะเห็นว่าแม้เราจะไม่สามารถมองเห็นพฤติกรรมของการคิดได้ แต่เราสามารถรับรู้ได้จากผลที่เกิดขึ้นจากความคิดนั้นซึ่งก็คือการกระทำนั่นเอง

2. จากผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ จิตลักษณะสามารถพยากรณ์การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ ได้เท่ากับ 8.60% และจิตลักษณะสามารถพยากรณ์การป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด ได้เท่ากับ 8.00% ซึ่งการที่ได้ค่าต่ำนั้นอาจเกิดจากค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปรอิสระสูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระกับกลุ่มตัวแปรตามเกือบทุกค่า กล่าวคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง การควบคุมตนเอง มโนภาพแห่งตน และการมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูงมากกว่ามีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด ทำให้เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณแล้ว ตัวแปรอิสระก็จะส่งผลต่อตัวแปรตามต่ำ

3. จากผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) ของตัวแปรจิตลักษณะแต่ละด้านที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด พบผลตรงกันว่า การมุ่งอนาคต การควบคุมตนเอง ส่งผลทั้งต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความภาคภูมิใจ และมโนภาพแห่งตนนั้น ก็พบผลตรงกันอีกว่า ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากเมื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในกลุ่มตัวแปรตาม พบว่าการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดสูง ($r = .715$) แสดงให้เห็นว่า การป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดมักจะมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอยู่เสมอ เนื่องจากขณะที่ใช้ยาเสพติดนั้นผู้ใช้มักขาดความยับยั้งชั่งใจที่จะควบคุมตนเอง หรือแม้แต่ตัวยาเสพติดบางชนิดเองก็มีคุณสมบัติในการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศอีกด้วย นอกจากนี้จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำงานเป็นนักสังคมสงเคราะห์และเคยสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติด พบว่าส่วนใหญ่มักเคยมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนหรือคูรักมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุชาติ เลขาบริพัตร กล่าวถึงวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้ยาเสพติด คือ เด็กกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมบางอย่างเกี่ยวพันกัน เช่น การเที่ยวกลางคืน การเล่นการพนัน การสูบบุหรี่ การมีเพศสัมพันธ์สำส่อน การไม่ตั้งใจเรียน (คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. 2538)

3.1 การมุ่งอนาคต การควบคุมตนเอง จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การมุ่งอนาคต และ การควบคุมตนเองส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนีออน พินประติษฐ์ และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมและนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการเรียนรู้ " การศึกษาของบิดา ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด เจตคติต่อสารเสพติด ลักษณะการมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองของนักเรียนเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการติดยาเสพติด โดยเราจะเห็นได้ว่าการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองเป็นจิตลักษณะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปรากฏการณ์เดียวกัน กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีความต้องการผลในอนาคตมากกว่าในปัจจุบันก่อน โดยมุ่งอนาคตแล้วจึงดำเนินการปฏิบัติการควบคุมตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายในอนาคตนั้น

3.2 ความภาคภูมิใจในตนเอง จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสกล วรเจริญศรี (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความภาคภูมิใจในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น แต่พบผลไม่ตรงกันกับการศึกษาของยุทพงศ์ วีระวัฒนกุล และคณะ (2541 : 112-116) ในเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส การตั้งครรภ์ เกิดจากวัยรุ่นมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ สไตน์เบอร์ก ซิมมิเลส และลี (Seifert and Hoffnung, 1994 : 569 ; อ้างอิงจาก Steinberg, 1992 ; Zimiles and Lee, 1991) ได้ศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่มีความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับต่ำ จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ซึ่งจากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่นส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติดอย่างไม่มียุทธศาสตร์ทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเด็กในวัยนี้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก เพราะวัยรุ่นจะมีกิจกรรมในลักษณะที่ต้องสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน รุนเดียวกันมากกว่าบุคคลในวัยอื่น จะมีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบต่างๆ จึงทำให้เขาได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างจากเพื่อนของเขา (ประสาธ อิศรปริดา .2523 : 93)

ดังนั้นการที่เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกรู้ว่าตนเองมีคุณค่า ก็ต่อเมื่อเพื่อนในกลุ่มของเขาให้การยอมรับ ซึ่งถึงแม้ว่าถ้าเขาทำผิด แต่ถ้าเพื่อนในกลุ่มของเขาก็มีความประพฤติเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังให้การยอมรับสนับสนุน หรือแสดงความชื่นชมต่อการกระทำของเขา เขาก็อาจจะยังเกิดความภาคภูมิใจในตนเองอยู่เพราะเขาได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ดังนั้นเราจึงเห็นได้ว่าในเด็กวัยนี้ไม่ว่าเขาจะมีความประพฤติที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ตามเขาก็อาจยังคงมีความภาคภูมิใจในตนเอง หากว่าตนเองได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลและมีความสำคัญมากต่อการกระทำของเด็กในวัยนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเอปสไตน์ และเจนนิเฟอร์ (Epstien, Jennifer A. 1995 : 39 - 46) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของปัจจัยทางสังคม และลักษณะของบุคคลที่ส่งเสริมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นซึ่งพบว่า อิทธิพลทางสังคม ได้แก่ กลุ่มเพื่อน และพ่อแม่ จะสามารถทำนายปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น กล่าวคือวัยรุ่นจะดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นการรับรู้ที่ผิดมาก

3.3 มโนภาพแห่งตน จากการวิจัยครั้งนี้พบว่ามโนภาพแห่งตนส่งผลต่อการป้องกัน

การเสี่ยงทางเพศ และการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นนั้นยังคงสับสนกับบทบาทและเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่รู้จักตนเองอย่างแท้จริง ดังเช่นทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริคสัน (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544 : 67) ที่กล่าวว่า พัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 12 – 17 ปี นั้น เป็นช่วงที่เด็กเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพอยู่ในช่วง Sense of Identity VS. Role Confusion กล่าวคือ เด็กจะเริ่มพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร มีเจตคติอย่างไรในอนาคต ถ้าเด็กค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ เด็กก็จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสม แต่ถ้าเด็กค้นหาเอกลักษณ์ของตนไม่พบ เด็กจะเกิดความสับสน และแสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยนี้กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง เพราะช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่เด็กมักคล้อยตามเพื่อน อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่าคนที่อยู่ในวัฒนธรรมที่ต่างกันนั้นจะมีมโนภาพแห่งตนแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะวัฒนธรรมในสังคมไทย ซึ่งยังคงเน้น Interdependent self คือ เน้นกลุ่มมากกว่าจะเน้นที่ปัจเจกชนดังเช่นประเทศทางตะวันตกยึดถือกัน จึงทำให้คนต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากผู้อื่นเป็นอย่างมาก (Other focused emotion)

จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็กที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นจะมีลักษณะติดเพื่อนมากให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน เด็กจับกลุ่มกันได้นานแน่นแฟ้น และผูกพันกับเพื่อนในกลุ่มมาก

กลุ่มของเด็กจะมีเพื่อนต่างเพศเข้ามาสมทบด้วย การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมากมายเป็นการกระตุ้นให้เด็กรวมกลุ่มเพราะสามารถร่วมทุกข์ร่วมสุขแก้ไขปัญหาของกันและกันดีกว่าคนต่างวัย อีกทั้งกลุ่มยังตอบสนองความต้องการทางสังคมในด้านต่างๆ ซึ่งเด็กต้องการมากในขณะนี้ เช่น การเป็นบุคคลสำคัญ การต่อต้าน ผู้มีอำนาจ การหนีสภาพน่าเบื่อของบ้าน ฯลฯ เมื่อเด็กรวมกลุ่มเด็กก็จะสร้างระเบียบ ภาษาประเพณี ประจำกลุ่มเพื่อให้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มเท่านั้นและสมาชิกกลุ่มทุกคนต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้นอาจหมดสภาพการเป็นสมาชิก (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2536) ซึ่งหนทางในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการติดเพื่อนมากเกินไปก็คือ ให้วัยรุ่นได้มีโอกาสรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง ให้เขารู้จักว่าวัยรุ่นที่ดีควรเป็นอย่างไร ซึ่งทุกวันนี้วัยรุ่นกำลังสับสนกับพฤติกรรมของตัวเอง พวกเขากลั่ยตามกระแสสังคมกำลังนิยมอะไรก็จะเอนเอียงไปทางนั้นโดยไม่รู้ว่าที่ทำไปนั้นถูกหรือผิด การพัฒนาการรวมกลุ่มเป็นพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่ม และมักกระทำตามกลุ่มโดยไม่สนใจเหตุผล ซึ่งการกระทำตามแบบเพื่อนของวัยรุ่นที่แม้ว่าสิ่งนั้นจะน่าเกลียดหรือไม่อย่างไร ส่วนหนึ่งเนื่องจากความต้องการการแสดงออกอย่างอิสระของความรู้สึกนึกคิด รวมถึงเมื่อมีปัญหาเขาก็จะไม่ค่อยอยากถามผู้ใหญ่เพราะกลัวการถูกดู โดยเฉพาอย่างยิ่งในเรื่องเพศ แต่ถ้าเขาถามเพื่อน เพื่อนก็มีแต่ความเข้าใจกัน รู้ใจกัน ซึ่งในบางครั้งก็อาจแนะนำกันในทางที่ผิดๆ ได้ ดังนั้นเราจึงควรส่งเสริมการรู้จักตนเองให้กับวัยรุ่น มีความมั่นใจในตนเองควบคู่ไปกับการความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มเพื่อน และส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าใจตนเองในด้านความสามารถเฉพาะตัว โดยการชี้แนวทางให้เห็นว่าคนเราจะเก่งไปเสียทุกอย่างไม่ได้ เมื่อวัยรุ่นจะทำอะไรจะต้องดูกำลังความสามารถที่จะบรรลุผลได้เพียงใด จุดมุ่งหมายของเด็กวัยรุ่นจะต้องเหมาะสมกับลักษณะถาวร(Trait)ที่มีอยู่ในตนเอง เช่น เด็กที่มีความสามารถด้านกีฬาควรส่งเสริมด้านนั้นก็จะทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกที่ควรยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้ว่าครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการควบคุมตนเอง และการมุ่งอนาคตส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด ดังนั้นครู อาจารย์ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการวางแผนกำหนดนโยบาย และดำเนินงานทั้งทางด้านหลักสูตรและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นรู้จักดูแลตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ รู้จักตั้งเป้าหมายในอนาคต ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อวางแผนในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ โดยจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเองและสามารถค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ว่าตนเองมีลักษณะเช่นไร และเมื่อนักเรียนมีความสามารถด้านใดก็ควรส่งเสริมเด็กไปในแนวทางนั้นๆ รวมถึงการให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ อีกทั้งต้องมีความสามารถในแก้ปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่นและต้องอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัยรุ่น โดยจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่สามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้ เพียงแต่ต้องเปิดโอกาสให้เขาคิด

1.2 กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กในวัยนี้มาก ดังนั้นครู อาจารย์ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องส่งเสริมให้การรวมกลุ่มของวัยรุ่นเป็นไปในแนวทางที่มีประโยชน์ต่อตัวเด็กเอง โดยการจัดกลุ่มกิจกรรมต่างๆ และให้การสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก เช่น การรวมกลุ่มกันเล่นกีฬา การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงชนิดเดียว พบว่า ข้อมูลเบื้องต้นหรือรายละเอียดอื่นๆบางอย่างที่ต้องการ ยังไม่สามารถเก็บรวบรวมได้หมด ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างควบคู่ไปด้วยจะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรทำวิจัยในเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ และใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น และเสริมสร้างการป้องกันการเสี่ยงทั้งทางด้านเพศและทางการใช้ยาเสพติดต่อไป

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยสำรวจพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดเท่านั้น ซึ่งยังไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงควรมีการทำวิจัยเชิงทดลอง โดยการสร้างโปรแกรมให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดให้กับกลุ่มนักเรียนซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติตนที่ถูกต้องต่อไป

2.3 ควรศึกษาถึงจิตลักษณะด้านอื่นๆที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติดของนักเรียน เพื่อดูว่ามีจิตลักษณะด้านใดอีกที่ส่งผลต่อการป้องกันการเสี่ยงของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กาญจนา พงศ์พุทฺธ. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. วิทยานิพนธ์ ด.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- โกศล มีคุณ. (2538, 27-31 มีนาคม). "การสร้างต้นแบบเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในเด็กและผู้ใหญ่ การใช้และการประเมิน."การกำหนดปัญหาวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย : ด้านจริยธรรมและด้านอื่นๆ ครั้งที่ 2 วิธีการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2542). แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- _____. (2538). ผลงานวิจัยเกี่ยวกับการลดอุปสรรคในการใช้ยาเสพติด. . กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษของกระทรวงศึกษาธิการ. (2525). คู่มือปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา เล่ม 2 ระดับมัธยมและอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ฝ่ายส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2532). การประชุมวิชาการเรื่องโรคเอดส์ในภาคเหนือ : ปัญหาและแนวทางแก้ไข. เชียงใหม่ : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. (2533). การศึกษาความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะและการพัฒนาจิตลักษณะเพื่อสร้างพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ. รายงานผลการวิจัยฉบับที่ 44. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2531). ประมวลบทความทางวิชาการระหว่างปี พ.ศ.2526-2531 ฉบับอภิธานการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จริยา วัฒนโสภณ. (2543). "ข้อคิดสะกิดใจสาว."รวมบทความเผยแพร่สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: ศูนย์สุขภาพจิตวิทยา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. (2538). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขภาพเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาหญิง ระดับอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (สุขภาพ) : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- จารุวรรณ นามพรหม. (2545). การศึกษาอัตมโนทัศน์ของนิสิตโครงการสุขภาพ-ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา บิลมาศ และคนอื่นๆ. (2529). คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ชลอศักดิ์ ลักษณะวงศ์ศรี. (2543). "ฟัง"รวมบทความเผยแพร่สู่สภาพจิต. กรุงเทพฯ: ศูนย์สุขจิตวิทยา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตรการพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ. (2529). ชุดฝึกอบรมและเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยม และจริยธรรมของ ข้าราชการ. สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เต็มศิริ บุญยสิงห์. (2526). "วัยรุ่นและการปรับตัว," เพศวัยรุ่น. สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย.
- นงนุช โรจนเลิศ. (2533). การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2541). วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นงลักษณ์ วงศ์ประเสริฐ. (2533). การเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ของวัยรุ่นปกติกับวัยรุ่นดัดยาเสพติดในสถาบัน บำบัดรักษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ. (2540). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพร พุ่มพวงษ์. (2529). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยาภรณ์ ตัวเรือง. (2540). การเปรียบเทียบผลของการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพื่อลด พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ อำเภอพิบูล จังหวัดนครราชสีมา. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นีออน พิณประดิษฐ์ และคณะ. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติด
ของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ :
สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.

บรรยงค์ พันธุลี และ คนอื่นๆ. (2540). พฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ของแรงงานต่างชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณี
จังหวัดในเขต 2 สระบุรี. สระบุรี : สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสระบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2524). รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน. ปรินทิเนียนท์ กศ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์. (2545). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การวัดประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. ปรินทิเนียนท์
กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปภาศรี แจ่มศิริ. (2527). ผลของการควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมก่อนนอนในชั้นเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.

ประทีป จินนี่. (2540). เอกสารประกอบการสอน : วิชาวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ประเทือง ภูมิภักตราคม. (2535). การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ภาควิทยาการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ประสาธ อิศรปรีดา. (2523). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
มหาสารคาม.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2535). การวิเคราะห์ข้อมูลระดับมัลติแวลูเอทในทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์.
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ.

ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ. (2539). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของเยาวชน รายงาน
การวิจัยฉบับที่ 55. กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2539). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งตำรา
ทบวงมหาวิทยาลัย.

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ธนชัยการพิมพ์.

พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: บริษัทคอมฟอร์มจำกัด.

- พรรณิ ชูทัย เจนจิต. (2532). "อัตมโนทัศน์," เอกสารการสอนชุดจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว เล่มที่ 1 หน่วยที่ 4. นนทบุรี: สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วรุณการพิมพ์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2523). เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิก. (2527). "ลักษณะการมุ่งอนาคต," เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยการอบรมที่ 9- 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- มนตรี พิริยะกุล.(2539). เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรินติ้ง.
- มยุรี สิงห์โทธราช. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามการรับรู้ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเชียงใหม่. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มลวิภา สุวรรณมัลย์. (2516). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโท กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มานพ คณะโต. (2541). พฤติกรรมทางเพศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- มาลี วิทยาธรรัตน์. (2540).ผลของการฝึกมุ่งอนาคตแก่เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุงจังหวัดชลบุรี. ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มุกดา สุขสมาน. (2537). มนุษย์: ภาวะกายและจิต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุทธพงศ์ วีระวัฒน์ตระกูล และคณะ. (2541 , เมษายน-มิถุนายน). "การตั้งครมในวัยรุ่น," ศรีนครินทร์เวชสาร. 13(2) : 112-116.
- รัตนา ไกรสีหนาท. (2534). การศึกษาเปรียบเทียบอัตมโนทัศน์ สุขภาพจิตและความพึงพอใจในงานของวิชาการ กับพยาบาลเทคนิค. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา ประเสริฐสม. (2526). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา.ปริญญาโท กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลักษณ์ สรวิวัฒน์. (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วรชาติ แสนคำ. (2543). ลักษณะทางจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในจังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ สส.ม. (การจัดโครงการสวัสดิการสังคม). สมุทรปราการ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ มีทรัพย์. (2543). "ความภาคภูมิใจต่ำจึงทำลายตนเอง," รวมบทความเผยแพร่สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: ศูนย์สุขภาพจิตวิทยา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- วันทนี วาสิกะสิน. (2526). ปัญหาพฤติกรรมทางเพศกับบทบาทนักสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชาการ, กรม. (2542). สอนใจวัยรุ่น : หนังสือเสริมประสบการณ์ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมศูนย์พัฒนาหนังสือ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิทยา นาควัชร. (2527). รู้จักชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ส่งเสริมพัฒนา.
- วีรวรรณ สุธีโรกลาง. (2536). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ วศ.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2536). จิตวิทยาพัฒนาการพฤติกรรมศาสตร์ตลอดช่วงชีวิต (เล่ม 2). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศศิกาญจน์ เชียงทอง. (2543). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขภาพโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคของโรเจอร์ต่อพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สุขภาพ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สกล วรเจริญศรี. (2545). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536). การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศรี ฉัตรวัฒนา. (2534). การสร้างแบบสอบถามวัดมโนภาพแห่งตนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุฤติ รัชตฤตการ. (2543). โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุนทรทิพย์ หนูนพล. (2544). ความเครียดและการปรับตัวของนักเรียนนอกโรงเรียนสายสามัญ โรงเรียนผู้ใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุชา จันทน์เอม. (2542). จิตวิทยาเด็กเกร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุชาติ โสมประยูร และวรรณ โสมประยูร. (2541). เพศศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุธิดา ฉายาลักษณ์. (2531). การศึกษาสาเหตุและปัญหาของการเป็นมารดาวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ช่วยสุติกรรมโรงพยาบาลราชวิถี ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2531. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุพล ขัดเชื้อ. (2535). การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการปรับเปลี่ยนที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุริยะ พันธุ์ดี. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาในโรงเรียนกับจิตลักษณะและพฤติกรรมก้าวร้าวในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

แสง ทวีคุณ. (2538). การฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อมรา สุนทรธาดา. (2536, กรกฎาคม-สิงหาคม). "วัยรุ่นทั่วโลกกำลังเผชิญปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร," ประชาสงเคราะห์. 36(4) : 27-28.

อรอุมา สงวนญาติ. (2544). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบความภาคภูมิใจในตนเองที่มีรูปแบบการตอบและวิธีวิเคราะห์ต่างกัน. ปรินูญานิพนธ์ วท.ม (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา สุขารมณ. (2541). "เยาวชนกับปัญหาเสพยาเสพติด," ชีวทางสร้างเยาวชนไทยในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อุมาพร ทรัพย์สมบัติ. (2543). พาลูกค้นหาการนับถือตนเอง. กรุงเทพฯ: ชันตำการพิมพ์.

อุสา สังข์สะอาด. (2544). พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์
สังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Bass, B.M.(1960). *Leadership, Psychology and Organization Behavior*. London : Harper & Row, Ltd

Branden, Nathaniel. (1981). *The Psychology of Self-Esteem*. 15th ed. New York : Bantams Books Inc.

Chan, Darius K. & Fishbein, Martin. (1993, September). " Determinants of college women's intentions to
tell their partners to use condoms," *journal of Applied Social Psychology* .23(18):1455-1470

Coker, J. Kelly and Borders L Dianne(2001,February) ." Analysis of Environment and social factors
Affecting Adolescent Problem Drinking,"*An Journal of Counseling and Development*. 79(2) :
200 –207.

Coopersmith, S. (1981). *The Antecedent of Self-Esteem*. 2nd ed. Palo Alto, California : Consulting
Psychologists Press, Inc.,

—————. (1984). *SEI : Self-Esteem Inventories*. Palo Alto, California : Consulting Psychologists Press,
Inc.,

Dearden Kirk A ; Hale, Chistine B. & Woolley Thomas. (1995, April). " The antecedents of teen
fatherhood : A restropective Case control student of Great Britain youth," *American of Public
Health*, 58(4) : 551 – 554.

Dwyer,O. William, Leeming C. Frank and Oliver P.Diana. (1996). *Issue in Adolescent Sexuality*. Boston
: Allyn and Bacon.

English, Harance B. and Ava Champney English. (1968). *A Comprehensive Dictionary of Psychological
and Psychoanalytical Terms*. New York: David McKay Company, Inc

Epstien, Jennifer A.; Botvin, Gillbert J.; Diaz, Tracy & Schinke, Steven P. (1995,January). "The role of
social factors and individual charactoristics in promoting alcohol use among inner-city minority
youths," *Journal of Studies on Alcohol*. 56(1) : 39-46.

Good, Center Victor. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc.

Hurlock, Elizabeth B. (1973). *Adolescent Development*. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc.

Jersild, Arthour T. (1963). *In Search of Self*. New York: Teacher College, Columbia University.

John Dacey and Maureen Kenny. (1997). *Adolescent Development*. 2nd ed. New York : WCB
Brown&Benchmark

- Lawrence JJ. Et al. (1994,May). "Cognitive Behavioral Group in Intervention to Assist Substance Dependent Adolescent in Lowing HIV Infection Risk," *AIDS educational and Prevent.* 6(5) : 425-435.
- Lee, Michele. (1993). *Life Issue : Teenage Sexuality*. New York. Marshall Carvendisk.
- Maslow, Abraham H. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York : Harper & Row, Publishers.
- Mischel, W. and Harriet N Mischel. (1976). "A Cognittive Social – Learning Approach to Morality and Self – Regulation in Thomas Lickona ,” *Moral Development and Behavior : Theory Research and Social Issue*. New York : Academic Press.
- Mischel, W (1974). "Processes in Delay of Gratification, “ in L. Berkowitz ed. *Advance in Experimental Social Psychology*. Vol. 7. New York : Academic Press.
- Mussen and others. (1990). *Child Development and Personality*. 7rd ed. New York : Harper & Row Publishers.
- Pedhazur, Elazar J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral research*. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Robert B.& Beverley D. Cairns (1994). *Lifelines and risks : pathways of youth in our time*. London : Harvester Wheatsheaf.
- Rosenbaum, Michael. (1980,January). “ A Schedule for Assessing Self – Control Behavior' Preliminary Finding,” *Behavior Therapy*. 11 : 109 –121.
- Roy, Sister C. (1974). *Introduction to Nursing : An adaptation Model*. New Jersey : Prentice Hall Ince.
- Seifret, L Kelvin and Hoffnung J Robert. (1994). *Child and Adolescent Development*. 3rd ed. Boston : Houghton Mifflin Company.
- Skinner, B.F.(1953). *Science and Human Behavior*. New York : Macmillan.
- Terry, Deborah, J.; Galligan, Roslyn F.& Conway, Vincent J. (1993, November). "The prediction of safe sex behavior : The role of intentions, norm and control beliefs.” *Psychology & Health*. 8(5) : 355 – 358.
- Watson ,Roland G. Tharp. (1985). *Self- directed behavior : Self –modification for personal adjustment*. 4th ed. Monterey, California : Brooks cole.
- Wright, D. (1975) .*The Psychology of Moral Behavior*. Middlese, English : Penguin Book.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
จดหมายขอความร่วมมือในการทำวิจัย

ที่ ทม 1012/ 1459

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/9 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวฐิยาพร กันตารณวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาจิตลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด" โดยมี รองศาสตราจารย์บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ และ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนวัดหนองสมัคร โรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร โรงเรียนวัดหนองตาบุญ และโรงเรียนบ้านปากข้าวสาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาจิตลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวฐิยาพร กันตารณวัฒน์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นิภาภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติศ โทรศัพท 02-7278004 มือถือ 01-3426805

78

ที่ ทม 1012/ 2588

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

8 มีนาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวฐิษาพร กันตารณวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาจิตลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด" โดยมี รองศาสตราจารย์บุญเชิด ภิญโญนนันตพงษ์ และ รองศาสตราจารย์ภา ศรีไพโรจน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนบ้านชัยปลากั้ง โรงเรียนชุมชนวัดหนองโนใต้ โรงเรียนวัดสวนทองร่วมมิตร โรงเรียนบ้านโป่งเกตุ โรงเรียนบ้านหนองผักหนอก โรงเรียนไทยรัฐวิทยา โรงเรียนบ้านคลองม่วงเหนือ โรงเรียนอนุบาลวัดพระพุทธบาท โรงเรียนบ้านธารทองแดง โรงเรียนอนุบาลวังม่วง และโรงเรียนท้ายพิบูล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี คอบแบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าจิตลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการเสี่ยงทางเพศและทางการใช้ยาเสพติด ในระหว่างเดือนมีนาคม 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวฐิษาพร กันตารณวัฒน์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามิหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ภากรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-7278004 มือถือ 01-3426805

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.พาสนา จุฬรัตน์	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ สินธนา	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏยะลา
4. นางสาวรุจน์นัท จรรพ	นักสังคมสงเคราะห์ 6 กองสังคมสงเคราะห์
สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร
5. นางสาวอำนวยการ คำพันธุ์	ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิหารแดง
จังหวัดสระบุรี

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ
และค่าอำนาจจำแนก (r) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 7 ค่าความดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	r	แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	r
การป้องกันการเสี่ยง ทางเพศ	1	1	.514	การป้องกันการเสี่ยง ทางการใช้ยาเสพติด	1	.8	.585
	2	1	.542		2	1	.627
	3	1	.548		3	1	.666
	4	1	.638		4	1	.693
	5	1	.636		5	1	.757
	6	1	.514		6	1	.543
	7	1	.547		7	1	.625
	8	.8	.556		8	1	.557
	9	1	.556		9	1	.647
	10	1	.531		10	1	.535
	11	1	.636		11	1	.694
	12	.8	.600		12	1	.593
	13	1	.558		13	1	.643
	14	1	.547		14	.8	.643
	15	1	.775		15	1	.655
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.843				ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.901			
แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	r	แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	r
ความภาคภูมิใจ ในตนเอง	1	1	.478	การควบคุมตนเอง	1	1	.348
	2	1	.514		2	1	.496
	3	1	.462		3	1	.389
	4	1	.470		4	.6	.431
	5	1	.604		5	1	.445
	6	1	.448		6	1	.583
	7	1	.483		7	1	.314
	8	1	.411		8	1	.471
	9	1	.551		9	1	.583
	10	1	.520		10	1	.478
	11	1	.528		11	1	.456
	12	1	.639		12	1	.565
	13	1	.435		13	1	.501
	14	1	.535		14	1	.377
	15	.8	.578		15	.6	.470
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.847				ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.803			

ตาราง 7 (ต่อ)

แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	r	แบบสอบถาม	ข้อที่	IOC	r
มโนภาพแห่งตน	1	1	.494	การมุ่งอนาคต	1	1	.504
	2	1	.443		2	1	.430
	3	.8	.551		3	1	.490
	4	1	.570		4	1	.457
	5	1	.500		5	1	.493
	6	1	.462		6	1	.603
	7	1	.454		7	1	.506
	8	1	.516		8	1	.633
	9	.6	.545		9	1	.550
	10	1	.477		10	1	.411
	11	1	.497		11	1	.516
	12	1	.533		12	1	.767
	13	1	.514		13	1	.689
	14	1	.476		14	1	.579
	15	1	.492		15	1	.764
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.777				ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.891			

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางเพศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียน
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงครึ่ง ไม่จริงครึ่ง	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1	ข้าพเจ้าระมัดระวังตัวเมื่อต้องอยู่กับเพศตรงข้ามตามลำพัง.....					
2	เมื่อเพื่อนสนิทหรือแฟนชวนหนีเรียนไปเที่ยวข้าพเจ้าจะพุดตักเตือนให้เปลี่ยนใจ.....					
3	ข้าพเจ้าไม่ไปเที่ยวที่เปลี่ยวตามลำพังเพราะกลัวถูกลวนลามทางเพศ.....					
4	ข้าพเจ้าปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร.....					
5	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการไปเที่ยวกับเพศตรงข้ามหรือคูรักสองต่อสอง.....					
6	ข้าพเจ้าเดินจับมือกับเพศตรงข้ามในที่สาธารณะเพราะถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา.....					
7	ข้าพเจ้าไปเที่ยวกลางคืนกับเพื่อนสนิทโดยไม่บอกพ่อแม่.....					
8	ข้าพเจ้าขออนุญาตผู้ปกครองก่อนไปเที่ยวกับเพื่อน.....					
9	ข้าพเจ้ากลับบ้านตามลำพังคนเดียว แม้จะเป็นตอนกลางคืนก็ตาม.....					
10	ข้าพเจ้าไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อนต่างเพศหรือคูรักในวันหยุดหรือปิดภาคเรียน.....					
11	ข้าพเจ้ากลับปฏิเสธเมื่อแฟนชวนหนีเรียนไปเที่ยว.....					
12	ก่อนออกจากบ้านข้าพเจ้าจะบอกคนในครอบครัวว่าจะไปไหนและกลับเมื่อไร.....					
13	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่หมกมุ่นแต่เรื่องเพศ.....					
14	ข้าพเจ้ายอมรับฟังและปฏิบัติตามคำอบรมของผู้ปกครอง/ครูในเรื่องการวางตัวที่เหมาะสมกับเพื่อนต่างเพศ.....					
15	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการอยู่สองต่อสองตามลำพังกับเพศตรงข้าม.....					

แบบสอบถามวัดการป้องกันการเสี่ยงทางการใช้ยาเสพติด

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับ
ตัวของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียน
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงครึ่ง ไม่จริงครึ่ง	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1	ข้าพเจ้าปฏิเสธให้เพื่อนยืมเงิน หากทราบว่าเขา ต้องการนำไปซื้อยาเสพติด.....					
2	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติดแม้ว่าเพื่อนจะพูดจา ดูถูกหรือท้าทายว่าไม่กล้า.....					
3	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด.....					
4	ข้าพเจ้าไม่ใช้ยาเสพติดเพราะทราบถึงโทษภัย.....					
5	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่ชักชวนให้ใช้ยาเสพติด.....					
6	ข้าพเจ้ากลัวทดลองใช้ยาเสพติดเพราะเชื่อมั่นว่าตนเอง จะไม่ติดยาเสพติดแน่นอน.....					
7	ข้าพเจ้าดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เมื่อ ไปงานเลี้ยง หรือไปสังสรรค์กับเพื่อน.....					
8	เมื่อไปเที่ยวบ้านเพื่อนแล้วเพื่อนชักชวนให้ใช้ ยาเสพติด ข้าพเจ้าจะปฏิเสธ.....					
9	ข้าพเจ้าแนะนำให้เพื่อนที่ติดยาเสพติดทราบถึงโทษ ของยาเสพติด.....					
10	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่จะนำไปสู่การใช้ยาเสพติด.....					
11	เมื่อทราบว่าเพื่อนติดยาเสพติดข้าพเจ้าจะบอกครูเพื่อ หาทางแก้ไข โดยไม่กลัวว่าเพื่อนจะโกรธ.....					
12	ข้าพเจ้าเตือนเพื่อนให้ห่างไกลและไม่ยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด.....					
13	ข้าพเจ้ากล้าปฏิเสธเมื่อเพื่อนสนิทชักชวนให้ทดลอง เสพยาเสพติด.....					
14	ข้าพเจ้าดูแลตนเองให้มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ.....					
15	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ ตอนกลางคืน.....					

แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับ
ความคิดเห็นตามจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียน
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงครึ่ง ไม่จริงครึ่ง	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่ามีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหา.....					
2	ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง.....					
3	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่สามารถเลือกในสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่ตนเอง.....					
4	ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด...					
5	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าครอบครัวภูมิใจในตัวข้าพเจ้า.....					
6	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ครอบครัวไม่ต้องการ..					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจว่าผู้ปกครองจะไม่รัก.....					
8	ข้าพเจ้าไม่เคยทำอะไรสำเร็จเลย.....					
9	การกระทำของข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูง					
10	ข้าพเจ้าเป็นคนสำคัญคนหนึ่งในห้องเรียน.....					
11	เพื่อนภูมิใจในตัวข้าพเจ้า.....					
12	ข้าพเจ้ารู้สึกตนเองเป็นคนมีอนาคต.....					
13	ข้าพเจ้ามีคุณค่าเท่าเทียมกับผู้อื่น.....					
14	พ่อแม่เชื่อว่าข้าพเจ้าจะต้องประสบความสำเร็จในอนาคต.....					
15	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง.....					

แบบสอบถามวัดการควบคุมตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
ความคิดเห็นตามจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียน
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงครึ่ง ไม่จริงครึ่ง	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1	ข้าพเจ้าสามารถรอคอยเพื่อบรรลุเป้าหมายที่พอใจ.....					
2	เมื่อข้าพเจ้าทำผิดข้าพเจ้าสามารถกล่าว“ ขอโทษ” ผู้อื่นได้.....					
3	เมื่อข้าพเจ้ามีความกังวลในการทำงานที่ยาก ข้าพเจ้าจะ พยายามเอาชนะความกังวลนั้น.....					
4	เมื่อข้าพเจ้าเจอปัญหาที่แก้ไม่ได้ก็จะปรึกษาผู้ใหญ่.....					
5	เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจข้าพเจ้าจะพยายามทำจิตใจ ให้สงบ.....					
6	เมื่อถูกขัดใจข้าพเจ้ามักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ ไม่ได้.....					
7	เมื่อเพื่อนทำให้ข้าพเจ้าไม่พอใจ ข้าพเจ้าจะต่อว่าทันที....					
8	เมื่อข้าพเจ้าถูกขัดใจ ข้าพเจ้ามักรู้สึกหงุดหงิด.....					
9	ในการประชุม หากมีการพูดถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าจะคัดค้านทันที โดยไม่สนใจว่าขณะนั้นเป็น จังหวะที่เหมาะสมหรือไม่.....					
10	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากความเห็นของ ข้าพเจ้า.....					
11	ข้าพเจ้ามักควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้เมื่อมีคนทำให้โกรธ					
12	ข้าพเจ้าจะแสดงความไม่พอใจเมื่อไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ					
13	ข้าพเจ้ากลัวที่จะปฏิเสธเมื่อเพื่อนสนิทชักชวนไปในทางที่ ไม่ดี.....					
14	ข้าพเจ้าพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและ หาทางแก้ไข.....					
15	ข้าพเจ้าจะไม่ยอมไปเที่ยว หากงานที่ได้รับมอบหมายยังไม่ เสร็จ.....					

แบบสอบถามวัดมโนภาพแห่งตน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
ความคิดเห็นตามจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียน
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน				
		จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงครึ่ง ไม่จริงครึ่ง	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริง เลย
1	ข้าพเจ้าเป็นคนซื่อสัตย์.....					
2	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเสมอ.....					
3	ข้าพเจ้ามั่นใจว่า ข้าพเจ้าทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง.....					
4	ข้าพเจ้าไม่ค่อยลงรอยกับสมาชิกในครอบครัว.....					
5	ข้าพเจ้าเป็นคนใจเย็น					
6	ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจถ้าต้องตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง.....					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองสนใจอะไรไม่ได้นาน.....					
8	ข้าพเจ้าไม่ได้ประพฤติตนตามที่คนในครอบครัวต้องการ.....					
9	ไม่ค่อยมีใครรู้จักข้าพเจ้า.....					
10	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกไม่ดีกับคนบางคน.....					
11	ข้าพเจ้าพอใจที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้.....					
12	ข้าพเจ้าเข้ากับคนอื่นได้ง่าย.....					
13	ข้าพเจ้าพยายามทำความเข้าใจกับความรู้สึกของผู้อื่น...					
14	ข้าพเจ้ารักและเข้าใจเพื่อน.....					
15	ข้าพเจ้ามองโลกในแง่ดี.....					

แบบสอบถามวัดการมุ่งอนาคต

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นตามจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว โปรดตอบทุกข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนพอสมควร
จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียน
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน				
		จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงครึ่งไม่จริงครึ่ง	จริงเพียงเล็กน้อย	ไม่จริงเลย
1	ถ้าข้าพเจ้าอยากได้สิ่งใดแต่ต้องรอ ข้าพเจ้าจะหมดความอดทนง่าย.....					
2	การวางแผนล่วงหน้าเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์ เพราะมักไม่เป็นตามแผนที่วางไว้.....					
3	ข้าพเจ้าสนใจเกี่ยวกับการเรียน ขยันและอดทนเพื่อให้ได้เรียนต่อสูงๆ.....					
4	ข้าพเจ้าเลือกอาชีพในอนาคตไว้แล้ว โดยเริ่มจากตั้งใจจะเรียนในสาขาวิชาที่จะนำไปประกอบอาชีพ.....					
5	เมื่อได้รับมอบหมายงาน ข้าพเจ้าวางแผนการทำงานล่วงหน้าก่อน.....					
6	ข้าพเจ้ามักรีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนออกไปเที่ยวเล่น...					
7	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะตั้งจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพในอนาคต.....					
8	อาชีพที่ข้าพเจ้าเลือกเป็นอาชีพที่สังคมยอมรับ.....					
9	ถ้าโตขึ้นแล้วข้าพเจ้ามีงานทำ ข้าพเจ้าจะทำงานอย่างขยันขันแข็ง และเก็บออมเงินเพื่อสร้างอนาคต.....					
10	ข้าพเจ้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ.....					
11	ข้าพเจ้าเลือกอาชีพในอนาคตไว้แล้ว โดยเลือกจากสิ่งที่คิดว่าตนเองถนัด และเรียนได้.....					
12	ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนหนังสือเพื่อให้ได้คะแนนดีและมีงานดีในอนาคต.....					
13	ข้าพเจ้าจะพยายามหาโอกาสเรียนต่อสูงๆ เพื่อให้มีงานที่ดีในอนาคต.....					
14	อาชีพที่ข้าพเจ้าจะเลือกเป็นอาชีพที่มั่นคง.....					
15	การเรียนต่อเป็นความพอใจและเป็นความปรารถนาสูงสุด.....					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวธิยาพร กันตารณวัฒน์
วันเดือนปีเกิด	24 ธันวาคม 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	78/3 หมู่บ้านไทยสมุทร ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี สมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมาเรียลัย
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
พ.ศ. 2543	สส.บ.(สังคมสงเคราะห์ศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2545	กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ